

HRVATSKI SABOR
Odbor za europske poslove

KLASA: 022-03/22-01/88
URBROJ: 6521-31-22-01
Zagreb, 2. lipnja 2022.

D.E.U. br. 21/046

ODBOR ZA PRAVOSUĐE
Predsjednik Mišel Jakšić

ODBOR ZA OBITELJ, MLADE I SPORT
Predsjednica Vesna Vučemilović

ODBOR ZA RAVNOPRAVNOST
SPOLOVA
Predsjednica Marija Selak Raspudić

Poštovani predsjednici odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje Odboru za pravosuđe, Odboru za obitelj, mlade i sport i Odboru za ravnopravnost spolova stajalište o dokumentu Europske unije iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2021. godinu:

Stajalište Republike Hrvatske o
Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad
ženama i nasilja u obitelji
COM (2022) 105

koje je Koordinacija za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom KLASA: 022-03/22-07/186, URBROJ: 50301-21/22-22-2 na sjednici održanoj 17. svibnja 2022.

Predmetni Prijedlog direktive je Europska komisija objavila 8. ožujka 2022., u sklopu inicijative „Sprečavanje i suzbijanje određenih oblika rodno uvjetovanog nasilja“ iz Programa rada za 2021. godinu, te je u tijeku njegovo donošenje u Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske do 8. srpnja 2022.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK ODBORA
Domagoj Hajduković

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o COM (2022) 105
- COM (2022) 105
Na znanje: Informacijsko-dokumentacijska služba (INFODOK)

PRIJEDLOG OKVIRNOG STAJALIŠTA RH

Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom):

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on combating violence against women and domestic violence

Brojčana oznaka dokumenta Vijeća: 7042/22

Nadležno TDU za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta) i ustrojstvena jedinica:

Nadležno tijelo državne uprave: Ministarstvo pravosuđa i uprave

Ustrojstvena jedinica: Uprava za kazneno pravo

Druga tijela državne uprave, agencije i javne ustanove uključene u izradu Prijedloga okvirnog stajališta:

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured za udruge, DORH, HAKOM, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo kulture i medija

Nadležna služba u MVEP-u (Sektor za COREPER II):

Služba za pravosuđe i unutarnje poslove

Nadležna radna skupina Vijeća EU:

Radna skupina COPEN,

Osnovne sadržajne odredbe zakonodavnog prijedloga:

Mjere u okviru ovog Prijedloga direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: direktive) osmišljene su kako bi se odgovorilo na posebne potrebe žena, djevojaka i djevojčica, s obzirom na to da su nerazmjerno pogođene oblicima nasilja obuhvaćenima ovom direktivom. Međutim, ovom se direktivom priznaje da i druge osobe mogu biti žrtve tih oblika nasilja te da bi i one trebale imati koristi od mjera koje su njome predviđene. Stoga bi se pojam „žrtva” trebao odnositi na sve osobe, bez obzira na njihov spol ili rod.

Prijedlogom direktive se kriminaliziraju određeni oblici nasilja koji nerazmjerno utječu na žene te se osnažuju prava žrtava, primjenjujući postojeće pravne osnove kako je utvrđeno u članku 82. stavku 2. i članku 83. stavku 1. UFEU-a. Time se osigurava učinkovit kazneni progon takvih kaznenih djela i pridonosi iskorjenjivanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te boljoj potpori i zaštiti žrtava. Povećanjem povjerenja u pravosudne sustave drugih država članica pridonijet će se uzajamnom priznavanju presuda i odluka u kaznenim stvarima i poboljšati pravosudna suradnja u kaznenim stvarima. Slijedom toga, Prijedlogom se nastoje utvrditi usklađene definicije kaznenih djela i kazni za određene oblike nasilja na internetu, te bi žrtve trebale moći lako prijaviti kaznena djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji bez izlaganja sekundarnoj ili ponovljenoj viktimizaciji. U tu bi svrhu države članice trebale pružiti

mogućnost podnošenja pritužbi putem interneta ili putem drugih informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Žrtve nasilja na internetu trebale bi moći učitati sadržaje koji se odnose na njihovu prijavu, kao što su snimke zaslona navodnog nasilnog ponašanja.

Prijedlogom se poziva države članice da osiguraju da njihova pravila o povjerljivosti ne predstavljaju prepreku tome da relevantno stručno osoblje, kao što su zdravstveni ili obrazovni radnici, prijave nadležnim tijelima ako imaju opravdane razloge vjerovati da je život žrtve u neposrednom riziku od teških tjelesnih ozljeda.

Individualna procjena za utvrđivanje potreba za zaštitom žrtve trebala bi se provesti odmah nakon prvog kontakta nadležnih tijela sa žrtvom ili čim se pojavi sumnja da je osoba žrtva nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. To se može učiniti prije nego što žrtva službeno prijavi kazneno djelo ili proaktivno ako treća strana prijavi kazneno djelo.

Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere kako bi se osigurala raspoloživost hitnih naloga za udaljavanje i naloga o zaštiti te učinkovita zaštita žrtava.

U kaznenim istragama i sudskim postupcima ne bi trebala biti dopuštena pitanja, upiti i dokazi o seksualnom ponašanju žrtve u prošlosti, ne dovodeći u pitanje pravo na obranu.

Nacionalna tijela za ravnopravnost trebala bi imati aktivnu procesnu legitimaciju da nastupaju u ime žrtava ili pružaju potporu žrtvama svih oblika nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji u sudskim postupcima, uključujući podnošenje zahtjeva za naknadu i uklanjanje nezakonitog sadržaja na internetu, uz odobrenje žrtava.

Od država članica trebalo bi zahtijevati da poduzmu odgovarajuće mjere u cilju uklanjanja s interneta sadržaja koji proizlaze iz određenih kaznenih djela nasilja na internetu te se stavljaju na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Te bi mjere posebno trebale uključivati davanje ovlasti nacionalnim pravosudnim tijelima za izdavanje naloga pružateljima posredničkih usluga za uklanjanje ili isto tako za onemogućavanje pristupa sadržaju.

Kako bi se izbjegla sekundarna viktimizacija, žrtve bi trebale moći dobiti naknadu tijekom kaznenog postupka. Naknada od počinitelja trebala bi biti potpuna i ne bi trebala biti ograničena fiksnom gornjom granicom.

Specijalizirane službe za potporu trebale bi pružati potporu žrtvama svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Takve usluge mogle bi se pružati uz opće usluge za potporu žrtvama ili kao njihov sastavni dio, za što bi se moglo obratiti postojećim tijelima koja pružaju specijalističku potporu. Specijaliziranu potporu mogu pružati nacionalna tijela, organizacije za potporu žrtvama ili druge nevladine organizacije.

Žrtve nasilja u obitelji i nasilja nad ženama obično imaju višestruke potrebe za zaštitom i potporom. Kako bi se učinkovito odgovorilo na njih, države članice takve bi usluge trebale pružati u istom prostoru ili ih koordinirati putem središnjeg mjesta za kontakt. Nadalje, države članice trebale bi omogućiti internetski pristup takvim uslugama. To bi trebalo uključivati uspostavu jedinstvenih i ažurnih internetskih stranica sa svim relevantnim informacijama o dostupnim uslugama podrške i zaštite te pristup tim uslugama (jedinostveni internetski pristup). Seksualno nasilje zahtijeva posebno osjetljiv odgovor osposobljenog i specijaliziranog osoblja. Žrtvama te vrste nasilja potrebna je hitna medicinska skrb i potpora za traume u kombinaciji s hitnim forenzičkim pregledima kako bi se prikupili dokazi potrebni za kazneni progon. Krizni centri za žrtve silovanja ili referentni centri za žrtve seksualnog nasilja trebali bi biti dostupni u dovoljnom broju i primjereno raspoređeni na području svake države članice. Uznemiravanje na radnom mjestu smatra se diskriminacijom na temelju spola. Vanjske savjetodavne službe trebale bi i žrtvama i poslodavcima pružati savjete o odgovarajućem

rješavanju takvih slučajeva na radnom mjestu, o pravnim lijekovima dostupnima poslodavcu za udaljavanje počinitelja s radnog mjesta te o pružanju mogućnosti ranog mirenja, ako to žrtva želi.

Države članice trebale bi uvesti nacionalne telefonske linije za pomoć pod jedinstvenim europskim brojem [116 016] i taj bi se broj trebao naširoko oglašavati kao javni broj, besplatno dostupan 24 sata dnevno. Pružena potpora trebala bi uključivati savjetovanje u kriznim situacijama te bi se u okviru te potpore trebalo moći uputiti žrtve na usluge koje uključuju neposredni kontakt, kao što su skloništa, savjetovališta ili policija.

Države članice trebale bi osigurati poduzimanje preventivnih mjera, kao što su kampanje informiranja, kako bi se suzbilo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji. Prevencija bi se trebala odvijati i u formalnom obrazovanju, posebno jačanjem spolnog odgoja i društveno-emocionalnih kompetencija, empatijom i razvojem zdravih odnosa punih poštovanja.

Države članice trebale bi osigurati da stručno osoblje koje bi moglo doći u kontakt sa žrtvama bude osposobljeno i dobije ciljane informacije. Kako bi se spriječili i na odgovarajući način riješili slučajevi seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu, osposobljavanje bi trebale proći i osobe s nadzornim funkcijama.

Trebalo bi uspostaviti interventne programe kako bi se spriječio i sveo na najmanju moguću mjeru rizik od (ponavljanih) kaznenih djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji.

Prijedlog uključuje minimalno usklađivanje kaznenih djela silovanja žena i sakaćenja ženskih spolnih organa. Njime se predviđaju i minimalna pravila za određena kaznena djela računalnog kriminala: dijeljenje intimnog ili manipuliranog sadržaja bez pristanka, kaznena djela koja se odnose na uhođenje na internetu, kaznena djela koja se odnose na uznemiravanje na internetu te poticanje na mržnju i nasilje na internetu.

U Prijedlogu su također predložene odgovarajuće odredbe vezane uz zaštitu i pristup pravosuđu za žrtve svih oblika nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. To podrazumijeva brzu obradu takvih prijava i poticanje prijavljivanja takvih kaznenih djela, primjerice uklanjanjem prepreka nametnutih pravilima o povjerljivosti, osiguravanjem da djeca mogu lako prijaviti kaznena djela i osiguravanjem da osobe bez osobnih dokumenata i osobe s nesigurnim boravišnim statusom ne strahuju od prijavljivanja nasilja. Također, propisuje se učinkovita istraga i kazneni progon kaznenih djela, dovoljno stručnog znanja i resursa te kazneni progon po službenoj dužnosti kaznenih djela koja se smatraju silovanjem. U tom se poglavlju uvodi pojedinačna procjena rizika kako bi se utvrdile potrebe žrtava za zaštitom i potporom.

Prijedlogom se predlažu obveze kojima bi se osiguralo da se žrtve upućuju odgovarajućim službama za potporu, na primjer osiguravanjem da službe za potporu proaktivno dopru do žrtava. Isto tako, cilj je ovog članka osigurati usklađenost s pravilima o zaštiti podataka. Nadalje, u tom se poglavlju utvrđuje da države članice predviđaju hitne naloge za udaljavanje i naloge o zaštiti kako bi se osigurala učinkovita zaštita žrtava. Prijedlog sadrži i obvezu pružanja smjernica tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima kako bi se osiguralo da se sa žrtvama tijekom cijelog postupka postupa na odgovarajući način te da se slučajevi nasilja nad ženama i nasilja u obitelji rješavaju na odgovarajući način. Navodi se i da su nacionalna tijela, kao što su tijela za ravnopravnost, nadležna za, primjerice, pružanje pomoći i savjeta žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Takvim se tijelima priznaje i aktivna procesna legitimacija za djelovanje u ime žrtava u kaznenom postupku ako to smatraju primjerenim. Nadalje, predlaže se osiguravanje uklanjanja internetskog sadržaja povezanog s kaznenim djelima nasilja na internetu i mogućnost sudske zaštite za pogođene korisnice i korisnike, uključujući i pravo žrtava na traženje naknade od počinitelja.

Predviđa se i posebna i neposredna potpora u centrima za žrtve silovanja ili seksualnog nasilja i specijalistička potpora žrtvama sakaćenja ženskih spolnih organa. Države članice trebale bi

osigurati i da se žrtve seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu mogu koristiti uslugama savjetovanja izvan radnog mjesta, što uključuje i savjetovanje poslodavaca o tome kako na odgovarajući način pristupiti takvom kaznenom djelu. Žrtvama bez ikakve diskriminacije moraju biti dostupna specijalizirana skloništa ili drugi privremeni smještaj kako bi im se osigurala pomoć pri povratku u samostalan život nakon što dožive nasilje.

Nadalje, države članice moraju osigurati odgovarajuću zaštitu i potporu djeci žrtvama, uzimajući u obzir djetetove najbolje interese.

Prijedlogom se definiraju i pravila o koordinaciji nacionalnih politika država članica o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji, ali i odredbe o koordinaciji na razini EU-a. Ključni dionici u pružanju potpore žrtvama i sprečavanju nasilja jesu nevladine organizacije. Kako bi se osiguralo primjereno rješavanje problema nasilja na internetu kako je definirano u ovom Prijedlogu, države članice moraju pružateljima posredničkih usluga olakšati poduzimanje samoregulatornih mjera.

Prijedlogom se države članice obvezuju uspostaviti sustav za prikupljanje, razvoj, izradu i distribuciju statističkih podataka o nasilju nad ženama ili nasilju u obitelji.

Razlozi za donošenje i pozadina objave zakonodavnog prijedloga:

Nasilje nad ženama rodno je uvjetovano nasilje usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili nasilje koje nerazmjerno pogađa žene. Obuhvaća kaznena djela kao što su seksualno nasilje, uključujući silovanje, sakaćenje ženskih spolnih organa, prisilni brak, prisilni pobačaj ili sterilizaciju, trgovinu ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, uhođenje, seksualno uznemiravanje, femicid, govor mržnje i zločine na temelju spola i različite oblike online nasilja („nasilja na internetu”), uključujući dijeljenje intimnih sadržaja bez pristanka ili manipuliranje njima, uhođenje na internetu i uznemiravanje na internetu. Takvo nasilje temelji se na rodnoj neravnopravnosti i u njemu se očituje strukturna diskriminacija žena.

U mnogim državama članicama, kazneno djelo silovanja postoji samo ako je pri njegovu počinjenju upotrijebljena sila, prijetnja ili prisila. Druge države članice oslanjaju se samo na uvjet da žrtva nije pristala na spolnu radnju. Samo se potonjim pristupom postiže potpuna zaštita spolnog integriteta žrtava. Stoga je u cijeloj Uniji potrebno osigurati jednaku zaštitu utvrđivanjem konstitutivnih elemenata kaznenog djela silovanja žena. Navodi se kako bi izostanak pristanka trebao biti središnji i konstitutivan element definicije silovanja, s obzirom na to da počinjenje često ne uključuje tjelesno nasilje ili upotrebu sile.

Sakaćenje ženskih spolnih organa može se javljati kao tradicionalna praksa koju neke zajednice provode nad svojim pripadnicama. To bi kazneno djelo trebalo obuhvaćati prakse koje se provode iz nemedicinskih razloga.

Nasilje u obitelji oblik je nasilja nad ženama zbog toga što nerazmjerno pogađa žene. Događa se u obitelji ili kućanstvu, neovisno o biološkim ili pravnim obiteljskim vezama, između intimnih partnera ili između ostalih članova obitelji, uključujući roditelje i djecu. Žene su nerazmjerno zastupljene kao žrtve obaju oblika nasilja zbog temeljnih obrazaca prisile, moći i/ili kontrole. Međutim, žrtva takvog nasilja može biti svatko, bez obzira na spol ili rod.

Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji predmet su kaznenog prava, kršenje ljudskih prava i oblici diskriminacije. Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji rašireni su u cijelom EU-u i procjenjuje se da pogađaju svaku treću ženu u EU-u. Nasilje na internetu jednako je rašireno: procjenjuje se da je 2020. svaka druga mlada žena doživjela rodno uvjetovano nasilje na internetu. Nasilje na internetu posebno utječe na žene aktivne u javnom životu, kao što su političarke, novinarke i braniteljice ljudskih prava. To može imati učinak ušutkavanja žena,

ograničavanja njihovog sudjelovanja u društvu i ugrožavanja načela demokracije sadržanog u Ugovoru o Europskoj uniji.

Žene doživljavaju i nasilje na radnom mjestu: otprilike trećina žena u EU-u koje su se suočile sa seksualnim uznemiravanjem doživjela ga je na radnom mjestu.

Europski parlament nedavno je donio dva zakonodavna izvješća na vlastitu inicijativu na temelju članka 225. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), u kojima od Komisije traži da podnese zakonodavne prijedloge o suzbijanju rodno uvjetovanog nasilja i nasilja na internetu te dodavanje rodno uvjetovanog nasilja kao novog područja kriminaliteta navedenog u članku 83. stavku 1. UFEU-a.

Slijedom navedenoga, svrha objave i usvajanja predmetne direktive je osigurati sveobuhvatan okvir za učinkovito suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u cijeloj Europskoj uniji. To se postiže jačanjem i uvođenjem mjera u sljedećim područjima: definicija relevantnih kaznenih djela i kazni, zaštita žrtava i pristup pravosuđu, potpora žrtvama, prevencija, koordinacija i suradnja.

Nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji krše se temeljna prava, kao što su pravo na ljudsko dostojanstvo, pravo na život i integritet osobe, zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, zaštita osobnih podataka i prava djeteta, kako su sadržana u Povelji Europske unije o temeljnim pravima.

Direktiva bi se trebala primjenjivati na kriminalno ponašanje koje predstavlja nasilje nad ženama ili nasilje u obitelji, kako je kriminalizirano na temelju prava Unije ili nacionalnog prava.

Važna referentna točka za prijedlog jest Konvencija Vijeća Europe iz 2014. o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Istambulska konvencija”). Istambulska konvencija najopsežniji je međunarodni okvir za sveobuhvatno suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Ovim se Prijedlogom direktive nastoje postići ciljevi Istambulske konvencije u nadležnosti EU-a dopunjavanjem postojeće pravne stečevine EU-a i nacionalnog zakonodavstva država članica u područjima obuhvaćenima Konvencijom. Mjerodavni standardi EU-a rascjepkani su u nekoliko pravnih instrumenata i nisu doveli do učinkovitog praćenja i provedbe. Iako je djelovanje na nacionalnoj razini uglavnom potaknuto Istambulskom konvencijom, praćenje provedbe Konvencije pokazuje da nedostaci i dalje postoje. S obzirom na način na koji su se nasilje nad ženama i nasilje u obitelji razvijali u proteklim desetljećima, nije vjerojatno da će se te vrste kaznenih djela znatno smanjiti bez dodatnog djelovanja EU-a.

Osim toga, ovim se Prijedlogom direktive uzimaju u obzir nedavne pojave kao što je nasilje nad ženama na internetu, koje nije posebno obuhvaćeno Istambulskom konvencijom. Nasilje na internetu u porastu je zbog upotrebe interneta i informatičkih alata. Često je riječ o produžetku nasilja koje žrtve trpe izvan mreže. Unatoč širokoj raširenosti nasilja na internetu, regulativa je dosad bila vrlo rascjepkana te su utvrđeni znatni pravni nedostaci i na razini EU-a i na razini država članica.

Trenutačno se nijedan konkretan zakonodavni akt EU-a ne bavi nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji na sveobuhvatan način (međutim, postoji nekoliko pravnih instrumenata EU-a koji su relevantni za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji: Direktiva 2012/29/EU („Direktiva o pravima žrtava”); Direktiva 2011/99/EU („Direktiva o europskom nalogu za zaštitu”) i Uredba (EU) br. 606/2013 („Uredba o uzajamnom priznavanju”); Direktiva 2011/93/EU („Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece”) i Direktiva 2011/36/EU („Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima”); Direktiva Vijeća 2004/80/EZ („Direktiva o naknadi”); Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog

postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga; Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka); Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ; Prijedlog uredbe o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga („Akt o digitalnim uslugama” ili „DSA”); Prijedlog za pristupanje Istambulskoj konvenciji).

Slijedom navedenoga, ova će direktiva biti prvi akt koji se posebno bavi ovom vrstom nasilja. Mjere se temelje na preporukama Skupine stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (GREVIO), neovisnog stručnog tijela odgovornog za praćenje provedbe Istambulske konvencije. Ciljanim mjerama za kaznena djela i prava žrtava utvrđuju se minimalna pravila kojima se državama članicama omogućuje da postave više standarde, a ostavlja im se fleksibilnost da uzmu u obzir situacije specifične za pojedinu zemlju.

Direktivom 2011/93/EU predviđena su kaznena djela povezana sa seksualnim zlostavljanjem djece. Kako bi se osigurala usklađenost s tom direktivom u pogledu kaznenog djela silovanja, trebalo bi osigurati istu razinu zaštite za djecu koja su dosegla dob za pristanak na spolni odnos i definirati posebno kazneno djelo u pogledu djece mlađe od dobi za pristanak na spolni odnos. Stoga bi Direktivu 2011/93/EU trebalo na odgovarajući način izmijeniti.

Govor mržnje i zločin iz mržnje potkopavaju same temelje demokratskog i pluralističkog društva i zajedničke vrijednosti sadržane u članku 2. Ugovora u Europskoj uniji. Kako bi se konkretno riješio problem izrazitog povećanja javnog poticanja na nasilje i mržnju na internetu na temelju spola ili roda, posebno mizogino poticanje na mržnju ili nasilje, ovim se Prijedlogom direktive utvrđuju minimalna pravila za definiciju i kazne za kazneno djelo ove vrste nasilja na internetu.

Status dokumenta:

Dosada su održana 3 sastanka radne skupine COPEN (30. ožujka, 26. travnja i 12. svibnja 2022.) na kojem su države članice iznosile preliminarne stavove o nacrtu Prijedloga direktive. FR PRES je izvijestio države članice da je zatražio Pravnu službu Vijeća EU za izradu pravne analize, najviše u pogledu sporne pravne osnove prijedloga.

Idući sastanci na ovu temu su: 25. svibnja, moguće 3. lipnja, te svakako 27. lipnja do kada se očekuje očitovanje Pravne službe Vijeća EU.

Stajalište RH

Prije svega, ističemo kako pozdravljamo Prijedlog direktive te smatramo da je navedeni propis neophodan kao instrument osiguranja propisivanja minimalnih zakonodavnih i praktičnih standarda te ujednačenog postupanja svih država članica u borbi protiv nasilja prema ženama na području Europske unije. Zbog fokusa na oblike nasilja na internetu ovaj Prijedlog direktive predstavlja korak naprijed.

Međutim, postojanje jasne analize uzroka porasta nasilja i adresiranje navedenih uzroka nužno je kako bi se učinkovito suzbijao jedan od pojavnih oblika nasilja, posebice kada se suzbija isključivo putem represije.

Također, kao određeni nedostatak Prijedloga direktive smatramo nedovoljno prepoznavanje edukacije kao ključnog mehanizma preventivnog suzbijanja ove vrste nasilja te skoro

potpunog deficita programa dugotrajne resocijalizacije počinitelja nasilja, kao i potpuni nedostatak mehanizama rane prevencije, odnosno ustrojavanje stručnih službi van sustava pravosuđa koje bi stručno i terapijski mogle raditi s obiteljima u problemima prije eskalacije nasilja.

Iz članka 1. točke a), kojom se kao predmet Direktive predlaže uspostava minimalnih pravila u odnosu na kaznena djela ili kazne, u odnosu na dio odredbe koji se odnosi na uspostavu minimalnih pravila računalnog kriminaliteta, razvidno je kako se u Prijedlogu direktive predlažu određena kaznena djela iz čl. 7., 8., 9. i 10., čije su sredstvo počinjenja informacijsko komunikacijske tehnologije. Kada se sagleda prijedlog bića tih kaznenih djela, razvidno je kako se istima ne štite računalni sustavi, programi ili podaci već su isti usmjereni na zaštitu spolne slobode ili privatnosti žrtve odnosno oštećenika, slijedom čega je navedenom potrebno prilagoditi i predmet samog Prijedloga.

U odnosu na članak 3. područje primjene direktive, koji predlaže njenu primjenu na sva druga djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji koja su kriminalizirana s nacionalnim pravom, nužno je konkretizirati na koji se način primjenjuju odredbe ovog Prijedloga direktive na ona kaznena djela koja su propisana drugim sekundarnim izvorima prava EU (Direktivom 2011/93/EU i Direktivom 2011/36/EU), odnosno nužno je definirati odnos između odredaba čl. 3. s čl. 48. Prijedloga direktive koji propisuje da predložena direktiva ne utječe na katalog direktiva predloženih u predmetnom članku. Ovo posebno kada se uzme u obzir čl. 45. Prijedloga direktive koji dopunjava čl. 3. Direktive 2011/93/EU. Dodatno, postavlja se i pitanje pravne tehnike, da li ovaj Prijedlog direktive može širiti područje svoje primjene i na prethodno donesene instrumente EU-a. Nastavno, člankom 3. predlaže se primjena direktive na sva druga djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji inkriminirana u nacionalnom zakonodavstvu za koja nisu uspostavljena minimalna pravila.

U odnosu na članak 4. točku b), kojom se definira nasilje u obitelji kao delikt povređivanja i konkretnog ugrožavanja u dijelu koji se odnosi na vjerojatnu posljedicu (tjelesnu, seksualnu, psihološku ili ekonomsku), ističemo kako se takvom definicijom predlaže pomicanje granica kažnjivosti u prethodni stadij, neovisno o tome da li je došlo do konačnog stadija - povređivanja objekta radnje i na taj način dovodi u pitanje postojeći nacionalni sustav kažnjavanja nasilja u obitelji koji je koncipiran kroz kaznena djela povređivanja. Predložena definicija nasilja u obitelji kao delikta konkretnog ugrožavanja šira je od definicije nasilja u obitelji propisane člankom 3. točkom b. Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kao i kaznenopravnog koncepta nasilja u obitelji sadržanom u nacionalnom kaznenom materijalnom zakonodavstvu koji se na ovaj način dovodi u pitanje. Nastavno, u dijelu definicije koja se odnosi na objekte počinjenja (unutar obitelji ili kućanstva, neovisno o biološkim, zakonskim ili obiteljskim vezama), koja ne harmonizira (u prijedlogu) razinu srodstva do koje kaznenopravna zaštita bioloških ili obiteljskih veza seže, potrebno je definirati kada je riječ o biološkim ili obiteljskim vezama razinu srodstva do koje kaznenopravna zaštita seže i krug osoba na koji se isti primjenjuje.

Nastavno, u odnosu na članak 4. točku c) Prijedloga potrebno je prije svega istaknuti kako je nužno razjasniti na koji bi se način ova direktiva primjenjivala, a s obzirom da je odredbom članka 48. Prijedloga direktive propisano da predložena direktiva ne utječe na katalog direktiva predloženih u predmetnom članku, kada se uzme u obzir članak 4. definicije: točka c) kojom je propisana definicija žrtve, kao svake osobe bez obzira na spol ili rod, uključujući djecu koja su svjedoci takvog nasilja, koja značajno mijenja dosadašnje razmatranje i poimanje žrtve i svjedoka kako su propisani drugim važećim izvorima prava EU prije svega Direktivom 2012/29, kao i prava povezana s istima, i to u odnosu na pojedina kaznena djela.

Ukazujemo kako se, ovakvim proširenjem opsega definicije žrtve na način da obuhvaća i djecu svjedoke djela nasilja, za pojedina kaznena djela, dovodi do izjednačavanja različitih kategorija sudionika kaznenog postupka.

Kada se radi o djetetu svjedoku, a s obzirom na njegovu ranjivost, dob i potrebu posebne zaštite, kao i s obzirom na prirodu samih kaznenih djela iz ove direktive, s elementima nasilja, potrebno je razlikovati situacije kada je to nasilje usmjereno prema njima bliskoj osobi, od onog usmjerenog prema bilo kojoj drugoj osobi obzirom na njezin spol, i prema direktivi rod, dok iz dostavljenih predloženih odredbi proizlazi da se navedene kategorije izjednačuju.

Stoga bi i proširenje opsega prava djeteta svjedoka bilo potrebno sagledati izdvojeno, ovisno o konkretnom slučaju, s ciljem pružanja maksimalne zaštite djetetu u postupku, kao i razmotriti da li bi se, u cilju navedene zaštite djeteta svjedoka, to već postiglo jasnim propisivanjem dodatnih prava za dijete svjedoka ovih kaznenih djela, u pojedinim odredbama Direktive, umjesto mijenjanjem definicije žrtve kaznenog djela, sve radi jasnoće opsega pojedinih definicija i prava povezanih s istima.

Kako se ovakvim definiranjem nužno mijenjaju brojna prava propisana u odnosu na žrtve i svjedoke, daljnja mišljenja moguće je dati tek po zaprimanju obrazloženja u odnosu na navedeno.

U odnosu na članak 4. točku d), kojom se definira nasilje na internetu, smatramo da definicija ne predstavlja dodanu vrijednost, s obzirom da se u člancima 7., 8., 9. i 10. radi o kaznenim djelima čije je sredstvo počinjenja informacijsko komunikacijska tehnologija, a značenje kojeg izraza ne bi trebalo biti sadržana u ovom instrumentu.

Prema Prijedlogu direktive, u čl. 4. t. g) seksualno uznemiravanje vezano je isključivo uz radno mjesto, što je posljedica okolnosti da su te odredbe namijenjene provedbi Direktive o rodnoj ravnopravnosti 2004/113/EZ. Međutim, kako znamo da se seksualno uznemiravanje često odvija i izvan područja rada i zapošljavanja, npr. na sveučilištima, fakultetima, školama, vjerskim ustanovama, posebice prema djeci, u obitelji i slično, pravobraniteljica predlaže da spolno uznemiravanje nije ograničeno jedino na područje rada i zapošljavanja već da ima puno širi obuhvat.

U odnosu na Poglavlje 2. (kaznena djela seksualnog iskorištavanja žena i djece te računalnog kriminaliteta) ukazujemo kako su pojedine inkriminacije koje se predlažu direktivom već sadržane u Kaznenom zakonu, poput primjerice kaznenog djela sakaćenja ženskih spolnih organa iz članka 6. Prijedloga direktive. Međutim, pojedine inkriminacije kako ih predlažu članci 8. (uhodjenje na internetu) i 9. (uznemiravanje na internetu) Prijedloga direktive zahtijevat će (ako ostanu u predloženom obliku) daljnje dopune postojećih inkriminacija u Kaznenom zakonu ili čak propisivanje novih kaznenih djela. Kazneno djelo iz članka 7. Prijedloga direktive (dijeljenje intimnih ili manipuliranih sadržaja bez pristanka) u bitnim obilježjima djela odgovara kaznenom djelu iz čl. 144.a Kaznenog zakona, međutim u pogledu procesne pretpostavke njegova progona, koja je nacionalnim pravom propisana kao progon po prijedlogu, isto nije usklađeno s člankom 14. stavkom 5. Prijedloga direktive koji zahtjeva i u odnosu na ovo kazneno djelo, kada ga počini državljanin države počinjenja, da ne bude podložno uvjetu da kazneni progon može započeti podnošenjem prijave žrtve. Kazneno djelo iz članka 5. (silovanje) st. 1. 2. usklađeno je s kaznenim djelom iz članka 153. (silovanje) Kaznenog zakona.

Nadalje, vezano uz članak 5. (Silovanje) mišljenja smo kako je istim potrebno obuhvatiti bilo koju žrtvu silovanja. Iako su u većini slučajeva žrtve žene, žrtve mogu biti osobe oba spola, posebice djeca, te kako je navedeno u čl. 14. točki (b) direktive „nasilje u obitelji“ znači sva

djela nasilja neovisno o biološkim ili zakonskim obiteljskim vezama. Uporište za navedeno mišljenje nalazimo u gore navedenim paragrafima/člancima u kojim se ističe potreba jednakog pristupa u definiranju žrtava te isticanja ravnopravnosti i nediskriminacije. Osim navedenog uporište nalazimo i u Konvenciji VE o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istambulska konvencija) članku 3. točki e. kojom se definira termin žrtva te paragrafima 27. i 45. izvješća uz Konvenciju kojim se ističe kako žrtve nasilja u obitelji mogu biti i muškarci te dječaci.

Slijedom navedenoga smatramo da bi bilo primjerenije u okviru članka 5. umjesto termina „žena“ koristiti termin „žrtva“.

Članak 10. Prijedloga direktive (poticanje na nasilje i mržnju putem interneta) usklađen je s člankom 325. Kaznenog zakona (javno poticanje na nasilje i mržnju). Međutim, člankom 10. Prijedloga direktive dopunjuje se Okvirna odluka Vijeća o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kazneno-pravnim sredstvima iz članka 1. a) i b), koji ne propisuje spol ili rod kao diskriminatorne motive. Stoga ostaje za raspravu da li je predložena direktiva instrument koji može dopunjavati postojeću Okvirnu odluku, kako u pogledu diskriminatornih motiva, tako i u pogledu pojedinih općih instituta koji bi se odnosili na ovo kazneno djelo, (poput primjerice zastare kaznenog progona). U pogledu općih instituta sudioništva i sudioništva u užem smislu, kako ih predlaže članak 11. Prijedloga direktive, Kazneni zakon je usklađen.

U pogledu predložene visine kazni, razvidan je nesrazmjer između predloženih kazni u članku 12. Prijedloga direktive (u kojima su žrtve odnosno oštećenici punoljetne osobe) u odnosu na iste inkriminacije u važećim instrumentima sekundarnih izvora prava u kojima su djeca žrtve (poput direktivi o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP), sudjelovanje u seksualnim aktivnostima s djetetom zbog zlouporabe posebno osjetljivog stanja djeteta, posebno zbog poteškoća u duševnom ili tjelesnom razvoju ili stanje ovisnosti o drugima, kažnjava se najvećom kaznom zatvora, ali ne manjom od osam godina ako dijete još nije doseglo dob za pristanak na spolni odnos i ne manjom od tri godine zatvora ako je dijete već doseglo tu dob.

U odnosu na članak 14. Prijedloga direktive (nadležnost) ukazujemo na to da su pojedine odredbe već obuhvaćene pravilima o prostornom važenju kaznenog zakonodavstva, međutim stavak 4. je širi od zahtjeva važećeg kaznenog zakonodavstva jer traži da identitet norme ne predstavlja uvjet za kazneni progon za slučajeve aktivnog personaliteta iz članka 14. Kaznenog zakona. Ako se predloženi stavak zadrži, isti bi značio potrebu za dopunom načela aktivnog personaliteta iz članka 14. Kaznenog zakona.

U odnosu na članak 15. (rokovi zastare) ukazujemo na to da rokovi zastare kaznenog progona, kako su predloženi, nisu usklađeni s rokovima zastare kaznenog progona koji su opći institut Kaznenog zakona i na taj način primjenjivi u odnosu na sva kaznena djela propisana Kaznenim zakonom i drugim posebnim propisima. Ako se predloženi stavak zadrži, isti bi značio potrebu za izmjenom rokova zastare kaznenog progona.

Također, rokovi zastare za podnošenje imovinskopravnog zahtjeva su rokovi koji su propisani Zakonom o obveznim odnosima (članak 231. stavak 1. ZOO „Kad je šteta prouzročena kaznenim djelom, a za kazneni progon je predviđen dulji rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona“). S time da prekid zastare kaznenog progona povlači za sobom i prekid zastare zahtjeva za naknadu štete. Isto vrijedi i za zastoje zastare. Također, prema trenutnoj sudskoj praksi, parnični sud je ovlašten sam utvrđivati da li je šteta počinjena kaznenim djelom i da li

je počinitelj odgovoran za izvršenje tog kaznenog djela ako su postojale određene postupovne smetnje zbog kojih se protiv počinitelja nije mogao provesti ili dovršiti kazneni postupak.

Nastavno, u odnosu na članak 16. koji se odnosi na prijavljivanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji ukazujemo kako je institut prijavljivanja kaznenog djela sadržan u hrvatskom kaznenom procesnom zakonodavstvu te je svatko dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao, a zakonom se propisuju slučajevi u kojima neprijavlivanje kaznenog djela predstavlja kazneno djelo. Također su tijela državne vlasti i pravne osobe prilikom podnošenja prijave dužna navesti dokaze koji su im poznati te poduzeti sve da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela, predmeti na kojima je ili kojima je počinjeno djelo te drugi dokazi.

U odnosu na članak 18. Prijedloga direktive, stavak 5. točku c) kojom se DČ obvezuju osigurati daljnje mjere za upravljanje ponašanja počinitelja ili osumnjičenika, potrebna su daljnja teleološka pojašnjenja kako u pogledu cilja, tako i u pogledu sadržaja same odredbe.

U odnosu na članak 18. stavak 8. Prijedloga direktive kojim se, u odnosu na uzdržavanike žrtava, pretpostavlja da isti imaju posebne potrebe zaštite, ukazujemo na to da se navedenim propisivanjem širi zahtjev za primjenu posebnih potreba zaštite.

S obzirom da je Direktivom 2012/29 propisano kako se za djecu žrtve predmnijeva da imaju posebne potrebe zaštite, ovim Prijedlogom direktive širi se područje primjene Direktive 2012/29, te se stoga u odnosu na ovu odredbu zadržava analitička rezerva.

U odnosu na članak 20. kojim se definira sustav referiranja, isti se u Republici Hrvatskoj provodi samo za odrasle žrtve (svih kaznenih djela) kroz pilot projekt uspostave sustava referiranja/upućivanja žrtava na Udrugu za podršku žrtvama i svjedocima temeljem Sporazuma o suradnji između Ministarstva unutarnjih poslova, Udruge za podršku žrtvama i svjedocima i Ministarstva pravosuđa i uprave. Ovisno o tome hoće li predložena mjera postati kogentna ili dispozitivna ističemo dvojbu da li takva kogentna mjera iziskuje izmjene ili dopune zakonodavnog ili drugog normativnog okvira.

U odnosu na članak 21. Hitni nalozi za udaljavanje, nalozi o zabrani pristupa i zaštiti kojim je u stavku 1. predviđeno izdavanje naloga upućenih počinitelju ili osumnjičeniku kako bi ga se uklonilo iz boravišta žrtve ili njezinih uzdržavanika, odnosno kako bi se počinitelju ili osumnjičeniku zabranilo da dolazi na radno mjesto žrtve ili da na bilo koji način stupi u kontakt sa žrtvom ili njezinim uzdržavanicima, a s obzirom na stavak 5. kojim je propisano da se države članice ne obvezuje na izmjenu svojih nacionalnih sustava u pogledu kvalifikacije tih naloga, daljnja mišljenja moguće je dati tek po zaprimanju obrazloženja da li je predmetni članak odnosno odredbe stavka 1. do 4. dispozitivne ili kogentne naravi. Naime, ako bi se radilo o mjerama opreza, iste se kao institut određuju kada postoje osnove zbog kojih je moguće odrediti istražni zatvor ili je taj zatvor već određen, ako se ista svrha može ostvariti mjerom opreza, kao blažom mjerom, pri čemu će se okrivljenik upozoriti da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere, ona zamijeniti istražnim zatvorom, slijedom čega je razvidno da se radi o institutu koji se se primjenjuje s obzirom na počinitelja djela, a ne žrtvu, odnosno druge osobe.

U odnosu na članak 22. Zaštita privatnog života žrtve ukazujemo na to da prema hrvatskom kaznenom procesnom zakonodavstvu žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode, kao i žrtva u odnosu na koju su pojedinačnom procjenom utvrđene posebne potrebe zaštite ima pravo uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve.

Prema odredbi čl. 24. st.2. Prijedloga direktive, tijela iz st.1. bi u sudskim postupcima mogla imati poziciju svojevrsnog zastupnika žrtava nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji, uključujući i postupcima za naknadu štete od počinitelja kaznenih djela i uklanjanje internetskog sadržaja. Iz preambule (toč. 38.) je razvidno da se ovlast odnosi na kaznene postupke, što predstavlja mandat koji po svojem sadržaju zalazi u odvjetničku sferu. Pored toga, nije jasno odnosi li ta ovlast i na prekršajne i parnične postupke.

U odnosu na članak 26. Naknada štete od počinitelja kaznenog djela kojim se propisuje da države članice osiguravaju da žrtve dobiju odluku o naknadi štete tijekom kaznenog postupka, ukazujemo kako prema hrvatskom kaznenom procesnom zakonodavstvu sud može u presudi kojom okrivljenika proglašava krivim oštećeniku dosuditi imovinskopравни zahtjev u cijelosti ili mu može imovinskopравни zahtjev dosuditi djelomično, a za ostatak ga uputiti u parnicu, dok će u slučaju kada podaci kaznenog postupka ne daju pouzdanu osnovu ni za potpuno niti za djelomično presuđenje, sud oštećenika s imovinskopравnim zahtjevom uputiti u parnicu. S obzirom na navedeno, u odnosu na predloženu odredbu direktive zadržava se analitička rezerva.

Također, u odnosu na rokove zastare za podnošenje zahtjeva za naknadu štete ukazujemo na to da prijedlog za ostvarivanje imovinskopравnog zahtjeva u kaznenom postupku oštećenik može podnijeti najkasnije do završetka dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom, stoga vezivanje istih uz točno određen vremenski period zastare unaprijed propisan kao takav značajno mijenja koncepciju propisanu nacionalnim pravom.

U odnosu na članak 31. Prijedloga direktive (telefonske linije za pomoć žrtvama) razvidno je kako Ministarstvo pravosuđa i uprave i Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike financira rad Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja 116 006, kojim koordinira Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, a kroz koji se pruža besplatna usluga emocionalne podrške, informacije o pravima, praktične i tehničke informacije za žrtve svih kaznenih djela (osim djeci žrtvama). Međutim, s obzirom na stipulaciju stavka 4. predmetnog članka, bit će potrebno razmotriti uspostavu posebnog broja za žene žrtve nasilja pod brojem 116 016.

Nadalje, uvažavajući činjenice koje su navedene u uvodnom dijelu, a kojima se iskazuje da su u većini slučajeva žrtve nasilja žene, te posebno svrhu direktive, isticanje ravnopravnosti žena i muškaraca i nediskriminaciju kao temeljne vrijednosti, namjeru direktive da se prizna da i druge osobe mogu biti žrtve nasilja obuhvaćenih direktivom te uvažavajući definicije „nasilje u obitelji” i „žrtva“ smatramo, a sve u kontekstu ravnopravnosti spolova, osiguravanja nediskriminacije te potrebe jednakog postupanja prema svim žrtvama, kako bi primjereniji naslov poglavlja 2. glasio „Kaznena djela seksualnog iskorištavanja te računalni kriminal“.

Ujedno, vezano uz članak 36. Prevencija, a temeljem članaka 6. i 16. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, predlažemo nadopuniti na način da se u okviru mjera prevencije provode i mjere usmjerene senzibilizaciji javnosti za prava i potrebe žena i djevojaka s invaliditetom koje su kao žrtve izložene posebnom riziku od nasilja.

Nadalje, smatramo da bi pravobraniteljske institucije odnosno tijela za jednakost trebala biti relevantna u kontekstu specijalizirane pomoći žrtvama seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu (čl. 30.), provedbe preventivnih mjera (čl. 36.) te provedbe osposobljavanja i informiranja stručnog osoblja (čl. 37.), s obzirom da i u praksi provode navedene aktivnosti i imaju značajno iskustvo u tim područjima.

U kontekstu čl. 37. st.1. Prijedloga direktive, smatramo da bi bilo dobro potaknuti medije na usvajanje etičkih standarda za senzibilizirano izvještavanje o rodno utemeljenom nasilju.

Također, nužno je da pravobraniteljske institucije budu kao sastavni dio uključene u višeagencijske koordinacije i suradnju (čl. 40.), budući je takva suradnja neminovna za praćenje pojavnosti nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te upućivanje preporuka usmjerenih na unaprjeđenje sustava.

Pored navedenog, predlažemo da se razmotri eventualno obuhvaćanje porodičarskog i ginekološkog nasilja u skladu s Rezolucijom Vijeća Europe 2306(2019) o porodičarskom i ginekološkom nasilju.

Vežano uz područje obrazovanja, smatramo pozitivnim što se Prijedlogom direktive poziva na jačanje spolnog odgoja i eliminiranje rodni stereotipa, te predlažemo da se u okviru toč. 59. Preambule stajalište o tome da je ključno posvetiti se problemu rodni stereotipa u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, proširi i na druge obrazovne razine.

Zaključno, s obzirom na to da je samo u preambuli Prijedloga direktive navedeno da je potrebno osigurati dostatne ljudske i financijske resurse, u slučaju proširenja mandata pravobraniteljskih institucija, isto je potrebno navesti i u samim odredbama Prijedloga direktive te pritom voditi računa o mogućem odnosu s odredbama buduće direktive o obvezujućim standardima za tijela za jednakost čiji prijedlog Europska komisija planira izraditi tijekom jeseni 2022. godine.

Stajališta DČ, EP i EK:

EK je navela kako ovaj zakonodavni prijedlog predstavlja prioritet i predsjednici EK von der Leyen, koja je u svojim političkim smjernicama najavila razmatranje donošenja zakonodavnog prijedloga ukoliko Vijeće nastavi blokirati pristupanje EU Konvenciji VE o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji iz 2011. (dalje: Istambulska konvencija). Zaustavljanje rodno uvjetovanog nasilja jedan je od glavnih ciljeva Strategije za rodnu ravnopravnost 2020.–2025., a zakonodavni prijedlog kao ključna mjera za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i nasilja u obitelji navodi se u Strategiji EU-a o pravima djeteta. EK je dodatno istaknula i Strategiju o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.–2025., Strategiju za prava osoba s invaliditetom 2021.–2030. te Strategiju EU-a o pravima žrtava 2020.–2025. Također, u svojim rezolucijama od 16. rujna i 14. prosinca 2021., EP je pozvao EK da podnese prijedlog o suzbijanju rodno uvjetovanog nasilja i nasilja na internetu te dodavanju rodno uvjetovanog nasilja kao novog područja kriminaliteta na razini EU u čl. 83. st. 1. UFEU-a. Budući da Istambulska konvencija još nije ratificirana na razini EU niti od strane nekoliko DČ, donošenjem predmetne direktive EU će postati svjetski predvodnik u postavljanju minimalnih standarda u ovom području, kao što je u području zaštite osobnih podataka.

EK je naglasila kako je iskoristila svoje diskrecijsko pravo za predlaganje predmetne inicijative kako bi se uz implementaciju odredaba Istambulske konvencije, nakon pomne analize njezinih nedostataka, predložila minimalna pravila koja DČ mogu dopuniti i višom razinom zaštite i potpore žrtvama, sve u području u kojem EK ima nadležnost. Prijedlog direktive treba promatrati *kao lex specialis* u odnosu na Direktivu o žrtvama budući da ista upućuje na specijalizirane službe za podršku i pomoć, dok Prijedlog daje temelj za osnivanje navedenih službi, odnosno odredbu Direktive o žrtvama konkretizira i čini ju provedivom. Na jednak način, *lex specialis* Direktive o žrtvama predstavljaju i Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece, Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima te Direktiva o suzbijanju terorizma. U odnosu na problematiziranu pravnu osnovu, EK je ukazala na pravnu osnovu u Direktivi o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece (čl. 82. st. 2. i čl. 83. st. 1.

UFEU-a) i Direktivi o suzbijanju terorizma (čl. 83. st. 1. UFEU-a) kojom se reguliraju mjere prevencije i podrške. Budući da se odredbe iz poglavlja III. Prijedloga (Zaštita žrtava i pristup pravosuđu) nadovezuju na odredbe iz Direktive o žrtvama, koristi se jednaka pravna osnova iz čl. 82. st. 2. UFEU-a. Vezano uz čl. 83. st. 1. UFEU-a, EK je istaknula kako ne postoji definicija seksualnog iskorištavanja niti na EU niti na međunarodnoj razini te da seksualno nasilje, a ne samo prostituciju, treba smatrati oblikom seksualnog iskorištavanja uzimajući u obzir UN-ove smjernice o tumačenju seksualnog zlostavljanja koje financijski profit navode kao samo jedan od čimbenika. Nadalje, u svjetlu razvoja kibernetičkog kriminala, pojam računalnog kriminala treba promatrati na način da je kazneno djelo počinjeno ili protiv ili putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija, pri čemu se kaznena djela iz Prijedloga ograničavaju samo na ona koja su nezamjenjivo povezana sa uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija kao sredstvom počinjenja. EK je zaključila kako žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji predstavljaju specifičnu podgrupu žrtava s vrlo specifičnim potrebama koje je moguće provesti samo putem sveobuhvatnog pristupa i kroz zaseban instrument.

EK je nadalje navela kako je provela opsežne konzultacije (javno savjetovanje s gotovo 800 pristiglih odgovora, ciljane radionice s DČ, socijalnim partnerima te nevladinim i međunarodnim organizacijama poput VE, UN, MOR i SZO) kako bi utvrdila koje pravne praznine treba popuniti nakon što su DČ unutar vlastitih zakonodavnih okvira i politika poduzele sve moguće napore. EK smatra da se, u smislu načela proporcionalnosti i supsidijarnosti, ciljevi Prijedloga ne mogu postići isključivo na nacionalnoj razini obzirom na razmjernost počinjenja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te osoba pogođenih takvim oblikom nasilja, kao i prekograničan karakter kibernetičkog nasilja. Iako je većina kaznenih djela koja potpada pod nasilje nad ženama već kriminalizirana u nacionalnim zakonodavstvima, nasilje nad ženama se i dalje suviše tolerira i smatra dijelom obiteljske intime umjesto gorućim problemom. Osim negativnog utjecaja nasilja na same žrtve, nadležna tijela i organizacije civilnog društva također snose troškove prilikom svojeg rada sa žrtvama. Postojeći EU propisi (Direktiva o žrtvama, Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece, Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima, Direktiva o europskom nalogu za zaštitu, Uredba o uzajamnom priznavanju) nisu u mogućnosti zajamčiti jednaka prava na razini EU i utjecati na smanjenje broja takvog tipa kaznenih djela niti adresirati sve specifične potrebe žrtava specifičnih kaznenih djela.

Mjere za ostvarenje navedenog se dijele u pet kategorija: pristup pravosuđu (uključujući minimalna pravila o definicijama i sankcijama), prava i zaštita žrtava u vezi s kaznenim postupcima, specijalizirana potpora žrtvama, prevencija, koordinacija i suradnja na nacionalnoj razini i razini EU-a. Pravna osnova iz čl. 83. st. 1. UFEU-a omogućuje propisivanje minimalnih pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija povezanih sa seksualnim iskorištavanjem žena i djece te računalnim kriminalitetom, dok čl. 82. st. 2. UFEU-a predstavlja pravnu osnovu za utvrđivanje minimalnih pravila o pravima žrtava kaznenih djela kako bi se omogućilo priznavanje sudskih presuda i odluka te policijska suradnja u predmetima s prekograničnim elementima. Potonji članak predstavlja pravnu osnovu i za Direktivu o žrtvama, koja će se i dalje primjenjivati na žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Svrha Prijedloga jest stvoriti specifičan okvir koji dopunjuje prava specifičnih žrtava putem mjera za zaštitu i potporu te prevenciju. EK je istaknula kako i u slučaju Direktive o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece te Direktive o suzbijanju trgovanja ljudima, žrtve ostvaruju prava iz navedenih (specifičnih) direktiva i (opće) Direktive o žrtvama.

EK je istaknula kako se u pogledu kaznenog djela silovanja kazneni postupak nastavlja čak i ako je žrtva u međuvremenu povukla prijavu te da DČ ima nadležnost u pogledu nasilja koje je izvršeno kibernetičkim putem bez obzira na to ima li pružatelj posredničkih usluga sjedište

na njihovu državnom području. Iako Istambulska konvencija predstavlja polazište ovoga Prijedloga direktive, Prijedlog je od navedene konvencije neovisan te, uz karakter provedbenog akta, dopunjuje zakonodavstvo na razini EU slijedom izvršene analize pravnih praznina u predmetnom području. Prijedlog akta o digitalnim uslugama trenutno je u fazi trijaloga te će nakon usvajanja pružiti horizontalni okvir za nadzor i transparentnost pružatelja usluga, pri čemu će predmetni Prijedlog poboljšati njegovu učinkovitost na način da propiše definiciju nezakonitog sadržaja koji se odnosi na nasilje nad ženama kojeg su pružatelji posredničkih usluga, sukladno budućem aktu o digitalnim uslugama, dužni ukloniti, kao i ovlast nadležnih tijela za izdavanje naloga pružateljima usluga za uklanjanje sadržaja koji potiče ili širi sve oblike nasilja nad ženama. EK je zaključno podsjetila na inicijativu proširenja popisa kaznenih djela u čl. 83. st. 1. UFEU-a na govor mržnje i zločin iz mržnje, uključujući i njihovo izvršenje putem interneta, čiji se daljnji razvoj očekuje po usvajanju relevantne odluke Vijeća.

DČ (DE, AT, PL, FI, EE, SE, LT, RO, NL, ES, IT, CZ, IE, LU, BE) su pozdravile Prijedlog i načelno podržale njegov cilj. Dodatno, BG, SE, SI, PT, LT, RO, IT, IE i BE su naglasile kako je suzbijanje nasilja nad ženama njihov nacionalni prioritet, dok su PL i ES izrazile želju za dijeljenjem svojih iskustava i najbolje prakse u području borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Budući da horizontalni karakter Prijedloga zahtijeva uključenost većeg broja dionika na nacionalnoj razini te da je potrebno utvrditi jesu li ispunjeni uvjeti ravnoteže i prikladnosti u odnosu na sveobuhvatan i dalekosežan pristup Prijedloga, DČ su uložile opću analitičku rezervu (LV, DE, BG, AT, PL, FI, EE, HU, SE, MT, SI, PT, LT, RO, NL, ES, SK, IT, CZ, IE, LU) uz parlamentarnu rezervu (EE, LT, CZ).

DČ (LV, DE, BG, FI, HU, PT, RO, NL, ES, CZ, LU, BE) su izrazile zabrinutost u vezi pravne osnove Prijedloga, uzimajući u obzir mišljenje Suda EU u predmetu broj: C-1/19 od 6. listopada 2021. kojim je pravna osnova čl. 83. st. 1. UFEU-a isključena u pogledu nadležnosti EU u odnosu na materijalne kaznenopravne odredbe Istambulske konvencije, te činjenice da pojedine predložene mjere nadilaze područje pravosudne suradnje iz čl. 82. st. 2. UFEU-a. Također, DČ smatraju kako EK pojmove seksualnog iskorištavanja i računalnog kriminala iz čl. 83. st. 1. UFEU-a preširoko tumači za potrebe Prijedloga, s čime se jedino nije složila MT.

Nakon što su LV i BG istaknule kako bi RS FREMP bila prikladniji forum za raspravljanje Prijedloga direktive obzirom da se isti u velikoj mjeri odnosi na sadržaj Istambulske konvencije te da je potrebno izbjeći vođenje dvostrukih rasprava na istu temu, PT, IT, CZ, AT i MT su podržale paralelni rad dviju skupina, odnosno održavanje rasprave o pristupanju EU Istambulskoj konvenciji u okviru FREMP-a te rasprave o Prijedlogu zbog njegovih kaznenih aspekata u okviru COPEN-a. FR PRES je rekao kako je, nakon održanih konzultacija s EK, kao nadležnu Radnu skupinu odredio COPEN obzirom da pitanja prava žrtava, kriminalizacije te kaznenog postupka potpadaju pod njezin djelokrug, te da s institucionalnog gledišta pristupanje konvenciji i uspostavljanje pravnih alata za provedbu iste ne spadaju u isto područje. Članovi RS FREMP, kojima je Prijedlog bio predstavljen 28. ožujka, podržali su paralelni pristup, te će članovi obje RS biti redovito obavještavani o razvoju obje rasprave.

BG je skrenula pozornost na moguće preklapanje s Direktivom o suzbijanju trgovanja ljudima i Direktivom o žrtvama, posebice u čl. 26. Prijedloga (Naknada štete od počinitelja kaznenih djela), kao i pojam roda (*gender*) koji je u suprotnosti s njihovim ustavnim poretom i razlog zbog kojeg nisu ratificirali Istambulsku konvenciju. BG zanima na što se primjenjuje razdoblje nakon kaznenog postupka i trebamo li uopće regulirati mjere nakon završetka kaznenog postupka budući da u tom slučaju dolazi do proširenja područje primjene direktive.

Sporna/otvorena pitanja za RH:

Vežano uz uvodu izjavu 38. Prijedloga direktive, koja propisuje da bi određena tijela imenovana od strane država članica trebala imati mandat da pružaju dodatnu potporu žrtvama i sprječavaju kaznena djela, sugerirajući da bi to upravo mogla biti tijela za jednakost, odnosno ombudsmanske institucije, te čl. 24. toč. a. Prijedloga direktive koji propisuje kako bi države članice trebale poduzeti mjere kako bi jedno ili više tijela obavljalo zadaće pružanja neovisne pomoći i savjetovanja žrtvama nasilja u obitelji te u st. 2. istog članka propisuje da bi trebalo osigurati da ta tijela mogu djelovati u ime ili kao potpora jednoj ili više žrtava nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji u sudskim postupcima, uključujući i zahtjev za naknadu štete od počinitelja te uklanjanje internetskog sadržaja, ne podržavamo ovaj prijedlog jer bi to značilo uvođenje paralelnog sustava zaštite, što bi zapravo oslabilo ulogu policije i drugih stručnih službi (npr. centara za socijalnu skrb) te narušilo neovisnost pravosuđa i princip trodiobe i međusobne kontrole vlasti, a istovremeno bi žrtvama dodatno produbilo nepovjerenje u institucije.

Osim toga, iz odredbe čl. 24.st.1. toč. a. nije razvidno na koji oblik pomoći i savjetovanja žrtava se odredba odnosi (pravnu, psihološku ili neku drugu vrstu stručne pomoći) jer svaki oblik stručne pomoći zahtjeva specifične kapacitete i kompetencije koje pravobraniteljske institucije nužno nemaju, a postavlja se i pitanje koja je relacija ove vrste pomoći i savjetovanja u odnosu na specijaliziranu potporu žrtvama iz čl. 27., čl. 28. i čl. 29.

Naime, prema sadašnjem uređenju, niti jedna od četiri pravobraniteljske institucije u Republici Hrvatskoj ne pruža psihološku pomoć niti zastupa žrtve u kaznenim ili prekršajnim postupcima. Njihove ovlasti se odnose na pružanje obavijesti žrtvama diskriminacije o njihovim pravima i obvezama te mogućnostima sudske i druge zaštite, a pod određenim uvjetima, mogu se pojaviti kao treća strana, odnosno umješaci na strani žrtve u sudskim postupcima. Slična je situacija s ovlastima ombudsmanskih institucija i tijela za jednakost općenito na razini Europske unije. Stoga se postavlja pitanje je li ovako predloženom rješenju eventualno prethodila komparativna analiza u cilju utvrđivanja koja ombudsmanska tijela odnosno tijela za jednakost na razini EU uopće imaju mandat za sudjelovanje u kaznenim i prekršajnim postupcima u ime žrtava kaznenih djela ili prekršaja te koji je opseg institucionalnih reformi koje čl.24. implicira.

Ovakvo rješenje kakvo je predviđeno u čl. 24. st.1. toč. a. tražilo bi potpuno drukčije ustrojavanje nadležnih ombudsmanskih institucija u Republici Hrvatskoj u odnosu na njihove ovlasti i u odnosu na ljudske potencijale. Osim toga, takav koncept otvara i pitanje nejednakih pravnih mogućnosti u slučaju kaznenih djela ili prekršaja koja su počinjena po drugim diskriminacijskim osnovama, npr. prema osobi s invaliditetom, u kojem slučaju neće na raspolaganju stajati mogućnost da nadležna ombudsmanska institucija sudjeluje u kaznenom postupku u ime žrtve jer to nije predviđeno ovom direktivom ili drugim propisom.

Ponuđena rješenja su problematična te postoji rizik da njihova provedba u praksi ne bi osigurala učinkovito suzbijanje ove vrste nasilja, posebice težih oblika rodno utemeljenog nasilja, već bi samo uvela dodatnu pravnu nesigurnost u društvo i otvorila dodatan prostor za manipulacije.

U odnosu na odredbe u vezi s prikupljanjem statističkih podataka, primarno članak 44., smatramo potrebnim voditi računa o potencijalnom propisivanju obveza koje bi se odnosile na službene statistike na nacionalnoj i/ili europskoj razini. Službena statistika RH uređena je Zakonom o službenoj statistici (NN 25/20). Službena europska statistika je uređena Uredbom

(EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici. Službena statistika se razvija, proizvodi i diseminira u skladu sa strogim i detaljnim pravilima sektorskog zakonodavstva. Sektorsko zakonodavstvo, koje se u kontekstu europske statistike donosi na temelju članka 338. UFEU-a, primarno čine uredbe budući da se smatra kako su uredbe (a ne direktive) zbog svoje direktne primjene u državama članicama odgovarajući instrument za osiguranje usporedivosti podataka koji proizlaze iz 27 različitih nacionalnih administrativnih sustava. Europski statistički sustav, kojeg čine Eurostat i nacionalna tijela odgovorna za razvoj, proizvodnju i diseminaciju službene statistike, pružaju, na nepristranoj osnovi, nositeljima politika, gospodarstvu i javnosti pouzdane statističke podatke o gospodarskom, demografskom, društvenom, zdravstvenom i ekološkom stanju, djelatnostima, događajima ili pojavama koje se mogu mjeriti statističkim metodama. U slučaju rasprava koje bi išle u smjeru propisivanja obveza za službenu statistiku, važno je u Prijedlog direktive ugraditi odredbe koje osiguravaju punu provedbu sektorskog statističkog zakonodavstva te jasnu referencu na Uredbu (EZ) br. 223/2009 i nacionalna zakonodavstva koja uređuju nacionalne statističke sustave. Potrebno je nastojati izbjeći uređivanje metodoloških pitanja kao što su klasifikacije podataka, periodičnosti istraživanja i rokovi za dostavu podataka direktivom. Navedeno je potrebno definirati uredbama raspravljenim na stručnoj razini, u skladu s važećom praksom i načelom stručne neovisnosti. Također je nužno osigurati uvođenje odredbi koje bi štatile primjenu jednog od temeljnih načela službene statistike, načela statističke povjerljivosti. U navedenom kontekstu, pažnju je potrebno posvetiti i djelovanju sustava službene statistike u odnosu na odredbu iz članka 39. stavka 3.

Nadalje, smatramo da je odredba čl. 44. Prijedloga direktive, koja se odnosi na prikupljanje podataka i istraživanje, sročena suviše općenito te stvara nejasnoće u smislu načina na koji bi države članice trebale podupirati ovakva istraživanja, što može rezultirati neučinkovitošću same odredbe. Stoga bi minimalno trebalo naznačiti da države članice prvenstveno financijski podržavaju ovakva istraživanja i u tom smislu izdvajaju specifična proračunska sredstva za njih, dok bi se način raspodjele tih sredstava mogao ostaviti državama članicama na vlastitu odluku.

Sporna/otvorena pitanja za DČ i EK:

Čl. 3. (Područje primjene) i uvodna izjava 4.

DČ (FI, BG, MT, DE, SI, IT) su istaknule problematiku st. c) koji upućuje na kaznena djela koja su kriminalizirana u nacionalnim zakonodavstvima budući da bi isto proširilo područje primjene Prijedloga i na kaznena djela koja ne potpadaju pod čl. 83. st. 1. UFEU-a. Također, na taj bi način područje primjene u svakoj DČ bilo drugačije.

Čl. 4. (Definicije) i uvodne izjave 8., 5. i 6.

BG je zatražila izbacivanje dijela „bez obzira na spol ili rod“ iz točke c) budući da se isto kosi s njihovim ustavnim poretkom te predložila zadržavanje definicije iz Direktive o žrtvama s naglaskom na čin trpljenja nasilja. PL je podržala BG te pitala jesu li prilikom izrade Prijedloga uzete u obzir rezerve koje su pojedine DČ izjavile na Istambulsku konvenciju.

EK smatra da ne bi trebalo odustati od definicije preuzete iz Istambulske konvencije budući da pojam roda naglašava strukturnu diskriminaciju do koje dolazi u odnosu na određeni tip žrtve. EK je uputila na uvodnu izjavu 17. Direktive o žrtvama u kojoj se također navodi rodno uvjetovano nasilje (*gender based violence*).

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja dokumenta:

S obzirom da je zakonodavni prijedlog u početnoj fazi rasprave neminovno je da će određene zakonodavne izmjene biti potrebne, kako u području kaznenog zakonodavstva, tako i u području nekih drugih povezanih zakona. Pritom se posebno želi naglasiti kako se radi o zakonodavnom prijedlogu koji zahtijeva multidisciplinarni pristup od samog početka, što će se, kasnije kroz izmjene teksta prijedloga, odraziti i na budući zakonodavni i pravni okvir. Slijedom toga, u ovom trenutku, nije moguće sa sigurnošću odrediti i pobrojati sve buduće potrebne zakonodavne izmjene (uključujući i određene podzakonske akte).

Utjecaj provedbe dokumenta na proračun RH:

Zbog dodatnog angažiranja stručnih službi i potrebe nadogradnje aplikativnih programa odnosno primjene informacijsko-komunikacijskih tehnologija, te eventualnog zapošljavanja dodatnog stručnog osoblja donošenje ovog zakonodavnog prijedloga imati će određen utjecaj odnosno bit će potrebno izdvojiti dodatna financijska sredstva.

Strasbourg, 8.3.2022.
COM(2022) 105 final

2022/0066 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

{SEC(2022) 150 final} - {SWD(2022) 60 final} - {SWD(2022) 61 final} -
{SWD(2022) 62 final} - {SWD(2022) 63 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi prijedloga

Cilj je ovog Prijedloga **učinkovito suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u cijelom EU-u**. To se postiže predlaganjem mjera u sljedećim područjima: kriminalizacija relevantnih kaznenih djela i sankcije za relevantna kaznena djela; zaštita žrtava i pristup pravosuđu; potpora žrtvama; prevencija; koordinacija i suradnja.

Nasilje nad ženama rodno je uvjetovano nasilje usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili nasilje koje nerazmjerno pogađa žene. Uključuje sva djela rodno uvjetovanog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihološku ili ekonomsku štetu ili patnju, uključujući prijetnje takvim djelima. Obuhvaća kaznena djela kao što su seksualno nasilje, uključujući silovanje, sakaćenje ženskih spolnih organa, prisilni brak, prisilni pobačaj ili sterilizaciju, trgovinu ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, uhođenje, seksualno uznemiravanje, femicid, govor mržnje i zločine na temelju spola i različite oblike *online* nasilja („nasilja na internetu”), uključujući dijeljenje intimnih sadržaja bez pristanka ili manipuliranje njima, uhođenje na internetu i uznemiravanje na internetu. Takvo nasilje temelji se na rodnoj neravnopravnosti i u njemu se očituje strukturna diskriminacija žena. **Nasilje u obitelji** oblik je nasilja nad ženama zbog toga što nerazmjerno pogađa žene. Događa se u obitelji ili kućanstvu, neovisno o biološkim ili pravnim obiteljskim vezama, između intimnih partnera ili između ostalih članova obitelji, uključujući roditelje i djecu. Žene su nerazmjerno zastupljene kao žrtve obaju oblika nasilja zbog temeljnih obrazaca prisile, moći i/ili kontrole. Međutim, žrtva takvog nasilja može biti svatko, bez obzira na spol ili rod. Osobito u slučaju nasilja u obitelji može biti pogođena svaka osoba, uključujući muškarce, mlađe ili starije osobe, djecu i LGBTIQ¹ osobe.

Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji predmet su kaznenog prava, kršenje ljudskih prava i oblici diskriminacije. Njihovo suzbijanje dio je djelovanja Europske komisije za zaštitu temeljnih vrijednosti EU-a i osiguravanje poštovanja Povelje EU-a o temeljnim pravima².

Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji rašireni su u cijelom EU-u i procjenjuje se da pogađaju **svaku treću ženu u EU-u**. Pogledamo li posebne vrste nasilja, 2014. svaka deseta žena prijavila je da je bila žrtva seksualnog nasilja, od čega je svaka dvadeseta bila silovana. Više od petine žena pretrpjelo je nasilje u obitelji³. Nasilje na internetu jednako je rašireno: procjenjuje se da je 2020. svaka druga mlada žena doživjela rodno uvjetovano nasilje na internetu⁴. Žene općenito češće doživljavaju nasilje na internetu na temelju spola ili roda, osobito nasilje na internetu seksualne naravi. Žene su na internetu sustavno meta nasilnih desničarskih ekstremističkih skupina i terorističkih skupina čija je namjera širiti mržnju protiv

¹ Lezbijke, homoseksualci, biseksualne, transrodne, nebinarne, interseksualne, *queer* osobe.

² Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji mogu utjecati na brojna temeljna prava sadržana u Povelji Europske unije o temeljnim pravima. Ta prava uključuju pravo na ljudsko dostojanstvo (članak 1.), pravo na život (članak 2.), zabranu mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja (članak 4.), pravo na slobodu od diskriminacije, među ostalim na temelju spola (članak 21.), i pravo na pristup pravosuđu (članak 47.).

³ Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), *Nasilje nad ženama: istraživanje provedeno diljem Europske unije. Kratki pregled rezultata*, 2014.; Istraživanje Agencije Europske unije za temeljna prava o nasilju nad ženama temelji se na osobnim intervjuima s 42 000 žena u cijelom EU-u. Riječ je o najopsežnijem istraživanju u svijetu o iskustvima žena s nasiljem.

⁴ Služba Europskog parlamenta za istraživanja (EPRS), *Borba protiv rodno uvjetovanog nasilja: nasilje na internetu, procjena europske dodane vrijednosti*, 2021.

žena. Takozvani pokret *incel* (nedobrovoljni celibat), na primjer, potiče na nasilje nad ženama na internetu i promiče takvo nasilje kao herojski čin. Nasilje na internetu posebno utječe na žene aktivne u javnom životu, kao što su političarke, novinarki i braniteljice ljudskih prava. To može imati učinak ušutkavanja žena, ograničavanja njihova sudjelovanja u društvu i ugrožavanja načela demokracije sadržanog u Ugovoru o Europskoj uniji.

Žene doživljavaju i nasilje na radnom mjestu: otprilike trećina žena u EU-u koje su se suočile sa seksualnim uznemiravanjem doživjela ga je na radnom mjestu.

U političkim smjernicama predsjednice von der Leyen istaknuta je potreba za sprečavanjem i suzbijanjem nasilja nad ženama, zaštitom žrtava i kažnjavanjem počinitelja kao ključnim prioritetom Komisije. U Strategiji za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.⁵ najavljene su mjere EU-a za sprečavanje tih oblika nasilja, zaštitu žrtava, kazneni progon počinitelja i provedbu povezanih sveobuhvatnih i koordiniranih politika. U Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava ponovno se ističe predanost suzbijanju rodno uvjetovanog nasilja i u tu svrhu predlaže zakonodavstvo⁶.

Europski parlament u više je navrata pozvao Komisiju da predloži zakonodavstvo o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji te o rodno uvjetovanom nasilju na internetu. Europski parlament nedavno je donio dva zakonodavna izvješća o vlastitoj inicijativi na temelju članka 225. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), u kojima od Komisije traži⁷ da podnese prijedloge o suzbijanju rodno uvjetovanog nasilja i nasilja na internetu⁸ te dodavanju rodno uvjetovanog nasilja kao novog područja kriminaliteta navedenog u članku 83. stavku 1. UFEU-a⁹.

• Ciljevi prijedloga

Ovaj Prijedlog ima za cilj sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kako bi se osigurala visoka razina sigurnosti i puno uživanje temeljnih prava unutar Unije, uključujući pravo na jednak tretman i nediskriminaciju između žena i muškaraca. Prijedlog tako pridonosi uspostavi **područja slobode, sigurnosti i pravde (glava V. UFEU-a)**. Radi postizanja tih ciljeva, prijedlogom se:

- povećava učinkovitost postojećih pravnih instrumenata EU-a za suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji,
- stvara uzlazna konvergencija i popunjavaju praznine u području zaštite, pristupa pravosuđu, potpore, prevencije, koordinacije i suradnje, a
- usklađuje pravo EU-a s utvrđenim međunarodnim standardima.

Prijedlogom se kriminaliziraju određeni oblici nasilja koji nerazmjerno utječu na žene te se osnažuju prava žrtava, primjenjujući postojeće pravne osnove kako je utvrđeno u članku 82. stavku 2. i članku 83. stavku 1. UFEU-a. Time se osigurava učinkovit kazneni progon takvih kaznenih djela i pridonosi iskorjenjivanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te boljoj potpori i zaštiti žrtava. Povećanjem povjerenja u pravosudne sustave drugih država članica

⁵ COM(2020) 152 final.

⁶ COM(2021) 102 final.

⁷ Odnosi se na članak 225. UFEU-a.

⁸ Rezolucija od 14. prosinca 2021. s preporukama Komisiji o borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja: nasilje na internetu (2020/2035(INL)).

⁹ Rezolucija od 16. rujna 2021. s preporukama Komisiji o utvrđivanju rodno uvjetovanog nasilja kao novog područja kriminaliteta u članku 83. stavku 1. UFEU-a (2021/2035(INL)).

pridonijet će se uzajamnom priznavanju presuda i odluka u kaznenim stvarima i poboljšati pravosudna suradnja u kaznenim stvarima.

Važna referentna točka za prijedlog jest Konvencija Vijeća Europe iz 2014. o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („**Istanbulska konvencija**”)¹⁰. Istanbulska konvencija najopsežniji je međunarodni okvir za sveobuhvatno suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Ovim se Prijedlogom nastoje postići ciljevi Konvencije u nadležnosti EU-a dopunjavanjem postojeće pravne stečevine EU-a i nacionalnog zakonodavstva država članica u područjima obuhvaćenima Konvencijom. Potreba za djelovanjem javlja se i u državama članicama koje su ratificirale Istanbulsku konvenciju i u onima koje nisu¹¹. Pripremnim radom utvrđena je potreba za djelovanjem u područjima pristupa pravosuđu, uključujući minimalna pravila o definicijama i sankcijama koje se odnose na određena kaznena djela, prava i zaštitu žrtava u vezi s kaznenim postupcima, specijaliziranu potporu žrtvama, sprečavanje takvog nasilja i jačanje bolje koordinacije i suradnje na razini EU-a te na nacionalnoj razini. Mjerodavni standardi EU-a rascjepkani su u nekoliko pravnih instrumenata i nisu doveli do učinkovitog praćenja i provedbe. Iako je djelovanje na nacionalnoj razini uglavnom potaknuto Istanbulskom konvencijom, praćenje provedbe Konvencije¹² pokazuje da nedostaci i dalje postoje. S obzirom na način na koji su se nasilje nad ženama i nasilje u obitelji razvijali u proteklim desetljećima, nije vjerojatno da će se te vrste kaznenih djela znatno smanjiti bez dodatnog djelovanja EU-a.

Osim toga, ovim se Prijedlogom uzimaju u obzir nedavne pojave kao što je **nasilje nad ženama na internetu**, koje nije posebno obuhvaćeno Istanbulskom konvencijom. Nasilje na internetu u porastu je zbog upotrebe interneta i informatičkih alata. Često je riječ o produžetku nasilja koje žrtve trpe izvan mreže. Unatoč širokoj raširenosti nasilja na internetu, regulativa je dosad bila vrlo rascjepkana te su utvrđeni znatni pravni nedostaci i na razini EU-a i na razini država članica.

Trenutačno se nijedan konkretan zakonodavni akt EU-a ne bavi nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji na sveobuhvatan način. Ova će Direktiva biti prvi **akt koji se posebno bavi ovom vrstom nasilja**. Mjere se temelje na **preporukama** Skupine stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (GREVIO)¹³, neovisnog stručnog tijela odgovornog za praćenje provedbe Istanbulske konvencije. U njima se uzimaju u obzir i preporuke međunarodnih stručnjaka i tijela u tom području, među ostalim pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda, te njihova promišljanja o međunarodno prihvaćenim dobrim praksama u suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Ciljanim mjerama za kaznena djela i prava žrtava utvrđuju se **minimalna pravila kojima se državama članicama omogućuje da postave više standarde** a ostavlja im se **fleksibilnost** da uzmu u obzir situacije specifične za pojedinu zemlju.

Konkretno, predlažu se sljedeće mjere:

¹⁰ Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (CETS br. 210); COM(2016) 111.

¹¹ Države članice koje nisu ratificirale Istanbulsku konvenciju jesu BG, CZ, HU, LT, LV i SK.

¹² Vidjeti osnovno evaluacijsko izvješće Skupine stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (GREVIO) u srednjoročnom horizontalnom pregledu na: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/mid-term-horizontal-review-provides-a-panoramic-view-of-the-implementation-of-the-istanbul-convention>

¹³ Vidjeti prethodnu bilješku 9.

- **kriminalizacija određenih oblika nasilja** koji nerazmjerno pogađaju žene i koji nisu dovoljno uzeti u obzir na nacionalnoj razini i spadaju u nadležnosti EU-a, na temelju postojećih pravnih osnova. Ovo se odnosi **na kriminalizaciju silovanja na temelju nedostatka pristanka** (u nekim državama članicama potrebna je upotreba sile ili prijetnje), **sakaćenja ženskih spolnih organa i određenih oblika nasilja na internetu**,
 - **jačanje pristupa žrtava pravosuđu i prava na odgovarajuću zaštitu** koja izravno odgovara na specifične potrebe žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Te mjere obuhvaćaju:
 - osiguravanje da su nacionalna tijela adekvatno opremljena za suzbijanje problema nasilja nad ženama i nasilja u obitelji,
 - osiguravanje da nacionalna tijela postupaju sa žrtvama na rodno osjetljiv način,
 - predviđanje pojedinačne procjene potreba za zaštitom i potporom prilagođenom posebnim potrebama žrtava nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji,
 - predviđanje posebnih zaštitnih mjera za djecu žrtve nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji,
 - osiguravanje zaštite kroz hitne naloge za udaljavanje i naloge o zaštiti,
 - osiguravanje da žrtve mogu učinkovito tražiti naknadu od počinitelja,
 - osiguravanje uklanjanja internetskog sadržaja povezanog s kaznenim djelima nasilja na internetu i mogućnost sudske zaštite za pogođene korisnike te
 - osiguravanje da se žrtve mogu obratiti državnim tijelima za pomoć, savjetovanje i njihovo zastupanje u sudskim postupcima povezanim s nasiljem nad ženama ili nasiljem u obitelji,
 - pružanje **potpore žrtvama** prilagođene posebnim potrebama žrtava nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. Ovo uključuje posebnu potporu u slučajevima seksualnog nasilja i sakaćenja ženskih spolnih organa, pristup nacionalnim telefonskim linijama za pomoć, povećanu dostupnost skloništa i sveobuhvatnu potporu žrtvama seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu. Uključuje i ciljanu potporu žrtvama s posebnim potrebama i rizičnim skupinama, uključujući žene koje bježe od oružanih sukoba,
 - **sprečavanje** nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, među ostalim podizanjem svijesti, osposobljavanjem stručnog osoblja koje će vjerojatno doći u kontakt sa žrtvama te radom s počiniteljima,
 - **jačanje koordinacije i suradnje na nacionalnoj razini i razini EU-a** osiguravanjem višeagencijskog pristupa više i poboljšano prikupljanja podataka o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji.
- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Nijedan konkretan pravni instrument EU-a ne bavi se posebno problemom nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Međutim, postoji nekoliko pravnih instrumenata EU-a koji su relevantni za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Njima se utvrđuju ili opća pravila koja se

primjenjuju i na ovu kategoriju žrtava ili se utvrđuju posebna pravila o određenim oblicima takvog nasilja. U nastavku su navedeni najrelevantniji:

- **Direktiva 2012/29/EU** („Direktiva o pravima žrtava”)¹⁴:

Direktiva o pravima žrtava primjenjuje se na sve žrtve kaznenih djela. Njome se uspostavljaju minimalni standardi za prava, zaštitu i potporu žrtvama kaznenih djela u EU-u. U njoj se upućuje i na žrtve rodno uvjetovanog nasilja, žrtve seksualnog nasilja i žrtve nasilja u bliskoj vezi. Međutim, Direktivom se ne propisuju posebna pravila prilagođena žrtvama tih vrsta kaznenih djela. Ovim Prijedlogom nadopunjuju se pravila Direktive o pravima žrtava kako bi se zadovoljile posebne potrebe žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Osim posebnih mjera obuhvaćenih ovim Prijedlogom, žrtve će i dalje imati koristi od općih odredaba Direktive o pravima žrtava.

- **Direktiva 2011/99/EU** („Direktiva o europskom nalogu za zaštitu”)¹⁵ i **Uredba (EU) br. 606/2013** („Uredba o uzajamnom priznavanju”)¹⁶ – propisi EU-a o europskim nalogima za zaštitu:

Ta dva instrumenta omogućuju prekogranično priznavanje naloga za zaštitu izdanih u skladu s nacionalnim pravom. Ovom inicijativom od država članica se zahtijeva da u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom predvide hitne naloge za udaljavanje i naloge o zaštiti, čime se osigurava temelj za Direktivu o europskom nalogu za zaštitu i Uredbu o uzajamnom priznavanju.

- **Direktiva 2011/93/EU** („Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece”)¹⁷ i **Direktiva 2011/36/EU** („Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima”)¹⁸:

Direktivom o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece i Direktivom o suzbijanju trgovanja ljudima predviđene su mjere sprečavanja, zaštite, potpore i pristupa pravosuđu posebnim kategorijama žrtava, od seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije do trgovanja ljudima. I dalje će se primjenjivati ovi posebni standardi direktivâ o kriminalizaciji takvog nasilja i odgovarajuće sankcije. Direktiva o suzbijanju trgovanja ljudima bori se protiv trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja. U tijeku je preispitivanje kako bi se procijenila moguća potreba za budućim izmjenama, uzimajući u obzir kriminalizacije na razini EU-a i odgovarajuće kazne uvedene tom direktivom.

Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece i dalje će se primjenjivati na seksualno zlostavljanje djece. U članku 24. Europske povelje o temeljnim pravima navodi se da djeca imaju pravo na takvu zaštitu i brigu koja je potrebna za njihovu dobrobit te da u svakom djelovanju koje se odnosi na djecu, bez obzira na to provode

¹⁴ Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, SL L 315, 14.11.2012., str. 57.–73.

¹⁵ Direktiva 2011/99/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o europskom nalogu za zaštitu, SL L 338, 21.12.2011., str. 2.–18.

¹⁶ Uredba (EU) br. 606/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. lipnja 2013. o uzajamnom priznavanju zaštitnih mjera u građanskim stvarima, SL L 181, 29.6.2013., str. 4.–12.

¹⁷ Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP, SL L 335, 17.12.2011., str. 1.–14.

¹⁸ Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.–11.).

li ga tijela javne vlasti ili privatne institucije, primarni cilj mora biti zaštita interesa djeteta. Očito je da bi se zaštita posebnog okvira za kriminalizaciju silovanja na temelju pojma pristanka trebala proširiti i na djecu u mjeri u kojoj ona mogu dati valjani pristanak. To ovisi o dobi za pristanak na spolni odnos, koja je uređena na razini država članica i razlikuje se među državama članicama. S obzirom na to da Direktiva o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece već pruža poseban okvir za svu djecu, ovim se Prijedlogom uvode potrebne promjene kako bi se osigurala usklađenost putem ciljane izmjene te direktive. Ovom se izmjenom uvodi penetracija kao dodatna otegotna okolnost te pojam nedostatka pristanka za djecu iznad dobne granice za pristanak na spolni odnos. Usporedno s time, u tijeku je i evaluacija Direktive o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece, što bi moglo rezultirati prijedlogom za preinaku 2023. Time će se omogućiti osiguravanje sveukupne usklađenosti namjenskog okvira za zaštitu djece od svih oblika seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja s ovim Prijedlogom.

Odredbe u okviru ovog Prijedloga koje se odnose na prava, zaštitu i potporu žrtvama te sprečavanje nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji (poglavlja 3.–5.) primjenjivat će se i na žrtve obuhvaćene Direktivom o suzbijanju seksualnog zlostavljanja djece i Direktivom o suzbijanju trgovanja ljudima, pri čemu se takva djela isto tako klasificiraju kao nasilje nad ženama ili nasilje u obitelji.

– **Direktiva Vijeća 2004/80/EZ („Direktiva o naknadi”)¹⁹:**

Direktivom o naknadi osobama koje su postale žrtve nasilnih kaznenih djela počinjenih s namjerom omogućuje se podnošenje zahtjeva za državnu naknadu. Ovom inicijativom dodatno se jačaju prava žrtava na pristup naknadi promicanjem prava na naknadu štete od počinitelja, među ostalim utvrđivanjem minimalnih pravila o pružanju takve naknade.

– **„Direktivama o rodnoj ravnopravnosti”²⁰** propisano je da su seksualno uznemiravanje i seksualno uznemiravanje na radnom mjestu i u pristupu robi i uslugama u suprotnosti s načelom jednakog postupanja prema muškarcima i ženama. Direktivama se od država članica zahtijeva da zabrane takvo postupanje, osiguraju pravne lijekove (uključujući naknadu) i predvide učinkovite, razmjerne i odvraćajuće kazne. Ova Direktiva nadopunjuje te instrumente utvrđivanjem minimalnih standarda za potporu žrtvama takvog uznemiravanja i njihov pristup pravosuđu.

– **Prijedlog uredbe o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga („Akt o digitalnim uslugama” ili „DSA”)²¹:** Prijedlogom akta o digitalnim uslugama Komisija nastoji zaštititi temeljna prava na internetu i smanjiti rizike u internetskom prostoru, uključujući rizik za sigurnost žena na internetu. Prijedlogom akta o digitalnim

¹⁹ Direktiva Vijeća 2004/80/EZ od 29. travnja 2004. o naknadi žrtvama kaznenih djela, SL L 261, 6.8.2004., str. 15.–18.

²⁰ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga ([SL L 373, 21.12.2004., str. 37.–43.](#)); Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) ([SL L 204, 26.7.2006., str. 23.–36.](#)); Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ ([SL L 180, 15.7.2010., str. 1.–6.](#)).

²¹ Europska komisija, Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga (Akt o digitalnim uslugama) i izmjeni Direktive 2000/31/EZ, COM(2020) 825 final, 15. prosinca 2020.

uslugama utvrđuje se horizontalni okvir za regulatorni nadzor, odgovornost i transparentnost pružatelja internetskih usluga. Ovim Prijedlogom omogućit će se veća učinkovitost Akta o digitalnim uslugama u dvama ključnim aspektima:

- Akt o digitalnim uslugama sadržava obveze postupanja s dužnom pažnjom za određene pružatelje usluga posredovanja u pogledu rješavanja problema nezakonitog sadržaja na internetu. U njemu se na razini EU-a ne utvrđuje što se smatra takvim nezakonitim sadržajem. Ovim se Prijedlogom dopunjuje Prijedlog akta o digitalnim uslugama uključivanjem minimalnih pravila za kaznena djela nasilja na internetu.
- Ovim se Prijedlogom nacionalnim pravosudnim tijelima osiguravaju ovlasti za izdavanje naloga pružateljima usluga posredovanja da djeluju protiv određenih vrsta nezakonitog sadržaja koji predstavlja nasilje na internetu, kako je obuhvaćeno ovim Prijedlogom.

– **Prijedlog za pristupanje Istanbulske konvenciji**

Komisija je 2016. predložila pristupanje EU-a Istanbulske konvenciji²², nakon čega su Komisija i predsjedništvo Vijeća 2017. potpisali Konvenciju u ime EU-a. Do danas proces pristupanja EU-a nije dovršen jer Vijeće još nije donijelo konačnu odluku i zaključak. Dovođenje pristupanja EU-a Konvenciji i dalje je prioritet Komisije. Mjerama iz ovog Prijedloga nastoje se postići ciljevi Konvencije u područjima nadležnosti EU-a, čime se jača zaštita zajamčena Konvencijom. Nakon pristupanja EU-a Konvenciji, ova inicijativa predstavlja će provedbu Konvencije u tim područjima.

Komisija je ocijenila sve pravne instrumente EU-a relevantne za suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji koji su relevantni za prava žrtava u odnosu na ciljeve ovog Prijedloga. Pripremajući ovaj Prijedlog, Komisija je uzela u obzir ishod te procjene (vidjeti Prilog 8. izvješću o procjeni učinka). Stoga je ovaj Prijedlog u skladu s relevantnim odredbama postojećeg zakonodavstva EU-a.

• **Dosljednost u odnosu na druge politike EU-a**

Ovaj je Prijedlog u skladu s ciljevima iz Ugovora koji se odnose na osiguravanje visoke razine sigurnosti u području slobode, sigurnosti i pravde EU-a kako je utvrđeno u glavi V. UFEU-a te uživanju temeljnih prava u EU-u. U skladu je i s brojnim politikama EU-a koje su istaknule potrebu rješavanja problema rodno uvjetovanog nasilja. Taj je cilj istaknut u sveobuhvatnoj Strategiji EU-a o pravima djeteta²³, Strategiji EU-a za prava žrtava (2020.–2025.)²⁴, Strategiji o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.–2025.²⁵, Strategiji o pravima

²² Europska komisija, Prijedlog odluke Vijeća o potpisivanju, u ime Europske unije, Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, COM(2016) 111 final, 4. ožujka 2016.; Europska komisija, Prijedlog odluke Vijeća o sklapanju, od strane Europske unije, Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, COM(2016) 109 final, 4. ožujka 2016.

²³ Europska komisija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. *Strategija EU-a o pravima djeteta*, COM(2021) 142 final, 24. ožujka 2021.

²⁴ Europska komisija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. *Strategija EU-a o pravima žrtava (2020.–2025.)*, COM(2020) 258 final, 24. lipnja 2020.

²⁵ Europska komisija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. *Unija ravnopravnosti: Strategija o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.–2025.*, COM(2020) 698 final, 12. studenoga 2020.

osoba s invaliditetom za razdoblje 2021.–2030.²⁶ i Akcijskom planu za europski stup socijalnih prava²⁷. U Akcijskom planu za rodnu ravnopravnost III²⁸ borba protiv rodno uvjetovanog nasilja jedan je od prioriteta vanjskog djelovanja EU-a.

Komisija je donijela komunikaciju „Uključivija Europa koja štiti: proširenje popisa područja kriminaliteta u EU-u na govor mržnje i zločine iz mržnje”²⁹ kako bi se potaknula odluka Vijeća o proširenju popisa kaznenih djela u EU-u iz članka 83. stavka 1. UFEU-a kako bi se uključio govor mržnje i zločin iz mržnje („inicijativa EU-a protiv kriminala”). Govor mržnje i zločin iz mržnje potkopavaju same temelje demokratskog i pluralističkog društva i zajedničke vrijednosti sadržane u članku 2. UFEU-a. Posebna težina tih ponašanja, s obzirom na njihov utjecaj na temeljna prava i vrijednosti te njihovu prekograničnu prirodu, zahtijeva zajedničko djelovanje na razini Unije. Kako bi se konkretno riješio problem izrazitog povećanja javnog poticanja na nasilje i mržnju na internetu na temelju spola ili roda, posebno mizogino poticanje na mržnju ili nasilje, ovom se Direktivom utvrđuju minimalna pravila za definiciju i kazne za kazneno djelo ove vrste nasilja na internetu. Nakon donošenja Odluke Vijeća kojom se govor mržnje i zločin iz mržnje dodaju kao nova pravna osnova članku 83. stavku 1. UFEU-a, Komisija će dodavanjem opravdane zaštite moći predložiti dodatno zakonodavstvo za usklađivanje govora mržnje i zločina iz mržnje.

- **Usklađenost prijedloga s načelom klimatske dosljednosti**

Kako je utvrđeno u procjeni utjecaja, ne očekuju se utjecaji na okoliš.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Ovaj se Prijedlog temelji na kombiniranoj pravnoj osnovi članka 82. stavka 2. i članka 83. stavka 1. UFEU-a.

Članak 83. stavak 1. UFEU-a pravna je osnova za minimalna pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija povezanih sa seksualnim iskorištavanjem žena i djece te računalnim kriminalitetom.

Pojam „seksualno iskorištavanje” iz članka 83. stavka 1. UFEU-a može se shvatiti kao svaka stvarna zlouporaba ili pokušaj zlouporabe ranjivog položaja, različitog položaja moći ili povjerenja, uključujući, ali ne ograničavajući se na stjecanje novčane, društvene ili političke koristi od spolne radnje s drugom osobom. Element iskorištavanja može se odnositi na postizanje moći ili dominacije nad drugom osobom u svrhu seksualnog zadovoljenja, financijske koristi i/ili napredovanja. Kaznena djela silovanja i sakaćenja ženskih spolnih organa pretpostavljaju te elemente. Sakaćenje ženskih spolnih organa praksa je iskorištavanja

²⁶ Europska komisija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. *Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom 2021.–2030.*, COM(2021) 101 final, 3. ožujka 2021.

²⁷ Europska komisija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava, COM(2021) 102 final, 4. ožujka 2021., str. 19. i 21. Rodna ravnopravnost drugo je načelo europskog stupa socijalnih prava, čiji je cilj osigurati i poticati jednako postupanje i jednake mogućnosti za žene i muškarce u svim područjima, među ostalim u borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja.

²⁸ Europska komisija, Zajednička komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću. Akcijski plan EU-a za rodnu ravnopravnost (GAP) III – Ambiciozan plan za rodnu ravnopravnost i jačanje položaja žena u okviru vanjskog djelovanja EU-a, JOIN(2020) 17 final, 25. studenoga 2020.

²⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću – Uključivija Europa koja štiti: proširenje popisa područja kriminaliteta u EU-u na govor mržnje i zločine iz mržnje, 9.12.2021., COM(2021) 777 final.

koja se provodi u svrhu očuvanja i jačanja dominacije nad ženama, djevojkama i djevojčicama te provođenja socijalne kontrole nad seksualnošću djevojčica, djevojaka i žena. Ponekad se provodi u kontekstu dječjeg ili prisilnog braka ili nasilja u obitelji. To odražava tipičnu neravnotežu moći između žena i muškaraca u takvim slučajevima, koja prevladava i u slučaju silovanja.

Pojam „računalni kriminal” iz članka 83. stavka 1. UFEU-a obuhvaća kaznena djela protiv uporabe informacijskih i komunikacijskih tehnologija ili djela koja su s njima neodvojivo povezana. Upotreba takvih tehnologija kao sredstva napada može povećati težinu kaznenog djela u smislu količine, kvalitete, intenziteta, odabira mete i trajanja, u mjeri u kojoj se to ne može postići drugim sredstvima. Minimalna pravila o kaznenim djelima koja predstavljaju nasilje nad ženama na internetu u okviru ovog Prijedloga odnose se na ona kaznena djela koja su neodvojivo povezana s internetskim okruženjem i upotrebom takvih tehnologija.

Članak 82. stavak 2. UFEU-a pravna je osnova za utvrđivanje minimalnih pravila o pravima žrtava kaznenih djela u mjeri potrebnoj za olakšavanje uzajamnog priznavanja presuda i sudskih odluka te policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima s prekograničnom dimenzijom.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji rašireni su u EU-u, a pandemija bolesti COVID-19 pogoršala je situaciju. Ovo nasilje utječe na milijune ljudi u EU-u, dovodi do kršenja temeljnih prava i uzrokuje znatne troškove. Time se stvara posebna potreba za zajedničkim suzbijanjem nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na razini EU-a.

Nasilje na internetu nad ženama, među ostalim u kontekstu nasilja u obitelji, pojavilo se kao novi oblik takvog nasilja koji se povećava i širi izvan granica pojedinih država članica putem interneta. S obzirom na prekograničnu dimenziju svojstvenu nasilju na internetu, za rješavanje ovog problema neće biti dovoljno pojedinačno djelovanje država članica.

Sve države članice bave se problemom nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u zakonodavstvu i politikama, ali u različitoj mjeri. Mnoštvo pristupa stvara pravnu nesigurnost u pogledu prava takvih žrtava u cijelom EU-u. Još veća rascjepkanost postoji na regionalnoj i lokalnoj razini.

EU već podupire države članice u suzbijanju ove vrste nasilja sredstvima, mjerama politike i relevantnim horizontalnim pravnim instrumentima. Međutim, potrebno je ciljano zakonodavno djelovanje na razini EU-a kako bi postojeće mjere bile učinkovitije i kako bi se utvrđivanjem minimalnih pravila dodatno ojačali instrumenti Unije za suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Kad je riječ o državama članicama koje su potpisnice Istanbulske konvencije, mjerama EU-a poduprla bi se provedba Konvencije. Ovim bi se Prijedlogom omogućile daljnje, koordinirane mjere na području cijelog EU-a te njihova provedba na razini EU-a. Cilj je ovog Prijedloga uspostaviti ravnotežu između osiguravanja učinkovite provedbe obveza utvrđenih u njemu, ostavljajući državama članicama fleksibilnost da pri provedbi svojih pravila uzmu u obzir nacionalne posebnosti i potrebe.

Kako bi se osiguralo jednako postupanje prema žrtvama u cijelom EU-u, inicijativom će se osigurati uzlazna konvergencija utvrđivanjem minimalnih pravila o pravima žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Cilj je ovih pravila poduprijeti i zaštititi žrtve takvog nasilja prije, tijekom ili nakon kaznenog postupka te uvesti minimalna pravila o definicijama i kaznama za postupanje u slučaju nepotpunog obuhvata kriminalizacijom. Prijedlogom se utvrđuje minimalna razina najvećih kazni koje se primjenjuju na kaznena djela navedena u prijedlogu. Stoga se prijedlogom određivanje minimalnih kazni prepušta državama članicama.

- **Proporcionalnost**

Cilj je ovog Prijedloga sveobuhvatno suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. To znači da se poduzimaju mjere iz raznih kutova kako bi se spriječilo takvo nasilje, pružila zaštita i potpora žrtvama, osigurao pristup pravosuđu ako ipak dođe do nasilja te osigurala koordinacija među svim relevantnim dionicima.

Brojne studije (npr. opsežna studija Europske mreže pravnih stručnjaka za rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju³⁰ i detaljna studija Resornog odjela Europskog parlamenta za prava građana i ustavna pitanja³¹) pokazuju da jedino sveobuhvatan pristup, usmjeren na sve sastavnice problema, u jedinstvenom aktu EU-a kojim se utvrđuju minimalna pravila za države članice može učinkovito pridonijeti iskorjenjivanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te osiguravanju učinkovitije i ciljane potpore i zaštite kojom se odgovara na posebne potrebe žrtava te vrste nasilja. Takve rezultate ne bi se postiglo djelovanjem raspršenim kroz mnoštvo različitih zakonodavnih akata EU-a, od kojih je svaki usmjeren na vlastiti cilj.

Komisija je razmotrila nekoliko opcija politika za postizanje ciljeva ovog Prijedloga:

- prva opcija uglavnom se sastoji od mjera kojima se standardi Istanbulske konvencije provode u pravu EU-a u područjima u nadležnosti EU-a; a
- druga politička opcija temelji se na mjerama navedenima u prvoj opciji i njome se uvode sveobuhvatnije i detaljnije mjere kako bi se osigurali viši minimalni standardi, olakšala njihova provedivost i uklonili dodatni nedostaci, među ostalim u pogledu nasilja na internetu, uzimajući u obzir preporuke Skupine stručnih osoba za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u kontekstu praćenja Konvencije. Ta je opcija dodatno podijeljena u dvije podopcije (2A i 2B), pri čemu se podopcija 2B sastoji od dalekosežnijih obveza u pogledu seksualnog uznemiravanja, pristupa pravosuđu, zaštite žrtava i prikupljanja podataka.

Ovaj se Prijedlog temelji na opciji politika 2A jer se njome predviđa najučinkovitiji skup mjera, uz poštovanje načela proporcionalnosti. Ovaj se odabir temelji na prethodnoj dubinskoj analizi učinka različitih opcija politika na temeljna prava te na socijalni i gospodarski učinak. Temelji se i na pažljivoj analizi djelotvornosti, učinkovitosti i dosljednosti opcija politika. Općenito, pokazalo se da opcija 2A bolje pridonosi tim područjima i donosi veću neto korist. Očekuje se da će se njome osigurati opsežna **zaštita temeljnih prava** i poboljšati **socijalne prilike žrtava i društva u cjelini** zahvaljujući sveobuhvatnom skupu obveza.

U skladu s načelom proporcionalnosti i nužnosti djelovanja EU-a, ovim će se Prijedlogom uspostaviti minimalna pravila za jačanje mjera koje države članice poduzimaju u području sprečavanja, zaštite i potpore žrtvama, pristupa pravosuđu i koordinacije. Prijedlogom će se poboljšati pravna sigurnost, učinkovita provedba i zaštita žrtava. Prvi je put izrađen usmjereni

³⁰ Europska mreža pravnih stručnjaka za rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju. *Criminalisation of gender-based violence against women in European States, including ICT-facilitated violence. A special report* (Kriminalizacija rodno uvjetovanog nasilja nad ženama u europskim državama, uključujući nasilje potpomognuto IKT-om. Tematsko izvješće), 2021., dostupno na: <https://www.equalitylaw.eu/downloads/5535-criminalisation-of-gender-based-violence-against-women-in-european-states-including-ict-facilitated-violence-1-97-mb> (EELN 2021.).

³¹ *Tackling violence against women and domestic violence in Europe – The added value of the Istanbul Convention and remaining challenges* (Borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u Europi – Dodana vrijednost Istanbulske konvencije i preostali izazovi), 2020., dostupno na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658648/IPOL_STU\(2020\)658648_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658648/IPOL_STU(2020)658648_EN.pdf)

i koordinirani pristup EU-a u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Ovaj pristup temelji se na skupu minimalnih pravila kojima se dodaje vrijednost postojećim nacionalnim i međunarodnim pravilima te pravilima EU-a, a državama članicama ostavlja se fleksibilnost u provedbi.

- **Odabir instrumenta**

U skladu s pravnom osnovom odabranom za prijedlog, odgovarajući je instrument direktiva donesena u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom. Cilj je ovog Prijedloga postići pojednostavnjenje u korist predmetnog stručnog osoblja i žrtava tako što će se relevantna pravila EU-a transparentno objediniti u jedinstveni instrument.

Umjesto izmjene postojećih instrumenata, donosi se posebna direktiva o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji. Pravila ove Direktive primjenjivat će se uz pravila utvrđena u Direktivi o pravima žrtava koja predstavlja opći pravi okvir EU-a o pravima žrtava. Nekim odredbama ove Direktive utvrđuju se posebne mjere kojima se nadopunjuju opća pravila, slično kao kad je riječ o žrtvama drugih posebnih vrsta kaznenih djela, primjerice žrtvama trgovine ljudima, seksualnog zlostavljanja djece i terorizma.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Pri pripremi izvješća o procjeni učinka Komisija je procijenila učinke relevantnih odredaba postojećeg zakonodavstva EU-a o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. To je popraćeno pregledom politika i zakonodavnih mjera država članica.

Pripremni rad temeljio se i na nedavnim izvješćima o praćenju Direktive o pravima žrtava³² i Direktive o europskom nalogu za zaštitu³³. Komisija je taj rad provela u koordinaciji s predstojećim općim evaluacijama Direktive o pravima žrtava, Direktive o seksualnom zlostavljanju djece i Direktive o suzbijanju trgovanja ljudima.

Analiza pokazuje da su relevantnim zakonodavstvom EU-a vrlo selektivno osigurana prava žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. To se dogodilo u okviru zakonodavstva koje u prvom redu ne obuhvaća te vrste nasilja (za pregled trenutne situacije vidjeti prethodno navedeno o međudjelovanju s postojećim zakonodavstvom EU-a). Mjere EU-a ne odnose se izričito na žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Relevantne obveze nisu dovoljno specifične za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji ili ostavljaju široko diskrecijsko pravo državama članicama. Nadalje, relevantno zakonodavstvo EU-a u prosjeku je starije od 10 godina. Tijekom tog razdoblja nisu u dovoljnoj mjeri zadovoljene potrebe žrtava te bi im se trebalo posvetiti na odgovarajući način.

³² Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP COM(2020) 188 final, dostupno na: EUR-Lex - 52020DC0188 - HR - EUR-Lex (europa.eu).

³³ Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Direktive 2011/99/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o Europskom nalogu za zaštitu, COM(2020) 187 final, dostupno na: EUR-Lex - 52020DC0187 - HR - EUR-Lex (europa.eu)

- **Savjetovanja s dionicima**

Komisija se opsežno savjetovala s dionicima kako bi dobila informacije za pripremu ove zakonodavne inicijative. Time je Komisija nastojala prikupiti ažurirane informacije i stručno znanje te razviti učinkovite mjere za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kako je navedeno u strategiji dionika na kojoj se temelji inicijativa. Komisija je uzela u obzir i relevantne rezultate prethodnih savjetovanja. Komisija je 2016. provela istraživanje Eurobarometra o rodno uvjetovanom nasilju na uzorku od više od 27 000 ispitanica i ispitanika iz svih država članica EU-a³⁴. To je pomoglo u osmišljavanju i testiranju opcija politika.

Mnogi **dionici** pozvali su na jačanje zakonodavnih i nezakonodavnih mjera EU-a povezanih s nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji. Pojednosti o pojedinačnim savjetovanjima navedene su u sljedećem odjeljku.

Otvoreno javno savjetovanje: „zaštita žrtava i kažnjavanje počinitelja” održano je na [internetskim stranicama Komisije za savjetovanja](#) od 8. veljače do 10. svibnja 2021. Pitanja za javnost odnosila su se na različite aspekte sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Konkretno, pitanja su se odnosila na relevantne mjere država članica, potrebu za daljnjom regulacijom i preferirane opcije politika. Glavni su rezultati bili sljedeći:

- istraživanje je pokazalo da je problem u tome što javnost nije dovoljno upoznata s takvom vrstom nasilja ili smatra da je to privatna stvar. Osim toga, istraživanje je pokazalo da ne postoji dovoljno usluga i aktivnosti kojima bi se žrtve osnažile i potaknule na izražavanje svojeg mišljenja. Kad je riječ o **mogućim daljnjim preventivnim mjerama**, većina je smatrala da je važno suzbiti štetne rodne stereotipe,
- 60 % ispitanika smatralo je da je potrebno poboljšati postojeće strukture za pružanje **informacija žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji** o njihovim pravima, **službama** kojima se mogu obratiti te mjerama poduzetima na temelju njihovih **pritužbi**. Kad je riječ o pravodobnosti tih informacija i njihovoj dostupnosti, ispitanici su uglavnom utvrdili da informacije nisu pružene dovoljno brzo (43 %), da ih je teško pronaći (42 %) te da su bile nedosljedne i raspoređene po različitim izvorima (42 %),
- 73 % ispitanika smatralo je da su potrebne **dodatne mjere za poboljšanje pristupa pravosuđu** u pitanjima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na nacionalnoj razini i na razini EU-a,
- kao odgovor na to uzimaju li **službe za potporu** sustavno u obzir potrebe žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, otprilike polovina (48 %) nije smatrala da je to slučaj. Odgovori o tome dobivaju li žrtve informacije o službama za potporu pravodobno i na jeziku koji razumiju pokazali su različita stajališta, ali s većim udjelom osoba koje su odgovorile da ne znaju (41 %),
- kad je riječ o posebnim oblicima nasilja nad ženama, većina ispitanika smatrala je da primarni nedostaci u zaštiti od spolno uvjetovanog i seksualnog uznemiravanja

³⁴ Europska komisija, Eurobarometar 449: *Gender-based violence* (Rodno uvjetovano nasilje), 2016., dostupno na: (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2115>). Europska komisija, Eurobarometar 428: *Gender Equality* (Rodna ravnopravnost), 2015., dostupno na: (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2048>), gdje se nasilje nad ženama (posebno seksualno nasilje) smatra jednim od dvaju područja kojima bi se EU trebao hitno posvetiti.

proizlaze iz percepcije da javnost takvo uznemiravanje ne smatra stvarnim problemom (66 %), da sankcije nisu dostatne (66 %) te da se odredbe ne provode učinkovito (62 %).

Komisija je zajednički provela sveobuhvatna **ciljana savjetovanja** za procjenu učinka i analizu nedostataka postojećeg zakonodavnog okvira.

Komisija se savjetovala s državama članicama u pisanom obliku i na radionici. Države članice izrazile su otvorenost za djelovanje EU-a i smatrale da su predviđene mjere relevantne. U okviru ciljanih savjetovanja s nevladinim i međunarodnim organizacijama pružena je velika potpora najambicioznijim mjerama. Konkretno, nevladine organizacije naglasile su potrebu za poboljšanjem preventivnih i zaštitnih mjera utvrđivanjem minimalnih pravila na razini EU-a, poboljšanjem prikupljanja podataka i dostupnosti specijaliziranih usluga te osiguravanjem ciljanih **programa osposobljavanja stručnog osoblja u svim sektorima**. Međunarodne organizacije istaknule su potrebu za dodatnim preventivnim mjerama kao što su **rana intervencija, programi prevencije** i osposobljavanja relevantnog stručnog osoblja.

Kad je riječ o **službama za zaštitu i potporu**, međunarodne organizacije utvrdile su nedostatak **rodno uvjetovanog razumijevanja nasilja**, što može dovesti do sekundarne i ponovljene viktimizacije, zastrašivanja i odmazde. Kao najbolju praksu utvrdili su pristupe koji se temelje na načelu „sve na jednom mjestu” za traženje pomoći. Kad je riječ o pristupu pravosuđu, istaknuli su nedostatke u pristupu naknadi od države ili počinitelja, posebno u prekratkim rokovima za traženje **naknade** i ograničenjima zahtjeva za naknadu moralne štete (za određene vrste kaznenih djela).

Na ciljanoj radionici održanoj sa socijalnim partnerima sindikati i poslodavci podržali su cilj borbe protiv seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu i pozdravili daljnje mjere. Međutim, poslodavci su bili oprezni u pogledu obveza koje bi im bile nametnute. Socijalni partneri posebno su naglasili važnost **procjena rizika** u sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama. Sindikati i poslodavci ustrajali su na važnosti uloge socijalnih partnera u tom području.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Kako bi olakšala pripremni rad, Komisija je naručila popratnu studiju vanjskog konzultantskog poduzeća. Nadalje, od Europske mreže pravnih stručnjaka za rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju naručila je da na nacionalnoj razini u Europi provede komparativnu analizu odredaba kaznenog prava koje se primjenjuju na rodno uvjetovano nasilje nad ženama, uključujući nasilje u obitelji i nasilje na internetu. Osim toga, Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) ažurirao je svoju studiju iz 2014. o trošku nasilja nad ženama. Ti su materijali dopunjeni znatnim informacijama iz drugih postojećih izvora, kako je navedeno u Prilogu 1. izvješću o procjeni učinka.

- **Procjena učinka**

U skladu sa zahtjevima za bolju regulativu, kao potpora pripremi ove inicijative, u rujnu 2020. osnovana je međuresorna upravljačka skupina Komisije kojom predsjedava Glavno tajništvo. Ta se skupina sastala četiri puta od rujna 2020. do listopada 2021. i sudjelovala u nekoliko pisanih savjetovanja.

U nacrtu procjene učinka razmotren je niz nezakonodavnih i zakonodavnih mjera za postizanje ciljeva inicijative. Ocijenjena je djelotvornost, učinkovitost i dosljednost svake odabrane opcije te je zaključeno da je kombinacija mjera u najpoželjnijoj opciji najproporcionalnija i najdosljednija s obzirom na opće i posebne ciljeve ove inicijative.

Kad je riječ o očekivanom učinku najpoželjnije opcije, kvantitativna analiza pokazala je pozitivne gospodarske učinke. Konkretno, smanjenje broja slučajeva nasilja nad ženama i nasilja u obitelji moglo bi donijeti gospodarsku korist od oko 53,1 milijarde EUR koja bi dugoročno mogla dosegnuti oko 82,7 milijardi EUR. Najveća moguća gospodarska korist bila bi posljedica smanjenja troškova nastalih uslijed tjelesne i emocionalne štete nanosene žrtvama (pri čemu se smanjenje troškova procjenjuje na od 32,2 milijarde EUR do 64,5 milijardi EUR). Društvene učinke osjetili bi razni dionici, od žrtava, svjedoka, počinitelja kaznenih djela, poduzeća i nacionalnih tijela do šire društvene zajednice. Najpoželjnijom opcijom poboljšalo bi se zdravlje, sigurnost i kvaliteta života žrtava (posebno zahvaljujući mjerama zaštite i potpore). Povećala bi se i svijest žrtava i svjedoka o informacijama o uslugama zaštite i potpore te njihov pristup informacijama o njima. Očekuje se da će mjere interventnih programa za počinitelje imati pozitivan učinak na stavove i ponašanje počinitelja. Kad je riječ o poslodavcima, kad bi osvijestili i bolje razumjeli problematiku radnica i radnika koji su žrtve spolno utemeljenog uznemiravanja na radnom mjestu te im pružili potporu, omogućili bi razvoj sigurnog radnog okruženja. To bi pozitivno utjecalo i na produktivnost. Nacionalna tijela imala bi koristi od mjera za rješavanje pravnih nesigurnosti i prikupljanja podataka, čime bi se omogućila bolja izrada nacionalnih politika za sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Kad bi šira javnost u većoj mjeri prepoznavala štetne rodne stereotipe i norme, to bi pozitivno utjecalo na društvo u cjelini.

Nacrt izvješća o procjeni učinka podnesen je Komisijinu Odboru za nadzor regulative 15. rujna 2021. te se o njemu raspravljalo 13. listopada 2021. Nakon negativnog mišljenja Odbora 1. prosinca 2021., dostavljena je revidirana verzija izvješća. Iako prima na znanje napore koji su uloženi u poboljšanje izvješća o procjeni učinka kao odgovor na njegove početne primjedbe, Odbor je 12. siječnja 2022. ipak zadržao negativno mišljenje.

Odbor je smatrao da u izvješću o procjeni učinka (1.) u osnovnom scenariju nije u dovoljnoj mjeri predstavljen učinak nekoliko mjera na razini EU-a i država članica; (2.) opći ciljevi nisu bili dovoljno jasno objašnjeni te nije dovoljno opravdana potreba za sveobuhvatnim pristupom; (3.) u različitim opcijama nisu dovoljno jasno predstavljene konkretne predviđene mjere i kombinacije posebnih mjera; (4.) revidirani skup opcija nije u potpunosti uključen u revidiranu analizu troškova i koristi i nije u potpunosti jasna usporedba opcija, među ostalim s obzirom na primijenjene kriterije i metodologiju bodovanja; i (5.) nije dovoljno procijenjena proporcionalnost najpoželjnije opcije, uključujući odabrani pristup *lex specialis*.

Ovaj se Prijedlog temelji na daljnjoj procjeni nekih od postavljenih pitanja. Mjere poduzete za uklanjanje utvrđenih nedostataka objašnjene su u radnom dokumentu službi Komisije *Praćenje drugog mišljenja Odbora za nadzor regulative i dodatne informacije* (SWD(2022) 61, dalje u tekstu „radni dokument službi Komisije”). Konkretno, u radnom dokumentu službi Komisije objašnjava se kako se u osnovnom scenariju uzimaju u obzir dosadašnja postignuća u tom području politika na razini država članica. Time se odgovara i na preporuku Odbora da se sveobuhvatnije analiziraju nedostaci u provedbi Istanbulske konvencije u državama članicama kao i izostanak odgovora na kretanja koja su, među ostalim, povezana s razvojem u digitalnom području.

Kako bi se odgovorilo na primjedbe povezane s nedostatkom jasnih ciljeva, u radnom dokumentu službi Komisije pojašnjava se da je cilj prijedloga sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kao kaznenih djela. U tekstu predložene direktive dodatno se navode njezini glavni ciljevi te se objašnjava da će se ti ciljevi postići kriminalizacijom određenih oblika nasilja nad ženama (uključujući silovanje, sakaćenje ženskih spolnih organa

i kaznena djela povezana s različitim oblicima nasilja na internetu) te jačanjem zaštite, pristupa pravosuđu i potpore žrtvama nasilja, kao i sprečavanjem nasilja i koordinacijom.

Kad je riječ o odabiru opcije politika, u radnom dokumentu službi Komisije navedeni su dokazi, na temelju evaluacije relevantnih akata EU-a te mapiranja i analize nedostataka u zakonodavstvu država članica, kojima se dodatno objašnjava zašto je odabran sveobuhvatan pristup – posebna direktiva o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji – a ne izmjena postojećih horizontalnih instrumenata.

Metode rada u skladu s pravilima Europske komisije za bolju regulativu ovlašćuju potpredsjednika za međuinstitucijske odnose i predviđanja da odobri nastavak inicijative za koju je Odbor za nadzor regulative dao drugo negativno mišljenje. Važno je napomenuti i da se mišljenjima Odbora za nadzor regulative procjenjuje kvaliteta procjene učinka, a ne povezani zakonodavni prijedlog.

Isto tako, u svjetlu sporazuma potpredsjednika za međuinstitucijske odnose i predviđanja, Komisija je smatrala prikladnim nastaviti s inicijativom iz sljedećih razloga:

- (1) *politička važnost* ove inicijative za Komisiju, kako je naglašeno u političkim smjernicama;
- (2) *hitnost djelovanja* kako bi se ostvario napredak u području sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kao i rodno uvjetovanog nasilja na internetu, na što je pozvao i Europski parlament;
- (3) *dodatnim pojašnjenjima i dokazima* koji su dostavljeni na zadovoljavajući način uklonjeni su nedostaci koje je utvrdio Odbor za nadzor regulative te su uzeti u obzir u prilagođenom zakonodavnom prijedlogu.

Ovaj se Prijedlog stoga temelji na dodatnoj procjeni nekih od pitanja koja je postavio Odbor.

• **Temeljna prava**

Predloženom direktivom jače će se zaštititi niz temeljnih prava, posebno:

- **pravo na život** (članak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – „Povelja”), **pravo na integritet** (članak 3. Povelje), **zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja** (članak 4. Povelje) i **pravo na privatni i obiteljski život** (članak 7. Povelje), **pravo na zaštitu osobnih podataka** (članak 8. Povelje), primjerice zato što se njime osiguravaju mjere za zaštitu žrtava, njihova privatnog života i osobnih podataka te sprečavanje nasilja uvođenjem kriminalizacije, jamčenjem zaštite ugroženih osoba (na temelju procjene rizika i nakon mjera potpore) te osposobljavanjem relevantnog stručnog osoblja za prepoznavanje te vrste nasilja i primjereno reagiranje,
- **prava djeteta** (članak 24. Povelje), primjerice priznavanjem djece svjedoka kao izravnih žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te predviđanjem posebnih mjera za zaštitu djece i pružanje potpore djeci te rješavanje slučajeva u najboljem interesu djeteta,
- **pravo žrtve na učinkovit pravni lijek i pošteno suđenje** (članak 47. Povelje), na primjer osiguravanjem učinkovitije istrage i kaznenog progona nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (npr. kazneni progon određenih kaznenih djela po službenoj dužnosti i u javnom interesu, omogućavanje žrtvama da prijavljuju slučajeve putem interneta i uvođenje smjernica za tijela kaznenog progona i pravosudna tijela) te

jamčenjem prava žrtve na punu naknadu od počinitelja i na donošenje odluke u jednom postupku,

- **nediskriminacija i ravnopravnost žena i muškaraca** (članci 21. i 23. Povelje), primjerice na način da se nasilje nad ženama i nasilje u obitelji tretiraju kao teški oblik zabranjene diskriminacije žena i muškaraca i ublaže rizici od takve vrste nasilja za osobe u ranjivom položaju i skupine izložene povećanom riziku te da se zahtijevaju ciljane aktivnosti podizanja svijesti i informiranja kako bi se doprlo do rizičnih skupina i olakšao njihov pristup uslugama potpore,
- **prava na socijalnu pomoć i zdravstvenu zaštitu** (članci 34. i 35. Povelje), primjerice pružanjem specijalističkih usluga potpore, posebno žrtvama seksualnog nasilja (npr. neposredna medicinska potpora, prikupljanje forenzičkih medicinskih dokaza u slučajevima silovanja, psihološko savjetovanje i skrb u slučaju traume).

Predloženom direktivom propisno se uzimaju u obzir **pretpostavka nedužnosti i pravo na obranu (članak 48. Povelje)** počinitelja te **načela zakonitosti i proporcionalnosti kaznenih djela i kazni (članak 49. Povelje)**. Kad je riječ o **pravu na slobodu izražavanja (članak 11. Povelje)**, odredbe o uklanjanju ili blokiranju nezakonitog sadržaja ograničene su na ono što je strogo nužno i razmjerno za postizanje cilja direktive.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Očekuje se da će predložena direktiva prouzročiti sljedeće troškove za proračun EU-a:

- razvoj i uvođenje alata za prikupljanje podataka – jednokratni trošak Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE),
- tehničko održavanje i rad alata za prikupljanje podataka – opetovani trošak EIGE-a,
- razvoj i primjena zajedničkog raščlanjivanja podataka i metodologije u suradnji s državama članicama – opetovani trošak EIGE-a,
- izrada smjernica za usklađivanje i standardizaciju statističkih podataka o kaznenim djelima povezanim s nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji, čime se državama članicama pruža potpora u prikupljanju podataka – opetovani trošak EIGE-a.

Troškovi za EIGE detaljno su objašnjeni u priloženom zakonodavnom financijskom izvještaju. Ukupni trošak financijskih i ljudskih resursa EIGE-a za zadaću prikupljanja administrativnih podataka bio bi:

- jednokratni trošak uspostave – 200 000 EUR,
- godišnji troškovi održavanja i rada – 750 000 EUR,
- osoblje – jedna osoba zaposlena na određeno vrijeme (u ekvivalentima punog radnog vremena) od 2025. i dvije osobe zaposlene na neodređeno vrijeme (u ekvivalentima punog radnog vremena) od 2025. (ukupno tri).

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Države članice morat će prenijeti direktivu dvije godine nakon njezina stupanja na snagu. Morat će obavijestiti Komisiju o svojim nacionalnim provedbenim mjerama. Nadalje, države članice morat će izvijestiti Komisiju o provedbi direktive sedam godina nakon njezina stupanja na snagu. Nakon tog razdoblja izvješćivanje se mora provoditi u redovitim vremenskim razmacima u obliku upitnika za države članice. Pojačani zahtjevi za prikupljanje

podataka u okviru ovog Prijedloga bit će osnova za praćenje i evaluaciju učinka inicijative u odnosu na njezine posebne ciljeve. Praćenje i evaluacija prijedloga prvenstveno će se temeljiti na postojećim usklađenim pokazateljima koje je razvio EIGE. Taj će se rad poduprijeti i dopuniti planiranim mjerama usklađivanja o prikupljanju raščlanjenih administrativnih podataka (među ostalim od tijela kaznenog progona, pravosuđa, socijalnih i zdravstvenih službi) i obvezom provođenja redovitih istraživanja o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji te slanja relevantnih podataka Komisiji (Eurostatu). Pojednostiti će biti opisane u planu praćenja i provedbe koji će izraditi Komisija.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

U poglavlju 1. utvrđuju se opće odredbe, uključujući predmet (članak 1.) i posebna pozornost koju treba posvetiti žrtvama s povećanim rizikom od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (članak 2.). Područje primjene ovog Prijedloga obuhvaća u njemu utvrđena kaznena djela te djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji kriminalizirana na temelju prava Unije ili nacionalnog prava (članak 3.). U tom se poglavlju navode i definicije ključnih pojmova koji se upotrebljavaju u direktivi (članak 4.).

Poglavlje 2. sadržava odredbe o minimalnim pravilima o definiciji kaznenih djela i kazni na temelju članka 83. stavka 1. UFEU-a. Ta se kaznena djela odnose na određene oblike nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji koja se smatraju seksualnim iskorištavanjem žena ili računalnim kriminalom. Iako ta kaznena djela nerazmjerno pogađaju žene, kriminalizacija iz ovog poglavlja primjenjuje se na sve žrtve, uključujući muškarce i nebinarne osobe, osim u slučaju silovanja i sakaćenja ženskih spolnih organa. Ta su djela na razini EU-a kriminalizirana samo ako su počinjena nad ženama ili djecom na temelju pravne osnove iz članka 83. stavka 1. UFEU-a, koji se odnosi samo na seksualno iskorištavanje žena i djece. Poglavlje uključuje minimalno usklađivanje kaznenih djela silovanja žena (članak 5.) i sakaćenja ženskih spolnih organa (članak 6.). S obzirom na brz tempo trenutačne digitalne transformacije i porast nasilja na internetu, njime se predviđaju i minimalna pravila za određena kaznena djela računalnog kriminala: dijeljenje intimnog ili manipuliranog sadržaja bez pristanka (članak 7.), kaznena djela koja se odnose na uhođenje na internetu (članak 8.), kaznena djela koja se odnose na uznemiravanje na internetu (članak 9.) te poticanje na mržnju i nasilje na internetu (članak 10.) Članak 11. sadržava odredbe o poticanju na počinjenje, pomaganju i podupiranju u počinjenju te pokušaju počinjenja takvih kaznenih djela. Člankom 12. utvrđuje se minimalna razina najviših sankcija primjenjivih na kaznena djela definirana u člancima od 5. do 11., a u članku 13. navode se otegotne okolnosti. Pravila o nadležnosti i rokovima zastare nalaze se u člancima 14. i 15.

Poglavlje 3. odnosi se na zaštitu i pristup pravosuđu za žrtve svih oblika nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. To se poglavlje primjenjuje na sve žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Iako je ovaj Prijedlog uglavnom usmjeren na vrste nasilja koje nerazmjerno pogađaju žene, njime se u ostvarivanju prava žrtava ne isključuju muškarci ili nebinarne osobe ako postanu žrtve takvog nasilja, uključujući nasilje u obitelji.

To poglavlje uključuje pravila o prijavljivanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kako bi se osiguralo da se takva kaznena djela mogu lako privesti pravdi (članak 16.). To podrazumijeva brzu obradu takvih prijava i poticanje prijavljivanja takvih kaznenih djela, primjerice uklanjanjem prepreka nametnutih pravilima o povjerljivosti, osiguravanjem da djeca mogu lako prijaviti kaznena djela i osiguravanjem da osobe bez osobnih dokumenata i osobe s nesigurnim boravišnim statusom ne strahuju od prijavljivanja nasilja. Taj posljednji aspekt ni na koji način ne znači da se ovom Direktivom uvodi pravo na boravišni status za osobe koje prijavljuju nasilje. Člankom 17. osigurava se učinkovita istraga i kazneni progon

kaznenih djela, dovoljno stručnog znanja i resursa te kazneni progon po službenoj dužnosti kaznenih djela koja se smatraju silovanjem. U tom se poglavlju uvodi pojedinačna procjena rizika kako bi se utvrdile potrebe žrtava za zaštitom i potporom (članci 18. i 19.). Ta se procjena smatra integriranim dijelom postojeće pojedinačne procjene u skladu s Direktivom o pravima žrtava i trebala bi biti prilagođena posebnim potrebama žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. U članku 20. utvrđuju se obveze kojima bi se osiguralo da se žrtve upućuju odgovarajućim službama za potporu, na primjer osiguravanjem da službe za potporu proaktivno dopru do žrtava. Isto tako, cilj je ovog članka osigurati usklađenost s pravilima o zaštiti podataka. Nadalje, u tom se poglavlju utvrđuje da države članice predviđaju hitne naloge za udaljavanje i naloge o zaštiti kako bi se osigurala učinkovita zaštita žrtava (članak 21.). Člankom 22. predviđa se isključenje mogućih pitanja koja se odnose na seksualno ponašanje žrtve u prošlosti iz kaznenih istraga i sudskih postupaka, ne dovodeći u pitanje prava na obranu. To poglavlje sadržava i obvezu pružanja smjernica tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima kako bi se osiguralo da se sa žrtvama tijekom cijelog postupka postupa na odgovarajući način te da se slučajevi nasilja nad ženama i nasilja u obitelji rješavaju na odgovarajući način (članak 23.). U tom se poglavlju navodi i da su nacionalna tijela, kao što su tijela za ravnopravnost, nadležna za, primjerice, pružanje pomoći i savjeta žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, koja su oba teški oblici diskriminacije žena (članak 24.). Takvim se tijelima priznaje i aktivna procesna legitimacija za djelovanje u ime žrtava u kaznenom postupku ako to smatraju primjerenim. Člankom 25. osigurava se uklanjanje internetskog sadržaja povezanog s kaznenim djelima nasilja na internetu i mogućnost sudske zaštite za pogođene korisnice i korisnike. Pravo žrtava na traženje naknade od počinitelja obuhvaćeno je člankom 26.

Poglavlje 4. sadržava odredbe o potpori žrtvama koju žrtve moraju primiti prije, tijekom i u odgovarajućem razdoblju nakon kaznenog postupka. Člankom 27. utvrđuju se posebne usluge, rješenja i posebni resursi službi za potporu koje pružaju specijalizirane usluge žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Tim se poglavljem nadalje predviđa posebna i neposredna potpora u centrima za žrtve silovanja ili seksualnog nasilja (članak 28.) i specijalistička potpora žrtvama sakaćenja ženskih spolnih organa (članak 29.). Države članice trebale bi osigurati i da se žrtve seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu mogu koristiti uslugama savjetovanja izvan radnog mjesta, što uključuje i savjetovanje poslodavaca o tome kako na odgovarajući način pristupiti takvom kaznenom djelu (članak 30.). Države članice moraju uspostaviti nacionalne telefonske linije za pomoć žrtvama i osigurati njihov rad pod usklađenim brojem na razini EU-a (članak 31.). Žrtvama bez ikakve diskriminacije moraju biti dostupna specijalizirana skloništa ili drugi privremeni smještaj kako bi im se osigurala pomoć u povratku u samostalan život nakon što dožive nasilje (članak 32.). Nadalje, države članice moraju osigurati odgovarajuću zaštitu i potporu djeci žrtvama, uzimajući u obzir djetetove najbolje interese (članak 33.). To uključuje osiguravanje sigurnih mjesta na kojima djeca mogu posjećivati roditelje koji su počinitelji kaznenih djela, a koji imaju pravo na kontakt (članak 34.). Člankom 35. osiguravaju se zaštitne mjere za žrtve koje pripadaju ugroženim skupinama, primjerice lakši pristup za žrtve s invaliditetom.

Odredbe iz **poglavlja 5.** usmjerene su na učinkovito sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. To uključuje obvezu provođenja informativnih kampanja i istraživačkih i obrazovnih programa te široke distribucije relevantnih informacija (članak 36.). Za stručno osoblje koje će najvjerojatnije doći u kontakt sa žrtvama moraju se osigurati osposobljavanje i ciljne informacije. Time se nastoji osigurati da takvo stručno osoblje bude sposobno reagirati na odgovarajući način i utvrditi slučajeve nasilja te da odgovorne organizacije mogu učinkovito koordinirati svoje djelovanje (članak 37.). Člankom 38. predviđeni su intervencijski programi

u kojima dobrovoljno mogu sudjelovati i osobe koje se boje da će počiniti takva kaznena djela.

Poglavlje 6. sadržava pravila o koordinaciji nacionalnih politika država članica o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji, ali i odredbe o koordinaciji na razini EU-a. Kako bi se pojednostavile nacionalne politike i osigurao učinkovit odgovor na te vrste nasilja na više razina, člankom 39. od država članica zahtijeva se da imenuju ili uspostave službeno tijelo za koordinaciju i nadzor politika u tom području. To je dopunjeno obvezom iz članka 40. o osiguravanju učinkovite koordinacije i suradnje svih agencija koje sudjeluju u pružanju potpore žrtvama. Ključni akteri u pružanju potpore žrtvama i sprečavanju nasilja jesu nevladine organizacije. U skladu s člankom 41. države članice trebale bi surađivati s nevladinim organizacijama i savjetovati se s njima o relevantnim politikama. Kako bi se osiguralo primjereno rješavanje problema nasilja na internetu kako je definirano u ovom Prijedlogu, države članice moraju pružateljima posredničkih usluga olakšati poduzimanje samoregulatornih mjera (članak 42.). Člankom 43. nastoji se olakšati suradnja među državama članicama kako bi se osigurala razmjena najboljih praksi, u cilju što učinkovitije provedbe ove Direktive. Za oblikovanje odgovarajućih mjera politika u području nasilja nad ženama i nasilja u obitelji ključni su prikupljanje podataka i istraživanje. Kako bi se osigurala dostupnost usporedivih podataka na razini EU-a, člankom 44. predviđaju se pravila o prikupljanju podataka u svim državama članicama. S obzirom na svoju stručnost i trenutačni rad u tom području, EIGE mora biti potpora državama članicama u razvoju zajedničke metodologije i prikupljanju podataka.

Poglavlje 7. sadržava završne odredbe ove Direktive. Kako bi se osigurala koherentnost, Direktiva o seksualnom zlostavljanju djece izmjenjuje se člankom 45., kojim se uvodi kazneno djelo penetracije u seksualne svrhe i pojašnjava da okolnosti u kojima dijete starije od dobi za pristanak na spolni odnos ne može dati valjani pristanak uključuju one iz članka 5. ovog Prijedloga. Članak 46. odnosi se na razinu zaštite, a članak 47. na obveze izvješćivanja država članica. U članku 48. pojašnjava se odnos s drugim direktivama te se navode klauzule o isključivanju štetnog djelovanja. U ovom se članku pojašnjava da se ove odredbe primjenjuju uz odredbe Direktive o pravima žrtava, Direktive o suzbijanju trgovanja ljudima, Direktive o seksualnom zlostavljanju djece i [Prijedloga akta o digitalnim uslugama]. To znači da bi žrtve trebale imati koristi od zaštite svih direktiva koje su na njih primjenjive. Članak 49. sadržava klauzulu o nesmanjivanju dostignute zaštite. Članak 50. sadržava odredbe o prenošenju ove Direktive. Člankom 51. utvrđuje se kad će Direktiva stupiti na snagu, a u članku 52. propisano je kome je upućena.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 82. stavak 2. i članak 83. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Svrha je ove Direktive osigurati sveobuhvatan okvir za učinkovito suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u cijeloj Uniji. To se postiže jačanjem i uvođenjem mjera u sljedećim područjima: definicija relevantnih kaznenih djela i kazni, zaštita žrtava i pristup pravosuđu, potpora žrtvama, prevencija, koordinacija i suradnja.
- (2) Ravnopravnost žena i muškaraca i nediskriminacija temeljne su vrijednosti Unije i temeljna prava utvrđena u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji odnosno u člancima 21. i 23. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”). Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji ugrožavaju ta načela te narušavaju prava žena, djevojaka i djevojčica na ravnopravnost u svim područjima života.
- (3) Nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji krše se temeljna prava, kao što su pravo na ljudsko dostojanstvo, pravo na život i integritet osobe, zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, zaštita osobnih podataka i prava djeteta, kako su sadržana u Povelji Europske unije o temeljnim pravima.
- (4) Ova Direktiva trebala bi se primjenjivati na kriminalno ponašanje koje predstavlja nasilje nad ženama ili nasilje u obitelji, kako je kriminalizirano na temelju prava Unije ili nacionalnog prava. To uključuje kaznena djela definirana u ovoj Direktivi, konkretno silovanje, sakaćenje ženskih spolnih organa, dijeljenje intimnog ili manipuliranog materijala bez pristanka, uhođenje na internetu, uznemiravanje na internetu, poticanje na nasilje ili mržnju na internetu i kriminalno ponašanje obuhvaćeno drugim instrumentima Unije, posebno direktivama 2011/36/EU² i

¹ SL C , , str. .

² Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.–11.).

2011/93/EU³ Europskog parlamenta i Vijeća, kojima se definiraju kaznena djela povezana sa seksualnim iskorištavanjem djece i trgovanjem ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja. Naposlijetku, određena su kaznena djela prema nacionalnom pravu obuhvaćena definicijom nasilja nad ženama. To uključuje kaznena djela kao što su femicid, seksualno uznemiravanje, seksualno zlostavljanje, uhođenje, rani i prisilni brak, prisilni pobačaj, prisilna sterilizacija i različiti oblici nasilja na internetu, kao što su seksualno uznemiravanje na internetu, zlostavljanje na internetu ili neželjeno primanje seksualno eksplicitnog materijala. Nasilje u obitelji oblik je nasilja koje se može posebno kriminalizirati u skladu s nacionalnim pravom ili biti obuhvaćeno kaznenim djelima počinjenima unutar obitelji ili kućanstva ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova.

- (5) Mjere u okviru ove Direktive osmišljene su kako bi se odgovorilo na posebne potrebe žena, djevojaka i djevojčica, s obzirom na to da su nerazmjerno pogođene oblicima nasilja obuhvaćenima ovom Direktivom, konkretno nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji. Međutim, ovom se Direktivom priznaje da i druge osobe mogu biti žrtve tih oblika nasilja te da bi i one trebale imati koristi od mjera koje su njome predviđene. Stoga bi se pojam „žrtva” trebao odnositi na sve osobe, bez obzira na njihov spol ili rod.
- (6) Zbog svoje ranjivosti, djeca koja svjedoče nasilju nad ženama ili nasilju u obitelji trpe izravnu emocionalnu štetu, što utječe na njihov razvoj. Stoga bi se takva djeca trebala smatrati žrtvama i imati koristi od ciljanih mjera zaštite.
- (7) Nasilje nad ženama trajna je manifestacija strukturne diskriminacije žena, koja proizlazi iz povijesno nejednakih odnosa moći između žena i muškaraca. To je oblik rodno uvjetovanog nasilja, koje prvenstveno provode muškarci nad ženama, djevojkama i djevojčicama. Njegovi korijeni leže u društveno oblikovanim ulogama, ponašanjima, aktivnostima i značajkama koje određeno društvo smatra primjerenima za žene i muškarce, što se općenito naziva pojmom „rod”.
- (8) Nasilje u obitelji ozbiljan je društveni problem koji često ostaje skriven. Može dovesti do teške psihološke i tjelesne traume s teškim posljedicama, jer je počinitelj obično osoba koja je žrtvama poznata i za koju bi one očekivale da u nju mogu imati povjerenja. Takvo nasilje može poprimiti različite oblike, uključujući tjelesno, seksualno, psihološko i ekonomsko nasilje. Nasilje u obitelji može se dogoditi bez obzira na to dijeli li počinitelj ili je dijelio kućanstvo sa žrtvom.
- (9) S obzirom na posebnosti povezane s tim vrstama kaznenih djela, potrebno je utvrditi sveobuhvatan skup pravila kojima se ciljano rješava trajni problem nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te se uzimaju u obzir posebne potrebe žrtava takvog nasilja. Postojeće odredbe na razini Unije i na nacionalnoj razini pokazale su se nedovoljnima za učinkovito suzbijanje i sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Direktive 2011/36/EU i 2011/93/EU osobito su usmjerene na posebne oblike takvog nasilja, dok se Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴ utvrđuje opći okvir za

³ Direktiva 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP, SL L 335, 17.12.2011., str. 1.–14.

⁴ Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14.11.2012., str. 57.).

žrtve kaznenih djela. Iako pruža određene zaštitne mjere za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, ne predviđa rješavanje njihovih specifičnih potreba.

- (10) Ovom se Direktivom podupiru međunarodne obveze koje su države članice preuzele u cilju suzbijanja i sprečavanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, posebno Konvencija Ujedinjenih naroda o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)⁵ i, gdje je to relevantno, Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji („Istanbulska konvencija”)⁶ te Konvencija o iskorjenjivanju nasilja i uznemiravanja u svijetu rada Međunarodne organizacije rada, potpisana 21. lipnja 2019. u Ženevi.
- (11) Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji mogu se dodatno pogoršati ako se isprepliću s diskriminacijom na temelju spola i diskriminacijom na drugim osnovama zabranjenima pravom Unije, konkretno nacionalnosti, rase, boje kože, etničkog ili društvenog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kakvog drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije. Stoga bi države članice trebale posvećivati dužnu pažnju žrtvama pogođenima takvom višestrukom ili interseksijskom diskriminacijom, i to osiguravanjem posebnih mjera u slučajevima kad su prisutni interseksijski oblici diskriminacije. Osobito su lezbijke, biseksualne, transrodne, nebinarne, interseksualne i *queer* (LBTIQ) žene, žene s invaliditetom i žene manjinskog rasnog ili etničkog podrijetla izložene povećanom riziku od rodno uvjetovanog nasilja.
- (12) Žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji izložene su povećanom riziku od zastrašivanja, osvete, sekundarne i ponovljene viktimizacije. Stoga bi posebnu pozornost trebalo posvetiti tim rizicima i potrebi zaštite dostojanstva i tjelesnog integriteta takvih žrtava.
- (13) Silovanje je jedno od najtežih kaznenih djela kojima se krši spolni integritet osobe i kazneno je djelo koje nerazmjerno pogađa žene. To dovodi do neravnoteže moći između počinitelja i žrtve, što počinitelju omogućuje da seksualno iskorištava žrtvu u svrhe kao što su osobno zadovoljenje, nametanje dominacije, stjecanje društvenog priznanja, napredovanje ili eventualno financijska korist. U mnogim državama članicama, kazneno djelo se kvalificira kao silovanje samo ako je pri njegovu počinjenju upotrebljena sila, prijetnja ili prisila. Druge države članice oslanjaju se samo na uvjet da žrtva nije pristala na spolnu radnju. Samo se potonjim pristupom postiže potpuna zaštita spolnog integriteta žrtava. Stoga je u cijeloj Uniji potrebno osigurati jednaku zaštitu utvrđivanjem konstitutivnih elemenata kaznenog djela silovanja žena.
- (14) Silovanje bi izričito trebalo uključivati sve vrste seksualnih penetracija, bilo kojim dijelom tijela ili predmetom. Izostanak pristanka trebao bi biti središnji i konstitutivan element definicije silovanja, s obzirom na to da počinjenje često ne uključuje tjelesno nasilje ili upotrebu sile. Početni pristanak morao bi se moći povući u svakom trenutku tijekom radnje, u skladu sa spolnom autonomijom žrtve, te ne bi smio automatski podrazumijevati pristanak na buduće radnje. Seksualna penetracija bez pristanka trebala bi se smatrati silovanjem čak i kad je počinjena nad bračnim drugovima ili intimnim partnerima.

⁵ [Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena](#) (CEDAW), Opća skupština UN-a, 1979.

⁶ [Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji](#) (Istanbulska konvencija), Vijeće Europe, 2011.

- (15) Kad je riječ o kaznenim djelima koja se smatraju silovanjem, počinitelje koji su prethodno osuđivani za kaznena djela iste prirode trebalo bi obvezati na sudjelovanje u interventnim programima kako bi se smanjio rizik od ponavljanja kaznenog djela.
- (16) Kako bi se riješilo pitanje nepopravljive i doživotne štete koju sakaćenje ženskih spolnih organa uzrokuje žrtvama, to bi se kazneno djelo trebalo rješavati na poseban i primjeren način u kaznenim zakonima. Sakaćenje ženskih spolnih organa izrabljivačka je praksa koja se odnosi na spolne organe djevojčice, djevojke ili žene i koja se provodi u svrhu očuvanja i nametanja dominacije nad ženama, djevojkama i djevojčicama te provođenja društvene kontrole nad seksualnošću djevojčica, djevojaka i žena. Ponekad se provodi u kontekstu dječjeg prisilnog braka ili nasilja u obitelji. Sakaćenje ženskih spolnih organa može se javljati kao tradicionalna praksa koju neke zajednice provode nad svojim pripadnicama. To bi kazneno djelo trebalo obuhvaćati prakse koje se provode iz nemedicinskih razloga. Pojam „izrezivanje” trebao bi se odnositi na djelomično ili potpuno uklanjanje klitorisa i velikih stidnih usana. „Infibulacija” bi trebala obuhvaćati spajanje velikih stidnih usana djelomičnim šivanjem vanjskih usana stidnice kako bi se suzio vaginalni otvor. Pojam „svako drugo sakaćenje” trebao bi se odnositi na sve druge fizičke izmjene ženskih spolnih organa.
- (17) Potrebno je utvrditi usklađene definicije kaznenih djela i kazni za određene oblike nasilja na internetu. Nasilje na internetu posebno je usmjereno i utječe na političarke, novinarke i braniteljice ljudskih prava. Može imati učinak ušutkavanja žena i ometanja njihova društvenog sudjelovanja na ravnopravnoj osnovi s muškarcima. Nasilje na internetu također nerazmjerno pogađa žene, djevojke i djevojčice u obrazovnom okruženju, kao što su škole i sveučilišta, ima štetne posljedice za njihovo daljnje obrazovanje i mentalno zdravlje, što u ekstremnim slučajevima može dovesti do samoubojstva.
- (18) Upotreba informacijskih i komunikacijskih tehnologija nosi rizik od jednostavnog, brzog i rasprostranjenog povećanja određenih oblika nasilja na internetu s učinkom stvaranja ili povećanja duboke i dugotrajne štete za žrtvu. Potencijal za takvo povećanje, što je preduvjet za počinjenje nekoliko kaznenih djela nasilja na internetu definiranih u ovoj Direktivi, trebao bi se odražavati u elementu stavljanja određenih sadržaja na raspolaganje „mnoštvu” krajnjih korisnika putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Pojam „mnoštvo” trebalo bi tumačiti kao da se odnosi na dopiranje do znatnog broja krajnjih korisnika predmetnih tehnologija, čime se omogućuje znatan pristup i potencijalna daljnja distribucija tog materijala. Taj bi se pojam trebalo tumačiti i primjenjivati uzimajući u obzir relevantne okolnosti, uključujući tehnologije koje se upotrebljavaju kako bi se taj sadržaj učinio dostupnim i sredstva koja te tehnologije nude za povećanje nasilja.
- (19) Posebno zbog uglavnom jednostavne, brze i široke distribucije i počinjenja, kao i zbog intimne prirode tog djela, stavljanje intimnih slika ili videozapisa i sadržaja koji prikazuju spolne radnje na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija bez pristanka može biti vrlo štetno za žrtve. Kazneno djelo predviđeno ovom Direktivom trebalo bi obuhvaćati sve vrste takvih sadržaja, kao što su slike, fotografije i videozapisi, uključujući seksualizirane slike, audioisječke i videoisječke. To bi se trebalo odnositi na situacije u kojima se sadržaj stavlja na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija bez pristanka žrtve, čak i ako je žrtva dala pristanak za izradu takvog sadržaja ili ga je možda poslala određenoj osobi. Kazneno bi djelo trebalo uključivati i proizvodnju ili manipulaciju sadržaja bez pristanka, na primjer obradom slika, tako da izgleda kao da je neka druga osoba uključena u spolne radnje,

ako se naknadno omogućiti dostupnost tog sadržaja mnoštvu krajnjih korisnika putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija bez pristanka te osobe. Takva proizvodnja ili manipulacija trebala bi uključivati izradu uvjerljivo krivotvorenog sadržaja (engl. *deepfake*), kod kojeg sadržaj znatno nalikuje nekoj postojećoj osobi, predmetima, mjestima ili drugim subjektima ili događajima, prikazujući spolne radnje neke druge osobe, a drugima bi ostavljao lažni dojam da je autentičan ili istinit. U interesu učinkovite zaštite žrtava takvog ponašanja, trebalo bi obuhvatiti i prijetnju takvim ponašanjem.

- (20) Uhođenje na internetu moderan je oblik nasilja koji se često provodi nad članovima obitelji ili osobama koje žive u istom kućanstvu, ali ga provode i bivši partneri ili poznanici. Počinitelj obično zlorabi tehnologiju kako bi nastavio intenzivirati prisilu i kontrolirajuće ponašanje, manipulaciju i nadzor, čime se povećava strah, tjeskoba i postupna izolacija žrtve od prijatelja i obitelji. Stoga bi trebalo utvrditi minimalna pravila o uhođenju na internetu. Kazneno djelo uhođenja na internetu trebalo bi obuhvaćati stalni nadzor žrtve pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija bez njezina pristanka ili zakonskog odobrenja. To bi moglo postati moguće obradom osobnih podataka žrtve, na primjer krađom identiteta ili pribavljanjem takvih podataka špijuniranjem na različitim društvenim mrežama ili platformama za razmjenu poruka, e-pošti i telefonu žrtve, krađom lozinki ili hakiranjem uređaja kako bi se pristupilo privatnim prostorima žrtve, instalacijom aplikacija za geolokalizaciju, uključujući softver za uhođenje, ili krađom žrtvinih uređaja. Nadalje, uhođenje bi trebalo obuhvaćati praćenje žrtve bez pristanka ili odobrenja te osobe putem tehnoloških uređaja povezanih kroz internet stvari, kao što su pametni kućanski uređaji.
- (21) Trebalo bi utvrditi minimalna pravila o kaznenom djelu uznemiravanja na internetu, kako bi se spriječilo pokretanje napada s trećim stranama ili sudjelovanje u takvom napadu usmjerenom na drugu osobu stavljanjem prijetećih ili uvredljivih sadržaja na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika. Takvi široki napadi, uključujući koordinirane napade nasilne svjetine na internetu, mogu se pretvoriti u napad izvan interneta ili uzrokovati znatnu psihološku ozljedu, a u ekstremnim slučajevima dovesti do samoubojstva žrtve. Često su usmjereni na istaknute političarke, novinarke ili druge poznate osobe, ali mogu se pojaviti i u različitim kontekstima, primjerice u kampusima ili školama. Takvo nasilje na internetu trebalo bi suzbijati osobito ako su ti napadi širokih razmjera, na primjer u obliku grupnog uznemiravanja (engl. *pile-on*) koje provodi znatan broj ljudi.
- (22) Posljednjih je godina porast korištenja interneta i društvenih medija doveo do naglog porasta javnog poticanja na nasilje i mržnju, među ostalim na temelju spola ili roda. Jednostavno i brzo dijeljenje govora mržnje velikom broju ljudi u digitalnom svijetu pojačava učinak dezinhibicije na internetu, jer pretpostavljena anonimnost na internetu i osjećaj nekažnjivosti smanjuju inhibicije ljudi da sudjeluju u takvom govoru. Žene su često meta seksističke i mizogine mržnje na internetu, što može eskalirati u zločin iz mržnje izvan interneta. To treba zaustaviti u ranoj fazi. Jezik koji se upotrebljava u toj vrsti poticanja ne odnosi se uvijek izravno na spol ili rod osobe ili osoba na koje je usmjeren, ali iz općeg sadržaja ili konteksta poticanja se može zaključiti da je riječ o pristranoj motivaciji.
- (23) Kazneno djelo poticanja na nasilje ili mržnju na internetu pretpostavlja da se poticanje ne izražava u isključivo privatnom kontekstu, nego javno upotrebom informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Stoga bi moralo uključivati širenje u javnosti, što bi trebalo tumačiti tako da podrazumijeva stavljanje predmetnog sadržaja kojim se potiče na nasilje ili mržnju na raspolaganje potencijalno neograničenom broju osoba,

odnosno da se taj sadržaj učini lako dostupnim korisnicima općenito a da se ne zahtijeva dodatno djelovanje osobe koja je sadržaj objavila, bez obzira na to hoće li te osobe uistinu pristupiti tim informacijama. Prema tome, ako pristup sadržaju zahtijeva registraciju ili prijam u grupu korisnika, trebalo bi se smatrati da se te informacije šire u javnosti samo kad su korisnici koji žele pristupiti sadržaju automatski registrirani ili primljeni bez ljudskog utjecaja na odluku ili odabir kome će se odobriti pristup. Procjenjujući može li se sadržaj smatrati poticanjem na mržnju ili nasilje, nadležna tijela trebala bi uzeti u obzir temeljna prava na slobodu izražavanja sadržana u članku 11. Povelje.

- (24) Žrtve bi trebale moći lako prijaviti kaznena djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji bez izlaganja sekundarnoj ili ponovljenoj viktimizaciji. U tu bi svrhu države članice trebale pružiti mogućnost podnošenja pritužbi putem interneta ili putem drugih informacijskih i komunikacijskih tehnologija za prijavljivanje takvih kaznenih djela. Žrtve nasilja na internetu trebale bi moći učitati sadržaje koji se odnose na njihovu prijavu, kao što su snimke zaslona navodnog nasilnog ponašanja.
- (25) U slučaju nasilja u obitelji i nasilja nad ženama, posebno kad su ih počinili članovi uže obitelji ili intimni partneri, žrtve mogu biti pod takvom prisilom počinitelja da se boje obratiti nadležnim tijelima, čak i ako su im životi u opasnosti. Stoga bi države članice trebale osigurati da njihova pravila o povjerljivosti ne predstavljaju prepreku tome da relevantno stručno osoblje, kao što su zdravstveni djelatnici, prijavi nadležnim tijelima ako ima opravdane razloge vjerovati da je život žrtve u neposrednom riziku od teških tjelesnih ozljeda. Slično tome, slučajeve nasilja u obitelji ili nasilja nad ženama koji pogađaju djecu često prekidaju tek treće strane koje primijete nezakonito ponašanje ili tjelesnu štetu nanесenu djetetu. Djecu je potrebno učinkovito zaštititi od takvih oblika nasilja te je potrebno odmah poduzeti odgovarajuće mjere. Stoga ni relevantno stručno osoblje koje dolazi u kontakt s djecom žrtvama ili djecom potencijalnim žrtvama, uključujući zdravstvene ili obrazovne djelatnike, ne bi trebalo biti ograničeno povjerljivošću kad ima opravdane razloge vjerovati da su teška djela nasilja na temelju ove Direktive počinjena nad djetetom ili da se mogu očekivati daljnja teška djela nasilja. Kad stručno osoblje prijavi takve slučajeve nasilja, države članice trebale bi osigurati da ga se ne smatra odgovornim za povredu povjerljivosti.
- (26) Kako bi se riješio problem nedovoljnog prijavljivanja u slučajevima kad je žrtva dijete, trebalo bi uspostaviti sigurne postupke prijave prilagođene djeci. To može uključivati upotrebu jednostavnog i pristupačnog jezika u ispitivanjima koja provode nadležna tijela.
- (27) Odugovlačenje u obradi prijave nasilja nad ženama i nasilja u obitelji može predstavljati poseban rizik za žrtve nasilja, s obzirom na to da bi one i dalje mogle biti u neposrednoj opasnosti jer počinitelji često mogu biti članovi uže obitelji ili bračni drugovi. Stoga bi nadležna tijela trebala imati dovoljno stručnog znanja i učinkovitih istražnih alata za istragu i kazneni progon takvih kaznenih djela.
- (28) Žrtvama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama obično je potrebna neposredna zaštita ili posebna potpora, na primjer u slučaju nasilja koje vrše intimni partneri, gdje je stopa ponavljanja kaznenih djela obično visoka. Stoga bi se individualna procjena za utvrđivanje potreba za zaštitom žrtve trebala provesti odmah nakon prvog kontakta nadležnih tijela sa žrtvom ili čim se pojavi sumnja da je osoba žrtva nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. To se može učiniti prije nego što žrtva službeno prijavi kazneno djelo ili proaktivno ako treća strana prijavi kazneno djelo.

- (29) Pri procjeni potreba za zaštitom i potporom žrtve glavna briga trebala bi biti zaštita sigurnosti žrtve i pružanje prilagođene potpore, uzimajući u obzir, među ostalim, individualne okolnosti žrtve. Takve okolnosti koje zahtijevaju posebnu pozornost mogle bi uključivati trudnoću žrtve ili njezinu ovisnost o počinitelju ili njezin odnos s počiniteljem.
- (30) Kako bi se žrtvama osigurala sveobuhvatna potpora i zaštita, sva nadležna i relevantna tijela, koja nisu ograničena na tijela kaznenog progona i pravosudna tijela, trebala bi biti uključena u procjenu rizika za žrtve i odgovarajuće mjere potpore na temelju jasnih smjernica koje izdaju države članice. Takve smjernice trebale bi uključivati čimbenike koje je potrebno uzeti u obzir pri procjeni rizika koji dolazi od počinitelja ili osumnjičenika, uključujući činjenicu da osumnjičenici optuženi za lakša kaznena djela mogu biti jednako opasni kao oni optuženi za teža kaznena djela, posebno u slučajevima nasilja u obitelji i uhođenja.
- (31) Zbog svoje ranjivosti u pogledu sekundarne i ponovljene viktimizacije, zastrašivanja i odmazde te zbog činjenice da trpe emocionalnu štetu koja dovodi u pitanje njihov razvoj, djeca žrtava trebala bi dobiti iste zaštitne mjere koje se dodjeljuju žrtvi. Druge osobe koje ovise o žrtvi, kao što su odrasle osobe s invaliditetom ili starije uzdržavane odrasle osobe kojima žrtva pruža skrb, mogu doživjeti sličnu emocionalnu štetu te bi im stoga trebale biti odobrene iste mjere zaštite.
- (32) Žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji često je potrebna posebna potpora. Kako bi se osiguralo da učinkovito dobivaju ponude za potporu, nadležna tijela trebala bi žrtve uputiti odgovarajućim službama za potporu. Tako bi se trebalo postupiti osobito kad se individualnom procjenom utvrde posebne potrebe žrtve za potporom. U tom bi slučaju službe za potporu trebale moći pomoći žrtvi čak i bez njezina pristanka. Kad nadležna tijela obrađuju povezane osobne podatke, države članice trebale bi osigurati da se to temelji na pravu, u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (c) u vezi s člankom 6. stavcima 2. i 3. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁷. Takvi zakoni trebali bi uključivati odgovarajuće zaštitne mjere za osobne podatke kojima se poštuje bit prava na zaštitu podataka i predvidjeti odgovarajuće i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa pojedinaca. Kad u svrhu upućivanja žrtava nadležna tijela službama za potporu prosljeđuju osobne podatke žrtava, trebala bi osigurati da proslijeđeni podaci budu ograničeni na ono što je potrebno za obavještanje službi o okolnostima slučaja, kako bi žrtve dobile odgovarajuću potporu i zaštitu.
- (33) Države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale raspoloživost hitnih naloga za udaljavanje i naloga o zaštiti, kako bi se osigurala učinkovita zaštita žrtava i njihovih uzdržavanika.
- (34) Države članice trebale bi osigurati da se hitni nalozi za udaljavanje mogu izdavati u situacijama neposredne opasnosti, na primjer ako je izvjesno da će se šteta dogoditi u najskorijoj budućnosti ili se već dogodila i ako je vjerojatno da će biti ponovno nanesena.
- (35) Nalozi za zaštitu mogu uključivati zabranu počinitelju ili osumnjičeniku da pristupi određenim mjestima, da se približi žrtvi ili uzdržavanoj osobi bliže od propisane

⁷ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (Tekst značajan za EGP) ([SL L 119, 4.5.2016., str. 1.–88.](#)).

udaljenosti ili da uspostavi kontakt sa žrtvom, među ostalim upotrebom internetskih sučelja, te da posjeduje vatreno oružje ili smrtonosno oružje, ako je potrebno.

- (36) Kako bi se zaštitila učinkovitost hitnih naloga za udaljavanje i naloga o zabrani pristupa i zaštiti, kršenja takvih naloga trebala bi podlijevati sankcijama. Te kazne mogu biti kaznenopravne ili druge pravne prirode i mogu uključivati kazne zatvora, novčane kazne ili svaku drugu pravnu sankciju koja je učinkovita, razmjerna i odvraćajuća.
- (37) Predstavljanje dokaza o seksualnom ponašanju u prošlosti kako bi se dovelo u pitanje vjerodostojnost i nedostatak pristanka žrtava u slučajevima seksualnog nasilja, posebno u slučajevima silovanja, moglo bi pojačati perpetuiranje štetnih stereotipa o žrtvama i dovesti do ponovne ili sekundarne viktimizacije. Stoga u kaznenim istragama i sudskim postupcima ne bi trebala biti dopuštena pitanja, upiti i dokazi o seksualnom ponašanju žrtve u prošlosti, ne dovodeći u pitanje prava na obranu.
- (38) S obzirom na složenost i težinu kaznenih djela nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te posebne potrebe žrtava za potporom, države članice trebale bi osigurati da imenovana tijela pružaju dodatnu potporu i sprečavaju takva kaznena djela. S obzirom na svoju stručnost u pitanjima diskriminacije na temelju spola, nacionalna tijela za ravnopravnost, osnovana u skladu s direktivama 2004/113/EZ⁸, 2006/54/EZ⁹ i 2010/41/EU¹⁰ Europskog parlamenta i Vijeća u dobrom su položaju da ispune te zadaće. Takva bi tijela usto trebala imati aktivnu procesnu legitimaciju da nastupaju u ime žrtava ili pružaju potporu žrtvama svih oblika nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji u sudskim postupcima, uključujući podnošenje zahtjeva za naknadu i uklanjanje nezakonitog sadržaja na internetu, uz odobrenje žrtava. To bi trebalo uključivati i mogućnost pružanja potpore ili nastupanja u ime više žrtava zajedno. Kako bi se tim tijelima omogućilo učinkovito izvršavanje zadaća, države članice trebale bi im osigurati dostatne ljudske i financijske resurse.
- (39) Određena kaznena djela obuhvaćena ovom Direktivom uključuju povećani rizik od ponovljene, produljene ili čak trajne viktimizacije. Taj se rizik posebno javlja u vezi s kaznenim djelima koja uključuju stavljanje sadržaja koji proizlaze iz određenih kaznenih djela nasilja na internetu na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija, s obzirom na lakoću i brzinu kojom se takvi sadržaji mogu distribuirati u velikim razmjerima i poteškoće koje često postoje kad je riječ o uklanjanju takvih sadržaja. Ta opasnost obično i dalje postoji čak i nakon osude. Stoga, kako bi se učinkovito zaštitila prava žrtava tih kaznenih djela, od država članica trebalo bi zahtijevati da poduzmu odgovarajuće mjere u cilju uklanjanja predmetnog sadržaja. S obzirom na to da uklanjanje na izvoru možda nije uvijek izvedivo, na primjer zbog pravnih ili praktičnih poteškoća povezanih s izvršenjem ili prisilnim izvršenjem naloga za uklanjanje, državama članicama trebalo bi dopustiti i da predvide mjere za onemogućavanje pristupa takvom sadržaju.

⁸ Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga ([SL L 373, 21.12.2004., str. 37.](#)).

⁹ Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) ([SL L 204, 26.7.2006., str. 23.](#)).

¹⁰ Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ ([SL L 180, 15.7.2010., str. 1.](#)).

- (40) Te bi mjere posebno trebale uključivati davanje ovlasti nacionalnim pravosudnim tijelima za izdavanje naloga pružateljima posredničkih usluga za uklanjanje ili isto tako za onemogućavanje pristupa jednoj ili više određenih stavki predmetnog sadržaja. Ti bi se nalozi trebali izdavati na temelju dostatno obrazloženog i potkrijepljenog zahtjeva žrtve. S obzirom na brzinu kojom se takvi sadržaji mogu širiti na internetu i vrijeme potrebno za dovršetak kaznenog postupka protiv osoba osumnjičenih za počinjenje relevantnih kaznenih djela, za učinkovitu zaštitu prava žrtava potrebno je predvidjeti mogućnost izdavanja, pod određenim uvjetima, takvih naloga putem privremenih mjera čak i prije okončanja takvog kaznenog postupka.
- (41) Sve takve mjere uklanjanja ili onemogućavanja pristupa, posebno uključujući takve naloge, mogu utjecati na pravo i interese drugih strana osim žrtava, kao što su osobe koje dobivaju sadržaj, pružatelji posredničkih usluga koje se mogu koristiti i krajnji korisnici tih usluga, kao i na opći interes. Stoga bi trebalo osigurati da se ti nalozi i druge mjere mogu donositi samo na transparentan način i da su predviđene odgovarajuće zaštitne mjere, kako bi se osiguralo da ostanu ograničene na ono što je nužno i razmjerno, da je osigurana pravna sigurnost, da sve zahvaćene strane mogu ostvariti svoje pravo na djelotvornu sudsku zaštitu u skladu s nacionalnim pravom te da se uspostavi pravedna ravnoteža između svih uključenih prava i interesa, uključujući temeljna prava svih uključenih strana u skladu s Poveljom. Pažljivo odvagivanje svih predmetnih prava i interesa za svaki pojedini slučaj posebno je važno u postupcima za određivanje privremenih mjera. Ti bi se nalozi u pravilu trebali uputiti konkretnom pružatelju posredničkih usluga koji je u najboljem položaju za djelovanje, posebno kako bi se ograničili mogući negativni učinci na slobodu izražavanja i informiranja.
- (42) Odredbe ove Direktive o nalogima i drugim mjerama za uklanjanje i onemogućavanje pristupa relevantnim sadržajima ne bi smjele utjecati na relevantna pravila sadržana u Uredbi XX/YYYY *[predložena uredba o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga]*. Ti bi nalozi osobito trebali biti u skladu sa zabranom nametanja općih obveza praćenja ili aktivnog utvrđivanja činjenica i s posebnim zahtjevima iz te uredbe koji se odnose na naloge za uklanjanje nezakonitog sadržaja s interneta.
- (43) S obzirom na potencijalnu važnost sadržaja koji može biti predmet naloga ili drugih mjera poduzetih u skladu s ovom Direktivom radi uklanjanja ili onemogućavanja pristupa sadržaju za istragu ili kazneni progon relevantnih kaznenih djela u skladu s kaznenim pravom, trebalo bi poduzeti potrebne mjere kako bi se nadležnim tijelima omogućilo pribavljanje ili osiguravanje takvog sadržaja kad je to potrebno. Te bi se mjere, na primjer, mogle sastojati od toga da se od relevantnih posrednih pružatelja usluga zatraži da taj sadržaj pošalju tim tijelima ili da ga čuvaju tijekom ograničenog razdoblja, ne dužeg no što je potrebno. Sve takve mjere trebale bi jamčiti sigurnost sadržaja, ostati ograničene na ono što je razumno i biti u skladu s primjenjivim pravilima o zaštiti osobnih podataka.
- (44) Kako bi se izbjegla sekundarna viktimizacija, žrtve bi trebale moći dobiti naknadu tijekom kaznenog postupka. Naknada od počinitelja trebala bi biti potpuna i ne bi trebala biti ograničena fiksnom gornjom granicom. Trebala bi pokriti svu štetu i traumu koju su pretrpjele žrtve te troškove nastale zbog upravljanja štetom, uključujući, među ostalim, troškove liječenja, utjecaj na situaciju žrtve u pogledu zaposlenja, gubitak zarade, psihološku štetu i moralne predrasude zbog povrede dostojanstva. Iznos naknade trebao bi odražavati činjenicu da će se žrtve nasilja u obitelji u potrazi za sigurnošću možda morati preseliti s mjesta gdje su izgradile život,

što podrazumijeva moguću promjenu zaposlenja ili pronalaženje novih škola za djecu ili čak stvaranje novog identiteta.

- (45) Pomoć i potporu žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji trebalo bi pružati prije, za vrijeme i tijekom odgovarajućeg razdoblja nakon završetka kaznenog postupka, na primjer ako je još uvijek potrebno liječenje kako bi se riješile teške tjelesne ili psihološke posljedice nasilja ili ako je sigurnost žrtve posebno ugrožena zbog izjava koje je dala u tom postupku.
- (46) Specijalizirane službe za potporu trebale bi pružati potporu žrtvama svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, uključujući seksualno nasilje, sakaćenje ženskih spolnih organa, prisilni brak, prisilni pobačaj i sterilizaciju, seksualno uznemiravanje i različite oblike nasilja na internetu.
- (47) Specijalističkom potporom žrtvama bi se trebala pružati potpora prilagođena njihovim posebnim potrebama i bez obzira na službenu prijavu. Takve usluge mogle bi se pružati uz opće usluge za potporu žrtvama ili kao njihov sastavni dio, za što bi se moglo obratiti postojećim tijelima koja pružaju specijalističku potporu. Specijaliziranu potporu mogu pružati nacionalna tijela, organizacije za potporu žrtvama ili druge nevladine organizacije. Trebalo bi im dodijeliti dostatne ljudske i financijske resurse, a ako usluge pružaju nevladine organizacije, države članice trebale bi im osigurati odgovarajuća sredstva.
- (48) Žrtve nasilja u obitelji i nasilja nad ženama obično imaju višestruke potrebe za zaštitom i potporom. Kako bi se učinkovito odgovorilo na njih, države članice takve bi usluge trebale pružati u istom prostoru ili ih koordinirati putem središnjeg mjesta za kontakt. Kako bi se doprlo i do žrtava u udaljenim područjima ili žrtava koje ne mogu fizički doći do takvih centara, države članice trebale bi omogućiti internetski pristup takvim uslugama. To bi trebalo uključivati uspostavu jedinstvenih i ažurnih internetskih stranica sa svim relevantnim informacijama o dostupnim uslugama podrške i zaštite te pristup tim uslugama (jedinstveni internetski pristup). Te internetske stranice trebale bi biti u skladu sa zahtjevima za pristupačnost za osobe s invaliditetom.
- (49) Specijalizirane službe za potporu, uključujući skloništa i krizne centre za žrtve silovanja, trebalo bi se smatrati ključnima tijekom kriza i izvanrednih stanja, među ostalim tijekom zdravstvenih kriza. Te bi se usluge trebalo i dalje nuditi u tim situacijama, kad broj slučajeva nasilja u obitelji i nasilja nad ženama ima tendenciju porasta.
- (50) Traumatična priroda seksualnog nasilja, uključujući silovanje, zahtijeva posebno osjetljiv odgovor osposobljenog i specijaliziranog osoblja. Žrtvama te vrste nasilja potrebna je hitna medicinska skrb i potpora za traume u kombinaciji s hitnim forenzičkim pregledima kako bi se prikupili dokazi potrebni za kazneni progon. Krizni centri za žrtve silovanja ili referentni centri za žrtve seksualnog nasilja trebali bi biti dostupni u dovoljnom broju i primjereno raspoređeni na području svake države članice. Slično tome, žrtvama sakaćenje ženskih spolnih organa, koje su često djevojke i djevojčice, obično je potrebna ciljana potpora. Stoga bi države članice trebale osigurati pružanje namjenske potpore prilagođene tim žrtvama.
- (51) Uznemiravanje na radnom mjestu smatra se diskriminacijom na temelju spola u direktivama 2004/113/EZ, 2006/54/EZ i 2010/41/EU. S obzirom na to da seksualno uznemiravanje na radnom mjestu ima znatne negativne posljedice i za žrtve i za poslodavce, vanjske savjetodavne službe trebale bi i žrtvama i poslodavcima pružati

savjete o odgovarajućem rješavanju takvih slučajeva na radnom mjestu, o pravnim lijekovima dostupnima poslodavcu za udaljšavanje počinitelja s radnog mjesta te o pružanju mogućnosti ranog mirenja, ako to žrtva želi.

- (52) Države članice trebale bi uvesti nacionalne telefonske linije za pomoć pod jedinstvenim europskim brojem [116 016] i taj bi se broj trebao naširoko oglašavati kao javni broj, besplatno dostupan 24 sata dnevno. Pružena potpora trebala bi uključivati savjetovanje u kriznim situacijama te bi se u okviru te potpore trebalo moći uputiti žrtve na usluge koje uključuju neposredni kontakt, kao što su skloništa, savjetovališta ili policija.
- (53) Skloništa imaju ključnu ulogu u zaštiti žrtava od nasilja. Osim pružanja sigurnog mjesta za boravak, utočišta bi žrtvama trebala pružati potrebnu potporu u vezi s povezanim problemima koji se odnose na zdravlje, financijsku situaciju i dobrobit njihove djece, čime bi ih se u konačnici pripremilo za samostalan život.
- (54) Kako bi se učinkovito riješile negativne posljedice za djecu žrtve, mjere potpore djeci trebale bi uključivati psihološko savjetovanje prilagođeno dobi, uz pedijatrijsku skrb prema potrebi, te bi ih trebalo pružiti čim nadležna tijela imaju opravdane razloge vjerovati da su djeca možda bila žrtve, uključujući djecu svjedoke nasilja. Pri pružanju potpore djeci žrtvama prvenstveno bi trebalo voditi računa o pravima djeteta kako su utvrđena u članku 24. Povelje.
- (55) Kako bi se osigurala sigurnost djece tijekom mogućih posjeta počinitelju ili osumnjičeniku koji ima roditeljsku odgovornost s pravom na susrete, države članice trebale bi osigurati dostupnost neutralnih mjesta pod nadzorom, uključujući službe za zaštitu djece ili socijalne skrbi, kako bi se takvi posjeti tamo mogli odvijati u najboljem interesu djeteta. Ako je potrebno, posjeti bi se trebali odvijati u prisutnosti djelatnika službi za zaštitu djece ili socijalnih službi. Ako je potrebno osigurati privremeni smještaj, djecu bi prvenstveno trebalo smjestiti zajedno s nositeljem roditeljske odgovornosti koji nije počinitelj ili osumnjičenik, kao što je djetetova majka. Uvijek bi trebalo uzeti u obzir najbolji interes djeteta.
- (56) Žrtve sa specifičnim potrebama i skupine izložene riziku od nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji, kao što su žene s invaliditetom, žene s boravišnim statusom ili dozvolom uzdržavanika, migrantice bez osobnih dokumenata, tražiteljice međunarodne zaštite, žene koje bježe od ratnih sukoba, beskućnice, žene manjinskog rasnog ili etničkog podrijetla, žene koje žive u ruralnim područjima, seksualne radnice, pritvorenice ili starije žene, trebale bi dobiti posebnu zaštitu i potporu.
- (57) Žene s invaliditetom nerazmjerno su izložene nasilju nad ženama i nasilju u obitelji te zbog svojeg invaliditeta često imaju poteškoća u pristupu mjerama zaštite i potpore. Stoga bi im države članice trebale osigurati da mogu u potpunosti iskoristiti prava utvrđena u ovoj Direktivi ravnopravno s drugima, istodobno posvećujući dužnu pozornost posebnoj ranjivosti takvih žrtava i njihovim vjerojatnim poteškoćama u pronalaženju pomoći.
- (58) Države članice trebale bi osigurati poduzimanje preventivnih mjera, kao što su kampanje informiranja, kako bi se suzbilo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji. Prevencija bi se trebala odvijati i u formalnom obrazovanju, posebno jačanjem spolnog odgoja i društveno-emocionalnih kompetencija, empatijom i razvojem zdravih odnosa punih poštovanja.
- (59) Države članice trebale bi poduzeti mjere za sprečavanje razvijanja štetnih rodni stereotipa kako bi se iskorijenila ideja inferiornosti žena ili stereotipnih uloga žena i

muškaraca. To bi moglo uključivati i mjere kojima je cilj osigurati da se kultura, običaji, religija, tradicija ili čast ne smatraju opravdanjem za počinjenje kaznenih djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji ili za blaže postupanje u slučaju počinjenja takvih djela. S obzirom na to da su djeca od vrlo rane dobi izložena rodnim ulogama koje oblikuju njihovu percepciju i utječu na njihove akademske i profesionalne odluke, kao i na očekivanja povezana s ulogama koje imaju kao žene i muškarci tijekom cijelog života, ključno je posvetiti se problemu rodnih stereotipa u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

- (60) Kako bi se osiguralo prepoznavanje žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji i odgovarajuća potpora tim žrtvama, države članice trebale bi osigurati da stručno osoblje koje bi moglo doći u kontakt sa žrtvama bude osposobljeno i dobije ciljane informacije. Osposobljavanjem bi se trebao obuhvatiti rizik od zastrašivanja te ponovljene i sekundarne viktimizacije, njihovo sprečavanje te dostupnost mjera zaštite i potpore za žrtve. Kako bi se spriječili i na odgovarajući način riješili slučajevi seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu, osposobljavanje bi trebale proći i osobe s nadzornim funkcijama. Tim bi se osposobljavanjem trebale obuhvatiti i procjene povezane sa seksualnim uznemiravanjem na radnom mjestu i povezanim psihosocijalnim rizicima za sigurnost i zdravlje kako je navedeno u Direktivi 89/391/EEZ Europskog parlamenta i Vijeća¹¹. Aktivnosti osposobljavanja trebale bi obuhvaćati i rizik od nasilja treće strane. Nasilje trećih strana odnosi se na nasilje koje osoblje može pretrpjeti na radnom mjestu, ali ne od suradnika, i uključuje, primjerice, slučajeve medicinskih sestara koje seksualno uznemiravaju pacijenti.
- (61) Kako bi se suzbilo nedovoljno prijavljivanje, države članice trebale bi se povezati i s tijelima kaznenog progona u osmišljavanju osposobljavanja, posebno u vezi sa štetnim rodnim stereotipima, ali i u sprečavanju kaznenih djela, s obzirom na njihov uobičajeni bliski kontakt sa skupinama koje su izložene riziku od nasilja i žrtvama.
- (62) Trebalo bi uspostaviti interventne programe kako bi se spriječio i sveo na najmanju moguću mjeru rizik od (ponavljanih) kaznenih djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. Programi bi posebno trebali biti usmjereni na poučavanje počinitelja ili potencijalnih počinitelja kaznenih djela tome kako da u međuljudskim odnosima prihvate nenasilno ponašanje i da se suprotstave nasilnim obrascima ponašanja. Programi bi trebali potaknuti počinitelje da preuzmu odgovornost za svoje postupke i ispituju svoje stavove i uvjerenja o ženama.
- (63) Kako bi se osiguralo da žrtve kaznenih djela nasilja na internetu iz ove Direktive mogu učinkovito ostvariti svoja prava na uklanjanje nezakonitih sadržaja povezanih s takvim kaznenim djelima, države članice trebale bi poticati suradnju među pružateljima posredničkih usluga. Kako bi se osiguralo rano otkrivanje takvih sadržaja i učinkovito rješavanje problema te odgovarajuća pomoć i potpora žrtvama tih kaznenih djela, države članice isto bi tako trebale olakšati uspostavu ili upotrebu postojećih dobrovoljnih samoregulatornih mjera, kao što su kodeksi ponašanja, među ostalim za otkrivanje sustavnih rizika povezanih s takvim nasiljem na internetu i osposobljavanje zaposlenika pružatelja usluga na koje se odnosi sprečavanje takvog nasilja i pružanje pomoći žrtvama.
- (64) Politike za odgovarajuću borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji mogu se oblikovati samo na temelju sveobuhvatnih i usporedivih razvrstanih podataka. Kako bi

¹¹ Direktiva Vijeća 89/391/EEZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu (SL L 183, 29.6.1989., str. 1.).

se učinkovito pratila kretanja u državama članicama i popunile praznine u usporedivim podacima, države članice trebale bi redovito provoditi istraživanja koristeći se usklađenom metodologijom Komisije (Eurostata) za prikupljanje podataka i dostavu tih podataka Komisiji (Eurostatu).

- (65) Države članice trebale bi osigurati da su prikupljeni podaci ograničeni na ono što je nužno za potporu praćenju raširenosti i trendova nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te osmisliti nove strategije politike u tom području. Pri razmjeni prikupljenih podataka ne bi trebalo uključiti osobne podatke.
- (66) Svaka obrada osobnih podataka koja se provodi na temelju ove Direktive, uključujući razmjenu ili prijenos osobnih podataka između nadležnih tijela, trebala bi se provoditi u skladu s Uredbom (EU) 2016/679, direktivama (EU) 2016/680 i ¹²2002/58/EZ¹³ Europskog parlamenta i Vijeća. Svaka obrada osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima ili agencijama Unije trebala bi se provoditi u skladu s uredbama (EU) 2018/1725¹⁴, 2018/1727¹⁵ i 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁶ ili svim drugim primjenjivim pravilima Unije o zaštiti podataka.
- (67) Direktivom 2011/93/EU predviđena su kaznena djela povezana sa seksualnim zlostavljanjem djece. Kako bi se osigurala usklađenost s tom direktivom u pogledu kaznenog djela silovanja, trebalo bi osigurati istu razinu zaštite za djecu koja su dosegula dob za pristanak na spolni odnos i definirati posebno kazneno djelo u pogledu djece mlađe od dobi za pristanak na spolni odnos. Stoga bi Direktivu 2011/93/EU trebalo na odgovarajući način izmijeniti.
- (68) S obzirom na to da cilj ove Direktive, to jest sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u cijeloj Uniji na temelju zajedničkih minimalnih pravila, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka predviđenih mjera on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (69) [U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, i ne dovodeći u pitanje članak 4.

¹² Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP ([SL L 119, 4.5.2016., str. 89.](#)).

¹³ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama), SL L 201, 31.7.2002., str. 37.

¹⁴ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ ([SL L 295, 21.11.2018., str. 39.](#)).

¹⁵ Uredba (EU) 2018/1727 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o Agenciji Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) te zamjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2002/187/PUP ([SL L 295, 21.11.2018., str. 138.](#)).

¹⁶ Uredba (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP ([SL L 135, 24.5.2016., str. 53.](#)).

navedenog protokola, Irska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.] ILI [U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Irska je [pismom od ...] obavijestila da želi sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive.]

- (70) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola (br. 22) o stajalištu Danske priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.
- (71) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 te je on dao mišljenje [XX. XX 2022.]

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE 1. OPĆE ODREDBE

Članak 1. **Predmet**

Ovom se Direktivom utvrđuju pravila za sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Utvrđuju se minimalna pravila u odnosu na:

- (a) definiranje kaznenih djela i kazni u području seksualnog iskorištavanja žena i djece te računalnog kriminala;
- (b) prava žrtava svih oblika nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji prije, tijekom ili nakon kaznenog postupka;
- (c) zaštitu žrtava i potporu žrtvama.

Članak 2.

Žrtve s povećanim rizikom od nasilja i posebni rizici

1. Pri provedbi mjera na temelju ove Direktive države članice uzimaju u obzir povećani rizik od nasilja s kojim se suočavaju žrtve koje trpe diskriminaciju na temelju kombinacije spola i drugih osnova kako bi se zadovoljile njihove potrebe za pojačanom zaštitom i potporom, kako je utvrđeno u članku 18. stavku 4., članku 27. stavku 5. i članku 37. stavku 7.
2. Države članice osiguravaju da se u primjeni ove Direktive posebna pozornost posveti riziku od zastrašivanja, odmazde, sekundarne i ponovljene viktimizacije te potrebi zaštite dostojanstva i tjelesnog integriteta žrtava.

Članak 3.
Područje primjene

Ova se Direktiva primjenjuje na sljedeća kaznena djela:

- (a) kaznena djela iz poglavlja 2.;
- (b) djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji koja su kriminalizirana na temelju drugih instrumenata prava Unije;
- (c) sva druga djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji koja su kriminalizirana u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 4.
Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „nasilje nad ženama” znači rodno uvjetovano nasilje usmjereno protiv žene, djevojke ili djevojčice zato što je žena, djevojka ili djevojčica, ili nasilje koje nerazmjerno pogađa žene, djevojke ili djevojčice, uključujući sva djela takvog nasilja koja imaju ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihološku ili ekonomsku štetu ili patnju, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili proizvoljno oduzimanje slobode, bez obzira na to je li do njih došlo u javnom ili u privatnom životu;
- (b) „nasilje u obitelji” znači sva djela nasilja koja imaju ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihološku ili ekonomsku štetu ili patnju do koje dolazi unutar obitelji ili kućanstva, neovisno o biološkim ili zakonskim obiteljskim vezama, ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, bez obzira na to dijeli li počinitelj ili je dijelio boravište sa žrtvom;
- (c) „žrtva” znači svaka osoba, bez obzira na spol ili rod, ako nije drugačije navedeno, koja je pretrpjela štetu izravno uzrokovanu djelima nasilja obuhvaćenima ovom Direktivom, uključujući djecu koja su svjedoci takvog nasilja;
- (d) „nasilje na internetu” znači svako djelo nasilja obuhvaćeno ovom Direktivom koje je djelomično ili u potpunosti počinjeno, potpomognuto ili pogoršano upotrebom informacijskih i komunikacijskih tehnologija;
- (e) „informacijske i komunikacijske tehnologije” znači svi tehnološki alati i sredstva koji se upotrebljavaju za digitalnu pohranu, izradu, dijeljenje ili razmjenu informacija, uključujući pametne telefone, računala, društvene mreže i druge medijske aplikacije i usluge;
- (f) „pružatelji posredničkih usluga” znači pružatelji usluga kako su definirani u članku 2. točki (f) Uredbe (EU) YYYY/XXX Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷ [Uredba o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga];
- (g) „seksualno uznemiravanje na radnom mjestu” znači svaki oblik neželjenog verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja seksualne naravi, do kojega dolazi tijekom ili u vezi s pitanjima zapošljavanja, obavljanja zanimanja ili samozaposlenja,

¹⁷ Uredba (EU) YYYY/XXX Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga (SL L ...).

u cilju ili s učinkom povrede dostojanstva žrtve, posebno kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje;

- (h) „dijete” znači svaka osoba mlađa od 18 godina;
- (i) „dob za pristanak na spolni odnos” znači dob ispod koje je, u skladu s nacionalnim pravom, zabranjeno stupanje u spolni odnos s djetetom;
- (j) „uzdržavanik” znači dijete žrtve ili svaka osoba, osim počinitelja ili osumnjičenika, koja živi u istom kućanstvu sa žrtvom i kojoj žrtva pruža skrb i potporu.

POGLAVLJE 2.

KAZNENA DJELA SEKSUALNOG ISKORIŠTAVANJA ŽENA I DJECE TE RAČUNALNI KRIMINAL

Članak 5. **Silovanje**

1. Države članice osiguravaju da sljedeće namjerno postupanje bude kažnjivo kao kazneno djelo:
 - (a) sudjelovanje u činu vaginalne, analne ili oralne penetracije seksualne naravi, bilo kojim dijelom tijela ili predmetom, sa ženom bez njezina pristanka;
 - (b) navođenje žene da bez pristanka sudjeluje u činu vaginalne, analne ili oralne penetracije seksualne naravi, bilo kojim dijelom tijela ili predmetom, s drugom osobom.
2. Države članice osiguravaju da se činom bez pristanka smatra čin koji se obavlja bez dobrovoljnog pristanka žene ili u slučajevima kad žena ne može izraziti slobodnu volju zbog svojeg tjelesnog ili mentalnog stanja, čime se iskorištava njezina nesposobnost za formiranje slobodne volje, kao što je stanje nedostatka svijesti, opijenosti, spavanja, bolesti, tjelesne ozljede ili invaliditeta.
3. Pristanak se može povući u svakom trenutku za vrijeme trajanja čina. Izostanak pristanka ne može se opovrgnuti isključivo ženinom šutnjom, nedostatkom verbalnog ili fizičkog protivljenja ili njezinim seksualnim ponašanjem u prošlosti.

Članak 6. **Sakaćenje ženskih spolnih organa**

- Države članice osiguravaju da sljedeće namjerno postupanje bude kažnjivo kao kazneno djelo:
- (a) odstranjivanje, obrezivanje ili drugi oblici sakaćenja cijelih ili bilo kojeg dijela velikih stidnih usana, malih stidnih usana ili klitorisa;
 - (b) prisiljavanje ili utjecanje na ženu ili djevojčicu da se podvrgne bilo kojoj od radnji navedenih u točki (a).

Članak 7.

Dijeljenje intimnih ili manipuliranih sadržaja bez pristanka

Države članice osiguravaju da sljedeće namjerno postupanje bude kažnjivo kao kazneno djelo:

- (a) stavljanje intimnih slika, videozapisa ili drugih sadržaja kojima se prikazuju spolne radnje druge osobe na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika s pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija bez pristanka te osobe;
- (b) izrada slika, videozapisa ili drugih sadržaja na kojima se čini kao da je druga osoba uključena u spolne radnje ili manipuliranje njima, nakon čega se stavljaju na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika s pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija bez pristanka te osobe;
- (c) prijetnja uključivanjem u postupanje koje se navodi u točkama (a) i (b) kako bi se drugu osobu prisililo da izvrši ili prihvati određenu radnju ili se suzdrži od nje.

Članak 8.

Uhođenje na internetu

Države članice osiguravaju da sljedeće namjerno postupanje bude kažnjivo kao kazneno djelo:

- (a) ustrajno sudjelovanje u prijetnjama ili zastrašivanju usmjerenima protiv druge osobe putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija, što uzrokuje bojazan osobe za vlastitu sigurnost ili za sigurnost uzdržavanika;
- (b) stavljanje druge osobe pod kontinuirani nadzor, bez njezina pristanka ili zakonskog ovlaštenja za to, s pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija, radi praćenja te osobe ili praćenja njezinih kretanja i aktivnosti;
- (c) stavljanje sadržaja koji uključuju osobne podatke druge osobe na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika s pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija, bez pristanka te osobe, kako bi se te krajnje korisnike potaknulo na nanošenje fizičke ili znatne psihološke štete toj osobi.

Članak 9.

Uznemiravanje na internetu

Države članice osiguravaju da sljedeće namjerno postupanje bude kažnjivo kao kazneno djelo:

- (a) započinjanje napada trećih strana na drugu osobu stavljanjem uvredljivog ili prijetjećeg sadržaja na raspolaganje mnoštvu krajnjih korisnika s pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija, čime se uzrokuje znatna psihološka šteta napadnutoj osobi;
- (b) sudjelovanje s trećim stranama u napadima iz točke (a).

Članak 10.

Poticanje na nasilje ili mržnju na internetu

Države članice osiguravaju da se namjerno poticanje na nasilje ili mržnju protiv skupine osoba ili pripadnika takve skupine definirane na temelju spola ili roda javnim širenjem

sadržaja koji uključuje takvo poticanje putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija kažnjava kao kazneno djelo.

Članak 11.

Poticanje, pomaganje i podupiranje te pokušaj

1. Države članice osiguravaju da poticanje, pomaganje i podupiranje počinjenja bilo kojeg kaznenog djela iz članaka od 5. do 9. budu kažnjivi kao kaznena djela.
2. Države članice osiguravaju da pokušaj počinjenja bilo kojeg kaznenog djela iz članaka 5. i 6. bude kažnjiv kao kazneno djelo.

Članak 12.

Kazne

1. Države članice osiguravaju da kaznena djela iz članaka od 5. do 11. budu kažnjiva učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim sankcijama.
2. Države članice osiguravaju da kazneno djelo iz članka 5. bude kažnjivo najvišom kaznom od najmanje osam godina zatvora i najmanje deset godina zatvora ako je kazneno djelo počinjeno u otegotnim okolnostima iz članka 13.
3. Države članice osiguravaju da počinitelj kaznenog djela iz članka 5. koji je prethodno osuđen za kaznena djela iste naravi obvezno sudjeluje u interventnom programu iz članka 38.
4. Države članice osiguravaju da kazneno djelo iz članka 6. bude kažnjivo najvišom kaznom od najmanje pet godina zatvora i najmanje sedam godina zatvora ako je kazneno djelo počinjeno u otegotnim okolnostima iz članka 13.
5. Države članice osiguravaju da kaznena djela iz članaka 8. i 10. budu kažnjiva najvišom kaznom zatvora od najmanje dvije godine.
6. Države članice osiguravaju da kaznena djela iz članaka 7. i 9. budu kažnjiva najvišom kaznom zatvora od najmanje godinu dana.

Članak 13.

Otegotne okolnosti

Ako sljedeće okolnosti već nisu među sastavnim elementima kaznenih djela iz članaka od 5. do 10., države članice osiguravaju da se one mogu smatrati otegotnim okolnostima u odnosu na kaznena djela u sljedećim situacijama:

- (a) to kazneno djelo ili drugo kazneno djelo nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji počinjeno je opetovano;
- (b) kazneno djelo počinjeno je protiv osobe koja je zbog posebnih okolnosti postala ranjiva, kao što su stanje ovisnosti ili tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog invaliditeta, ili živi u ustanovi;
- (c) kazneno djelo počinjeno je protiv djeteta;
- (d) kazneno djelo počinjeno je u nazočnosti djeteta;
- (e) kazneno djelo počinile su dvije ili više osoba zajedničkim djelovanjem;

- (f) kaznenom djelu prethodilo je nasilje jačeg intenziteta ili je djelo popraćeno takvim nasiljem;
- (g) kazneno djelo počinjeno je uz uporabu oružja ili uz prijetnju uporabom oružja;
- (h) kazneno djelo počinjeno je uz uporabu sile ili uz prijetnju uporabom sile ili prisile;
- (i) kazneno djelo imalo je za posljedicu smrt ili samoubojstvo žrtve ili tešku tjelesnu ili psihičku štetu za žrtvu;
- (j) počinitelj je prethodno bio osuđivan za kaznena djela iste vrste;
- (k) kazneno djelo počinjeno je protiv bivšeg ili sadašnjeg bračnog druga ili partnera;
- (l) kazneno djelo počinio je član obitelji ili osoba koja živi sa žrtvom;
- (m) kazneno djelo počinjeno je zlouporabom priznatog položaja povjerenja, autoriteta ili utjecaja;
- (n) kazneno djelo snimljeno je, fotografirano ili zabilježeno u nekom drugom obliku te ga je počinitelj učinio dostupnim;
- (o) kazneno djelo počinjeno je navođenjem žrtve da uzima droge, alkohol ili druge opojne tvari ili da dođe pod njihov utjecaj.

Članak 14.
Nadležnost

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi uspostavile svoju nadležnost nad kaznenim djelima iz članka od 5. do 11. kad je:
 - (a) kazneno djelo počinjeno u cijelosti ili djelomično na njihovu državnom području;
 - (b) kazneno djelo počinio njihov državljanin.
2. Država članica obavještuje Komisiju ako odluči proširiti svoju nadležnost na kaznena djela iz članka od 5. do 11. koja su počinjena izvan njezina državnog područja u bilo kojoj od sljedećih situacija:
 - (a) kazneno djelo počinjeno je protiv njezina državljanina ili osobe koja ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području;
 - (b) počinitelj ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području.
3. Države članice osiguravaju da njihovom nadležnošću utvrđenom za kaznena djela iz članka od 7. do 10. budu obuhvaćene situacije u kojima je kazneno djelo počinjeno sredstvima informacijske i komunikacijske tehnologije kojima se pristupa s njihova državnog područja, bez obzira na to ima li pružatelj posredničkih usluga sjedište na njihovu državnom području.
4. U slučajevima iz stavka 1. točke (b) svaka država članica osigurava da njezina nadležnost ne podliježe uvjetu da su radnje kažnjive kao kaznena djela u zemlji u kojoj su počinjena.
5. U slučajevima iz stavka 1. točke (b) države članice osiguravaju da izvršavanje njihove nadležnosti ne bude podložno uvjetu da kazneni progon može započeti samo nakon što žrtva podnese prijavu u mjestu u kojem je kazneno djelo počinjeno ili nakon što država mjesta u kojem je kazneno djelo počinjeno podnese prijavu.

Članak 15.

Rokovi zastare

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale rok zastare na temelju kojega je predviđeno dovoljno dugo razdoblje nakon počinjenja tih kaznenih djela kako bi se mogli provesti istraga i kazneni progon, održati suđenje i donijeti sudska odluka u vezi s kaznenim djelima iz članaka od 5. do 11.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale rok zastare za kaznena djela iz članka 5. od najmanje 20 godina od trenutka počinjenja kaznenog djela.
3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale rok zastare za kaznena djela iz članka 6. od najmanje 10 godina od trenutka počinjenja kaznenog djela.
4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale rok zastare za kaznena djela iz članaka 7. i 9. od najmanje pet godina nakon prestanka kaznenog djela ili nakon što je žrtva saznala za njega.
5. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale rok zastare za kaznena djela iz članaka 8. i 10. od najmanje sedam godina nakon prestanka kaznenog djela ili nakon što je žrtva saznala za njega.
6. Ako je žrtva dijete, rok zastare počinje teći najranije nakon što žrtva navrší 18 godina.

POGLAVLJE 3.

ZAŠTITA ŽRTAVA I PRISTUP PRAVOSUĐU

Članak 16.

Prijavljivanje nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji

1. Uz prava žrtava pri podnošenju prijave u skladu s člankom 5. Direktive 2012/29/EU, države članice osiguravaju da žrtve mogu nadležnim tijelima na jednostavan i lako dostupan način prijaviti kaznena djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. To uključuje mogućnost prijavljivanja kaznenih djela putem interneta ili drugih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, uključujući i mogućnost podnošenja dokaza, posebno ako se prijavljuju kaznena djela nasilja na internetu.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi potaknule svaku osobu da prijavi nadležnim tijelima ako u dobroj vjeri zna ili sumnja da je došlo do kaznenih djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji ili da se očekuju daljnja djela nasilja.
3. Države članice osiguravaju da zbog pravila o povjerljivosti kojima na temelju nacionalnog prava podliježe relevantno stručno osoblje, kao što su zdravstveni djelatnici, to stručno osoblje ne bude spriječeno da prijavi nadležnim tijelima ako ima opravdane razloge vjerovati da postoji neposredna opasnost da će osoba pretrpjeti ozbiljnu tjelesnu štetu zbog toga što je izložena bilo kojem od kaznenih djela obuhvaćenih ovom Direktivom. Ako je žrtva dijete, relevantno stručno osoblje može prijaviti nadležnim tijelima ako ima opravdane razloge vjerovati da je počinjeno teško nasilje obuhvaćeno ovom Direktivom ili da se mogu očekivati daljnja djela teškog nasilja.

4. Ako djeca prijavljuju kaznena djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji, države članice osiguravaju da postupci prijave budu sigurni i povjerljivi te osmišljeni i dostupni na način i na jeziku prilagođenom djeci, u skladu s njihovom dobi i zrelošću. Ako je u kazneno djelo uključen nositelj roditeljske odgovornosti, države članice trebale bi osigurati da izvješćivanje ne bude uvjetovano pristankom te osobe.
5. Države članice osiguravaju da se nadležnim tijelima koja dolaze u kontakt sa žrtvom koja prijavljuje kaznena djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji zabrani prijenos osobnih podataka koji se odnose na boravišni status žrtve tijelima nadležnima za migracije, barem do dovršetka prve pojedinačne procjene iz članka 18.

Članak 17.

Istraga i kazneni progon

1. Države članice osiguravaju da osobe, jedinice ili službe koje istražuju i kazneno gone nasilje nad ženama ili nasilje u obitelji imaju dovoljno stručnog znanja i učinkovitih istražnih alata za učinkovitu istragu i kazneni progon takvih kaznenih djela, posebno za prikupljanje, analizu i osiguravanje elektroničkih dokaza u slučajevima nasilja na internetu.
2. Države članice osiguravaju da se prijavljena kaznena djela nasilja nad ženama ili djela nasilja u obitelji bez odgode obrade i prenesu tijelima nadležnima za kazneni progon i istragu.
3. Nadležna tijela odmah i učinkovito evidentiraju i istražuju navode o nasilju nad ženama ili nasilju u obitelji te osiguravaju da se u svim slučajevima podnese službena prijava.
4. Nadležna tijela odmah upućuju žrtve relevantnim zdravstvenim djelatnicima ili službama za potporu iz članka 27., 28. i 29. kako bi pomogli u osiguravanju dokaza, posebno u slučajevima seksualnog nasilja, ako žrtva želi podnijeti optužnicu i koristiti se takvim uslugama.
5. Istrage ili progon kaznenih djela iz članka 5. ne ovise o prijavi ili optužbama žrtve ili njezina zastupnika, a kazneni postupak nastavlja se čak i ako su prijava ili optužbe povučene.

Članak 18.

Pojedinačna procjena radi utvrđivanja potreba zaštite žrtava

1. U okviru pojedinačne procjene koja se provodi u skladu s člankom 22. Direktive 2012/29/EU, države članice osiguravaju da se u vezi sa žrtvama obuhvaćenima ovom Direktivom procijene dodatni elementi kako su utvrđeni u stavcima od 2. do 7. ovog članka.
2. Ta pojedinačna procjena pokreće se nakon prvog kontakta žrtve s nadležnim tijelima. Nadležna pravosudna tijela najkasnije do pokretanja kaznenog postupka provjeravaju je li provedena procjena. Ako to nije slučaj, ta će tijela što je prije moguće ispraviti situaciju provođenjem procjene.
3. Pojedinačna procjena usmjerena je na rizik koji potječe od počinitelja ili osumnjičenika, uključujući rizik od ponovljenog nasilja, rizik od tjelesnih ozljeda, od uporabe oružja, rizik koji nastaje zbog činjenice da počinitelj ili osumnjičenik živi sa žrtvom, rizik uzrokovan činjenicom da počinitelj ili osumnjičenik zlorabljuje

drogu ili alkohol te rizik od zlostavljanja djece, problema s mentalnim zdravljem ili uhođenja.

4. U procjeni se uzimaju u obzir specifične okolnosti povezane sa žrtvom, uključujući i činjenicu je li žrtva doživjela diskriminaciju na temelju kombinacije spola i drugih osnova te se stoga suočava s povećanim rizikom od nasilja, kao i žrtvino viđenje i procjena situacije. Provodi se u najboljem interesu žrtve, pri čemu se posebna pozornost posvećuje potrebi izbjegavanja sekundarne ili ponovljene viktimizacije.
5. Države članice na temelju pojedinačne procjene osiguravaju poduzimanje odgovarajućih zaštitnih mjera, kao što su:
 - (a) mjere iz članaka 23. i 24. Direktive 2012/29/EU;
 - (b) izdavanje hitnih naloga za udaljavanje ili naloga o zabrani pristupa i zaštiti u skladu s člankom 21. ove Direktive;
 - (c) daljnje mjere za upravljanje ponašanjem počinitelja ili osumnjičenika, posebno na temelju članka 38. ove Direktive.
6. Pojedinačna procjena provodi se u suradnji sa svim relevantnim nadležnim tijelima ovisno o fazi postupka i relevantnim službama za potporu, kao što su centri za zaštitu žrtava i skloništa za žene, socijalne službe i zdravstveni djelatnici.
7. Nadležna tijela ažuriraju pojedinačnu procjenu u redovitim vremenskim razmacima kako bi osigurala da se mjere zaštite odnose na aktualnu situaciju žrtve. To uključuje procjenu je li potrebno prilagoditi ili poduzeti zaštitne mjere, posebno na temelju članka 21.
8. Pretpostavlja se da uzdržavanci žrtava imaju posebne potrebe zaštite, iako se ne podvrgavaju procjeni iz stavaka od 1. do 6.

Članak 19.

Pojedinačna procjena potreba žrtava za potporom

1. Države članice osiguravaju da, uzimajući u obzir pojedinačnu procjenu iz članka 18., nadležna tijela procjenjuju pojedinačne potrebe žrtve i njezina uzdržavanika za potporom kako je predviđeno u poglavlju 4.
2. Članak 18. stavci 4. i 7. primjenjuju se na pojedinačnu procjenu potreba za potporom iz stavka 1. ovog članka.

Članak 20.

Upućivanje službama za potporu

1. Ako su procjenama iz članaka 18. i 19. utvrđene posebne potrebe za potporom ili zaštitom ili ako žrtva zatraži potporu, države članice osiguravaju da službe za potporu stupe u kontakt sa žrtvama kako bi im ponudile potporu.
2. Nadležna tijela pravodobno i koordinirano odgovaraju na zahtjeve za zaštitu i potporu.
3. Prema potrebi mogu uputiti djecu žrtve, uključujući svjedoke, na službe za potporu bez prethodnog pristanka nositelja roditeljske odgovornosti.
4. Države članice osiguravaju prijenos relevantnih osobnih podataka o žrtvi i njezinoj situaciji relevantnim službama za potporu ako je to potrebno kako bi se osiguralo da žrtva dobije odgovarajuću potporu i zaštitu. Takav je prijenos povjerljive naravi.

5. Službe za potporu pohranjuju osobne podatke onoliko dugo koliko je potrebno za pružanje usluga potpore, a u svakom slučaju ne dulje od 12 mjeseci nakon posljednjeg kontakta između službe za potporu i žrtve.

Članak 21.

Hitni nalozi za udaljavanje, nalozi o zabrani pristupa i zaštiti

1. Države članice osiguravaju da u situacijama neposredne opasnosti za zdravlje ili sigurnost žrtve ili njezina uzdržavanika nadležna tijela izdaju naloge upućene počinitelju ili osumnjičeniku za nasilje obuhvaćeno ovom Direktivom, kako bi ga se uklonilo iz boravišta žrtve ili njezinih uzdržavanika na dovoljno razdoblje i kako bi se počinitelju ili osumnjičeniku zabranilo da dolazi na radno mjesto žrtve ili da na bilo koji način stupi u kontakt sa žrtvom ili njezinim uzdržavanicima. Takvi nalozi imaju trenutačan učinak i ne ovise o tome je li žrtva prijavila kazneno djelo.
2. Države članice osiguravaju da nadležna tijela mogu izdati naloge o zabrani pristupa ili zaštiti kako bi se žrtvama ili njihovim uzdržavanicima pružila dugoročna zaštita od svih djela nasilja obuhvaćenih ovom Direktivom, među ostalim zabranom ili ograničavanjem određenih vrsta opasnog ponašanja počinitelja ili osumnjičenika.
3. Države članice osiguravaju da nadležna tijela obavješćuju žrtve o mogućnosti podnošenja zahtjeva za hitno izdavanje naloga za udaljavanje ili naloga o zabrani pristupa i zaštiti, kao i o mogućnosti traženja prekograničnog priznavanja naloga o zaštiti u skladu s Direktivom 2011/99/EU ili Uredbom (EU) br. 606/2013.
4. Svako kršenje hitnih naloga za udaljavanje, naloga o zabrani pristupa i zaštiti podliježe učinkovitim, proporcionalnim i odvrćajućim kaznenim ili drugim pravnim sankcijama.
5. Ovim se člankom države članice ne obvezuje na izmjenu svojih nacionalnih sustava u pogledu kvalifikacije hitnih naloga za udaljavanje i naloga o zabrani pristupa i zaštiti kako bi bili obuhvaćeni kaznenim, građanskim ili upravnim pravom.

Članak 22.

Zaštita privatnog života žrtve

Ne dovodeći u pitanje prava na obranu, države članice osiguravaju da u kaznenim istragama i sudskim postupcima ne budu dopuštena pitanja, upiti ni dokazi o seksualnom ponašanju žrtve u prošlosti ili drugim aspektima njezina privatnog života.

Članak 23

. Smjernice za tijela za izvršenje zakona i pravosudna tijela

Države članice izdaju smjernice za nadležna tijela koja djeluju u kaznenim postupcima, uključujući smjernice za tužiteljstvo i sudstvo, u vezi sa slučajevima nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji. Te smjernice uključuju sljedeće upute:

- (a) kako osigurati pravilnu identifikaciju svih oblika takvog nasilja;
- (b) kako provesti pojedinačnu procjenu u skladu s člancima 18. i 19.;
- (c) kako postupati prema žrtvama na način koji je prilagođen osobama koje su doživjele traumu i djeci te rodno osjetljiv;

- (d) kako osigurati da se postupak vodi na način kojim se sprečava sekundarna ili ponovljena viktimizacija;
- (e) kako zadovoljiti potrebe za pojačanom zaštitom i potporom žrtava diskriminacije na temelju kombinacije spola i drugih osnova;
- (f) kako izbjeći rodne stereotipe;
- (g) kako uputiti žrtve službama za potporu kako bi se osiguralo odgovarajuće postupanje sa žrtvama i rješavanje slučajeva nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji.

Članak 24.

Uloga nacionalnih tijela i tijela za ravnopravnost

1. Države članice određuju i poduzimaju potrebne mjere kako bi jedno ili više tijela obavljalo sljedeće zadaće:
 - (a) pružanje neovisne pomoći i savjetovanja žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;
 - (b) objavljivanje nezavisnih izvješća i izdavanje preporuka o svim pitanjima koja se odnose na takve oblike nasilja;
 - (c) razmjena dostupnih informacija s odgovarajućim europskim tijelima kao što je Europski institut za ravnopravnost spolova.

Ta tijela mogu biti dio tijela za ravnopravnost osnovanih u skladu s direktivama 2004/113/EZ, 2006/54/EZ i 2010/41/EU.

2. Države članice osiguravaju da tijela iz stavka 1. mogu djelovati u ime ili kao potpora jednoj ili više žrtava nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji u sudskim postupcima, uključujući zahtjev za naknadu iz članka 26. i uklanjanje internetskog sadržaja iz članka 25., uz odobrenje žrtava.

Članak 25.

Mjere za uklanjanje određenih internetskih sadržaja

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale brzo uklanjanje sadržaja iz članka 7. točaka (a) i (b), članka 8. točke (c) i članaka 9. i 10. Te mjere uključuju mogućnost da njihova nadležna pravosudna tijela na zahtjev žrtve izdaju obvezujuće pravne naloge za uklanjanje takvih sadržaja ili onemogućavanje pristupa tim sadržajima, koji se upućuju relevantnim pružateljima posredničkih usluga.
2. Države članice osiguravaju da se nalozi iz stavka 1. mogu izdati u postupku privremene pravne zaštite, čak i prije okončanja ijednog kaznenog postupka povezanog s kaznenim djelima iz članka 7. točaka (a) i (b), članka 8. točke (c), članka 9. ili članka 10. ako nadležno pravosudno tijelo smatra:
 - (a) da su predloženi dostatni dokazi koji opravdavaju zaključak da je ponašanje iz članka 7. točaka (a) i (b), članka 8. točke (c), članka 9. ili članka 10. vjerojatno bilo usmjereno na podnositelja zahtjeva i da je sadržaj koji je predmet zahtjeva upravo sadržaj naveden u tim člancima;
 - (b) da je uklanjanje tog sadržaja potrebno kako bi se spriječila ili ograničila znatna šteta za žrtvu;

- (c) da prava i interesi drugih uključenih strana povezani s mogućim uklanjanjem nisu takve prirode da nadmašuju prava i interese žrtve koji su povezani s uklanjanjem.
3. Države članice osiguravaju da nalozi iz stavaka 1. i 2. budu valjani tijekom odgovarajućeg razdoblja od najviše godinu dana, podložno produljenju za dodatno odgovarajuće razdoblje, na zahtjev žrtve, ako nadležno pravosudno tijelo smatra da su i dalje ispunjeni uvjeti iz stavka 2. Međutim, države članice osiguravaju da u slučaju da se okončaju kazneni postupci povezani s kaznenim djelima iz članka 7. točaka (a) i (b), članka 8. točke (c), članka 9. ili članka 10., a pritom se ne utvrdi počinjenje kaznenog djela, nalozi budu poništeni i da se o tome obavijesti dotični pružatelj posredničkih usluga.
 4. Države članice osiguravaju da izdavanje naloga i donošenje drugih mjera iz stavaka 1. i 2. budu u skladu s transparentnim postupcima i da podliježu odgovarajućim zaštitnim mjerama, posebno kako bi se osiguralo da ti nalozi i druge mjere budu ograničeni na ono što je nužno i razmjerno te da se uzimaju u obzir prava i interesi svih uključenih strana.
 5. Države članice osiguravaju da dotični pružatelji posredničkih usluga, prema potrebi, obavijeste krajnje korisnike relevantnih usluga o razlozima uklanjanja ili onemogućavanja pristupa sadržaju na temelju naloga ili drugih mjera iz stavaka 1. i 2. te da ti krajnji korisnici imaju pristup sudskoj zaštiti.
 6. Države članice osiguravaju da uklanjanje sadržaja ili onemogućavanje pristupa sadržaju na temelju naloga ili drugih mjera iz stavaka 1. i 2. ne sprečava nadležna tijela da prikupe ili osiguraju dokaze potrebne za istragu i kazneni progon zbog kaznenih djela iz članka 7. točaka (a) i (b), članka 8. točke (c), članka 9. ili članka 10.

Članak 26.

Naknada štete od počinitelja kaznenih djela

1. Države članice osiguravaju žrtvama pravo na punu naknadu štete od počinitelja kaznenih djela za štetu koja proizlazi iz svih oblika nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji.
2. Države članice osiguravaju da žrtve dobiju odluku o naknadi štete tijekom kaznenog postupka.
3. Zahvaljujući naknadi štete, žrtve se stavljaju u položaj u kojem bi bile da kazneno djelo nije počinjeno, uzimajući u obzir ozbiljnost posljedica za žrtvu. Naknada se ne ograničava određivanjem gornje granice.
4. Šteta uključuje troškove za zdravstvene usluge, usluge pružanja potpore, rehabilitaciju, gubitak prihoda i druge razumne troškove koji su nastali kao posljedica kaznenog djela ili upravljanja njegovim posljedicama. Iznosom dodijeljene naknade štete nadoknađuje se i tjelesna i psihološka šteta te neimovinska šteta.
5. Rok zastare za podnošenje zahtjeva za naknadu štete mora iznositi najmanje pet godina od trenutka počinjenja kaznenog djela.

U slučajevima seksualnog nasilja rok zastare mora iznositi najmanje deset godina.

Rok zastare za podnošenje zahtjeva za naknadu štete za kaznena djela iz članka 7. počinje teći po žrtvinu saznanju o kaznenom djelu.

Rok zastare ne počinje teći sve dok počinitelj kaznenog djela i žrtva žive u istom kućanstvu. Osim toga, ako je žrtva dijete, rok zastare ne počinje teći prije nego što žrtva navrší 18 godina.

Rok zastare prekida se ili obustavlja tijekom trajanja sudskih postupaka povezanih s kaznenim djelom.

POGLAVLJE 4.

POTPORA ŽRTVAMA

Članak 27.

Specijalizirana potpora žrtvama

1. Države članice osiguravaju da specijalističke službe za potporu iz članka 9. stavka 3. Direktive 2012/29/EU budu dostupne žrtvama nasilja obuhvaćenima ovom Direktivom. Specijalističke službe za potporu nude sljedeće vrste potpore:
 - (a) pružanje savjeta i informacija o svim relevantnim pravnim ili praktičnim pitanjima koja nastaju kao posljedica kaznenog djela, među ostalim o pristupu stanovanju, obrazovanju i osposobljavanju te o pomoći za ostanak na radnom mjestu ili pronalaženje zaposlenja;
 - (b) upućivanje na medicinske i forenzičke preglede;
 - (c) pružanje potpore žrtvama nasilja na internetu, uključujući savjete o pravnim lijekovima za uklanjanje internetskog sadržaja povezanog s kaznenim djelom.
2. Specijalizirana potpora iz stavka 1. nudi se osobno i mora biti lako dostupna, među ostalim na internetu ili putem drugih odgovarajućih sredstava, kao što su informacijske i komunikacijske tehnologije, te prilagođena potrebama žrtava nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.
3. Države članice osiguravaju dostatne ljudske i financijske resurse za pružanje usluga iz stavka 1., posebno onih iz točke (c) tog stavka, među ostalim ako takve usluge pružaju nevladine organizacije.
4. Države članice osiguravaju zaštitu i specijalizirane službe za potporu potrebne za sveobuhvatno zadovoljavanje višestrukih potreba žrtava u istim prostorijama ili koordiniraju takve usluge putem središnje kontaktne točke ili putem jedinstvenog internetskog pristupa takvim uslugama. Takva kombinirana ponuda usluga mora uključiti barem medicinsku skrb i socijalne usluge iz prve ruke, psihosocijalnu potporu te usluge pravne službe i policije.
5. Države članice izdaju smjernice i protokole za zdravstvene i socijalne djelatnike o utvrđivanju i pružanju odgovarajuće potpore žrtvama svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, među ostalim o upućivanju žrtava relevantnim službama za potporu. U tim se smjernicama i protokolima navodi i način zadovoljenja posebnih potreba žrtava koje su izložene povećanom riziku od takvog nasilja zbog

diskriminacije koju doživljavaju na temelju kombinacije spola i drugih osnova za diskriminaciju.

6. Države članice osiguravaju da specijalizirane službe za potporu ostanu u potpunosti operativne za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u kriznim vremenima kao što su zdravstvene krize ili druga izvanredna stanja.
7. Države članice osiguravaju da specijalizirane službe za potporu budu dostupne žrtvama prije i tijekom kaznenog postupka te u odgovarajućem razdoblju nakon njega.

Članak 28.

Specijalizirana potpora žrtvama seksualnog nasilja

1. Države članice osiguravaju odgovarajuće opremljene i lako dostupne referentne krizne centre za žrtve silovanja ili seksualnog nasilja kako bi se osigurala učinkovita potpora žrtvama seksualnog nasilja, uključujući pomoć pri čuvanju i dokumentiranju dokaza. Ti centri osiguravaju liječničke i forenzičke preglede, potporu u slučaju traume i psihološko savjetovanje nakon počinjenja kaznenog djela, ali i kasnije sve dok je to potrebno. Ako je žrtva dijete, takve se usluge pružaju na način prilagođen djeci.
2. Usluge iz stavka 1. moraju biti besplatne i dostupne svaki dan u tjednu. Mogu biti dio usluga iz članka 27.
3. Države članice osiguravaju dostatnu geografsku pokrivenost i dostatni kapacitet tih usluga u cijeloj državi članici.
4. Članak 27. stavci 3. i 6. primjenjuju se na pružanje potpore žrtvama seksualnog nasilja.

Članak 29.

Specijalizirana potpora žrtvama sakaćenja ženskih spolnih organa

1. Države članice osiguravaju učinkovitu potporu žrtvama sakaćenja ženskih spolnih organa koja je primjerena njihovoj dobi, među ostalim pružanjem ginekološke, seksološke i psihološke skrbi i skrbi u slučaju traume te savjetovanjem prilagođenim posebnim potrebama takvih žrtava, nakon počinjenja kaznenog djela, ali i kasnije sve dok je to potrebno. To uključuje i pružanje informacija o odjelima u javnim bolnicama koji vrše rekonstrukciju klitorisa. Takvu potporu mogu pružiti referentni centri iz članka 28. ili svaki specijalistički zdravstveni centar.
2. Članak 27. stavci 3. i 6. te članak 28. stavak 2. primjenjuju se na pružanje potpore žrtvama sakaćenja ženskih spolnih organa.

Članak 30.

Specijalizirana potpora žrtvama seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu

Države članice osiguravaju dostupnost vanjskih usluga savjetovanja žrtvama i poslodavcima u slučajevima seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu. Te službe uključuju savjete o odgovarajućem načinu postupanja u takvim slučajevima na radnom mjestu, o pravnim

lijekovima dostupnima poslodavcu za udaljšavanje počinitelja s radnog mjesta i o mogućnosti ranog mirenja ako ųrtva to ųeli.

Ālanak 31.

Telefonske linije za pomoć ųrtvama

1. Drųave ųlanice uspostavljaju širom zemlje besplatne telefonske linije za pomoć (24 sata dnevno, sedam dana u tjednu) za pruųanje savjeta ųrtvama nasilja nad ųenama i nasilja u obitelji. Savjeti se pruųaju uz poštovanje povjerljivosti ili uz duųno poštovanje anonimnosti. Drųave ųlanice osiguravaju pruųanje takvih usluga i putem drugih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, ukljuĳujući internetske aplikacije.
2. Drųave ųlanice poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi osigurale pristupaĳnost usluga iz stavka 1. krajnjim korisnicima s invaliditetom, ukljuĳujući pruųanje podrųke na lako razumljivom jeziku. Te usluge moraju biti pristupaĳne u skladu sa zahtjevima za pristupaĳnost elektroniĳkih komunikacijskih usluga utvrđenima u Prilogu I. Direktivi (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸.
3. Ālanak 27. stavci 3. i 6. primjenjuju se na pruųanje telefonskih linija za pomoć i potporu putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija iz ovog ųlanka.
4. [Drųave ųlanice osiguravaju da se usluga iz stavka 1. za ųrtve nasilja nad ųenama pruųa pod jedinstvenim europskim brojem „116 016” te da su krajnji korisnici na odgovarajući naĳin obavijeųteni o postojanju i uporabi tog broja.]

Ālanak 32.

Skloniųta i druge vrste privremenog smjeųtaja

1. Utoĳiųta i drugi prikladni privremeni smjeųtaji kako je predviđeno u ųlanku 9. stavku 3. toĳki (a) Direktive 2012/29/EU sluųe da bi se zadovoljile posebne potrebe ųena ųrtava nasilja u obitelji i seksualnog nasilja. Pomaųu im u oporavku pruųajuĳi im primjerene i odgovarajuće ųivotne uvjete kako bi se vratile u samostalan ųivot.
2. Skloniųta i drugi prikladni privremeni smjeųtaji moraju biti opremljeni za zadovoljšavanje posebnih potreba djece, ukljuĳujući djecu ųrtve.
3. Skloniųta i drugi prikladni privremeni smjeųtaji moraju biti dostupni ųrtvama bez obzira na njihovu nacionalnost, drųavljanstvo, mjesto boraviųta ili boraviųni status.
4. Ālanak 27. stavci 3. i 6. primjenjuju se na skloniųta i druge prikladne privremene smjeųtaje.

Ālanak 33.

Potpota djeci ųrtvama

¹⁸ Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupaĳnost proizvoda i usluga, [SL L 151, 7.6.2019., str. 70.–115.](#)

1. Države članice osiguravaju da se djeci pruži odgovarajuća potpora čim nadležna tijela imaju opravdane razloge vjerovati da su djeca možda bila izložena ili da su svjedočila nasilju nad ženama ili nasilju u obitelji. Potpora koja se pruža djeci mora biti specijalistička i prikladna za njihovu dob, poštujući njihove najbolje interese.
2. Djeci žrtvama pruža se zdravstvena skrb prilagođena njihovoj dobi, emocionalna, psihosocijalna i psihološka potpora te potpora u području obrazovanja, kao i svaka druga odgovarajuća potpora posebno prilagođena situacijama obiteljskog nasilja.
3. Ako je potrebno osigurati privremeni smještaj, djeca se najprije zajedno s drugim članovima obitelji, točnije s nenasilnim roditeljem upućuju u trajni ili privremeni smještaj u kojemu su prisutne službe za potporu. Smještaj u skloništa zadnje je rješenje.

Članak 34. **Sigurnost djece**

Države članice uspostavljaju i održavaju sigurna mjesta kojima se omogućuje da se kontakt između djeteta i nositelja roditeljske odgovornosti koji je počinitelj nasilja ili osumnjičenik za nasilje nad ženama ili u obitelji ostvari na siguran način, u mjeri u kojoj potonji ima pravo na susret s djetetom. Države članice prema potrebi i u najboljem interesu djeteta osiguravaju nadzor koji obavlja osposobljeno stručno osoblje.

Članak 35.

Ciljana potpora žrtvama s posebnim potrebama i povećanim rizikom od nasilja

1. Države članice osiguravaju pružanje posebne potpore žrtvama s povećanim rizikom od nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji, kao što su žene s invaliditetom, žene koje žive u ruralnim područjima, žene s boravišnim statusom ili dozvolom uzdržavanika, migrantice bez osobnih dokumenata, podnositeljice zahtjeva za međunarodnu zaštitu, žene koje bježe od oružanog sukoba, beskućnice, žene manjinskog rasnog ili etničkog podrijetla, seksualne radnice, pritvorenice ili starije žene.
2. Službe za potporu iz članaka od 27. do 32. moraju imati dovoljno velike kapacitete za smještaj žrtava s invaliditetom, uzimajući u obzir njihove posebne potrebe, uključujući osobnu asistenciju.
3. Službe za potporu moraju biti dostupne državljanima i državljkama trećih zemalja koji su žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, među ostalim za podnositeljice i podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu, za osobe bez osobnih dokumenata i za osobe u pritvoru koje su u postupku vraćanja. Države članice osiguravaju da žrtve koje to zatraže mogu biti odvojene od osoba drugog spola u ustanovama za zadržavanje državljana trećih zemalja koji podliježu postupcima vraćanja ili smještene odvojeno u prihvatnim centrima za podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu.
4. Države članice osiguravaju da osobe mogu odgovarajućem osoblju prijaviti slučajeve nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji u prihvatnim centrima i ustanovama za zadržavanje te da su uspostavljeni protokoli za primjereno i brzo rješavanje takvih prijavi u skladu sa zahtjevima iz članaka 18., 19. i 20.

POGLAVLJE 5.

PREVENCIJA

Članak 36.

Preventivne mjere

1. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za sprečavanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.
2. Preventivne mjere uključuju kampanje informiranja, programe istraživanja i obrazovanja, prema potrebi osmišljene u suradnji s odgovarajućim organizacijama civilnog društva, socijalnim partnerima, pogođenim zajednicama i drugim dionicima.
3. Države članice široj javnosti stavljaju na raspolaganje informacije o preventivnim mjerama, pravima žrtava, pristupu pravosuđu i odvjetniku te dostupnim mjerama zaštite i potpore.
4. Ciljano djelovanje usmjereno je na ugrožene skupine, uključujući djecu, u skladu s njihovom dobi i zrelošću, te na osobe s invaliditetom, uzimajući u obzir jezične barijere i različite razine pismenosti i sposobnosti. Informacije za djecu moraju biti sastavljene na način prilagođen djeci.
5. Preventivne mjere posebno su usmjerene na suzbijanje štetnih rodnih stereotipa, promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca, poticanje svih, uključujući muškarce i dječake, da budu pozitivni uzori i podupru odgovarajuće promjene ponašanja društva u cjelini, u skladu s ciljevima ove Direktive.
6. Preventivne mjere razvijaju i/ili povećavaju osjetljivost na štetnu praksu sakaćenja ženskih spolnih organa.
7. Preventivne mjere posebno su usmjerene i na nasilje na internetu. Konkretno, države članice osiguravaju da obrazovne mjere uključuju razvoj vještina u području digitalne pismenosti, uključujući kritičko promišljanje pri upotrebi digitalnog prostora, kako bi se korisnicima omogućilo da prepoznaju slučajeve nasilja na internetu i da se bore protiv njih, da traže potporu i sprečavaju počinjenje takvog nasilja. Države članice potiču multidisciplinarnu suradnju i suradnju dionika, uključujući posredničke službe i nadležna tijela, u cilju razvoja i provedbe mjera za suzbijanje nasilja na internetu.
8. Države članice osiguravaju da se odgovarajućim nacionalnim politikama nastoji riješiti pitanje seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu. Tim se nacionalnim politikama utvrđuju i uspostavljaju ciljne mjere iz stavka 2. za sektore u kojima su radnice i radnici najizloženiji.

Članak 37.

Osposobljavanje i informiranje stručnog osoblja

1. Države članice osiguravaju da stručno osoblje za koje je vjerojatno da će se u radu susresti sa žrtvama, uključujući tijela za provedbu zakona, sudsko osoblje, suce i tužitelje, odvjetnike, pružatelje usluga potpore žrtvama, službe za popravlanje štete, zdravstvene djelatnike, socijalne službe, osoblje koje je zaposleno u obrazovanju i drugo relevantno osoblje, prolazi i opće i specijalističko osposobljavanje te da dobije

ciljane informacije do razine prikladne za njegov kontakt sa žrtvama, kako bi mu se omogućilo da utvrdi i spriječi slučajeve nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji i da se suoči s njima te da postupa prema žrtvama na prilagođen način ako je riječ o djeci, imajući razumijevanja za njihovu traumu i vodeći računa o rodnoj osjetljivosti.

2. Odgovarajući zdravstveni djelatnici, uključujući pedijatre i primalje, prolaze ciljano osposobljavanje kako bi na kulturno osjetljiv način utvrdili tjelesne, psihološke i seksualne posljedice sakaćenja ženskih spolnih organa i suočili se s njima.
3. Osobe koje imaju nadzorne funkcije na radnom mjestu, i u javnom i u privatnom sektoru, prolaze osposobljavanje o tome kako prepoznati i spriječiti seksualno uznemiravanje na radnom mjestu te se suočiti s njime, uključujući osposobljavanje o procjenama rizika u pogledu rizika za sigurnost i zdravlje na radu, kako bi se primjereno reagiralo i pružila potpora pogođenim žrtvama. Te osobe i poslodavci dobivaju informacije o učincima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na rad te o riziku od nasilja trećih osoba.
4. Aktivnosti osposobljavanja iz stavaka 1. i 2. uključuju osposobljavanje o koordiniranoj višeagencijskoj suradnji kako bi se omogućilo sveobuhvatno i primjereno postupanje s prijavama u slučajevima nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji.
5. Ne utječući na slobodu i pluralizam medija, države članice potiču i podupiru uspostavu aktivnosti osposobljavanja u području medija koje provode organizacije medijskih djelatnika, tijela za samoregulaciju medija i predstavnici industrije ili druge relevantne neovisne organizacije u cilju suzbijanja stereotipnog prikazivanja žena i muškaraca, seksističkih slika žena i okrivljavanja žrtava u medijima kako bi se smanjio rizik od nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji.
6. Države članice osiguravaju da tijela nadležna za zaprimanje prijave kaznenih djela od žrtava budu primjereno osposobljena kako bi se olakšalo prijavljivanje takvih kaznenih djela i pomoglo žrtvama u tom postupku.
7. Aktivnosti osposobljavanja iz stavaka 1. i 2. redovite su i obvezne, uključujući one o nasilju na internetu, a temelje se na posebnostima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Aktivnosti osposobljavanja uključuju osposobljavanje o tome kako prepoznati i pronaći rješenje za žrtve koje imaju posebne potrebe za zaštitom i potporom jer su suočene s povećanim rizikom od nasilja zbog diskriminacije na osnovi spola i drugih razloga.
8. Mjere iz stavaka od 1. do 6. provode se bez utjecaja na neovisnost pravosuđa, samoorganiziranje zakonski uređenih djelatnosti i razlike u organizaciji pravosuđa u cijeloj Uniji.

Članak 38.

Interventni programi

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale uspostavu ciljanih i učinkovitih interventnih programa za sprečavanje i svodjenje na najmanju moguću mjeru rizika od počinjenja kaznenih djela nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji ili ponovnog počinjenja kaznenih djela.
2. U interventnim programima mogu sudjelovati i osobe koje se boje da bi mogle počinuti neko kazneno djelo nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji.

POGLAVLJE 6.

KOORDINACIJA I SURADNJA

Članak 39.

Koordinirane politike i tijelo za koordinaciju

1. Države članice donose i provode učinkovite, opsežne i koordinirane politike na razini cijele države koje obuhvaćaju sve relevantne mjere za sprečavanje i suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.
2. Države članice imenuju ili osnivaju službeno tijelo odgovorno za koordinaciju, provedbu, praćenje i evaluaciju politika i mjera za sprečavanje i suzbijanje svih oblika nasilja koji su obuhvaćeni ovom Direktivom.
3. To tijelo koordinira prikupljanje podataka iz članka 44. te analizira i distribuira rezultate.
4. Odgovorno je za koordinaciju politika na središnjoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Članak 40.

Višeagencijska koordinacija i suradnja

1. Države članice uspostavljaju odgovarajuće mehanizme kako bi na nacionalnoj razini osigurale učinkovitu koordinaciju i suradnju relevantnih tijela i agencija, uključujući lokalna i regionalna tijela, agencije za izvršavanje zakonodavstva, pravosuđe, državne odvjetnike, pružatelje usluga potpore te nevladine organizacije, socijalne službe, uključujući tijela za socijalnu skrb ili za zaštitu djece, pružatelje obrazovnih usluga i usluga zdravstvene skrbi, socijalne partnere, ne dovodeći u pitanje njihovu autonomiju, te drugih relevantnih organizacija i subjekata.
2. Ti se mehanizmi posebno odnose na pojedinačne procjene na temelju članka 18. i 19. i na pružanje mjera zaštite i potpore na temelju članka 21. i poglavlja 4., na smjernice za tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudna tijela iz članka 23. te na osposobljavanje stručnog osoblja iz članka 37.

Članak 41.

Suradnja s nevladinim organizacijama

Države članice surađuju i savjetuju se s organizacijama civilnog društva, uključujući nevladine organizacije koje se susreću sa žrtvama nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji, posebno u pogledu pružanja potpore žrtvama, u vezi s inicijativama izrade politika, kampanjama informiranja, programima istraživanja i obrazovanja te u pogledu osposobljavanja, praćenja i evaluacije učinka mjera za potporu i zaštitu žrtava.

Članak 42.

Suradnja među pružateljima usluga posredovanja

Države članice pružateljima usluga posredovanja olakšavaju da poduzmu samoregulatorne mjere povezane s ovom Direktivom, posebno kako bi ojačale unutarnje mehanizme za uklanjanje internetskog sadržaja iz članka 25. stavka 1. i poboljšale osposobljavanje svojih zaposlenika za pomaganje i pružanje potpore žrtvama te sprečavanje spomenutih kaznenih djela.

Članak 43.

Suradnja na razini Unije

Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi olakšale međusobnu suradnju u cilju poboljšanja provedbe ove Direktive. Takva suradnja ima za cilj barem:

- (a) razmjenu najboljih praksi i međusobno savjetovanje u pojedinačnim predmetima, među ostalim putem Eurojusta i Europske pravosudne mreže u kaznenim stvarima;
- (b) razmjenu informacija i najboljih praksi s relevantnim agencijama Unije;
- (c) pružanje pomoći mrežama Unije koje rade na pitanjima koja su izravno povezana s nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji.

Članak 44.

Prikupljanje podataka i istraživanje

1. Države članice uspostavljaju sustav za prikupljanje, razvoj, izradu i distribuciju statističkih podataka o nasilju nad ženama ili nasilju u obitelji, uključujući oblike nasilja iz članaka od 5. do 10.
2. Statistika uključuje sljedeće podatke razvrstane prema spolu, dobi žrtve i počinitelja, odnosu između žrtve i počinitelja te vrsti kaznenog djela:
 - (a) broj žrtava koje su doživjele nasilje nad ženama ili nasilje u obitelji tijekom posljednjih 12 mjeseci, u posljednjih pet godina i tijekom života;
 - (b) informacije o godišnjem broju žrtava, prijavljenim kaznenim djelima, osobama protiv kojih se vodi kazneni postupak i koje su osuđene za takve oblike nasilja dobivene od nacionalnih administrativnih izvora.
3. Države članice svakih pet godina provode istraživanje među stanovništvom primjenjujući usklađenu metodologiju Komisije (Eurostata) za prikupljanje podataka iz stavka 2. točke (a) i na temelju toga ocjenjuju rasprostranjenost i trendove svih oblika nasilja koji su obuhvaćeni ovom Direktivom.

Države članice dostavljaju te podatke Komisiji (Eurostatu) najkasnije [tri godine nakon stupanja na snagu direktive].
4. Kako bi se osigurala usporedivost administrativnih podataka u cijeloj Uniji, države članice prikupljaju administrativne podatke na temelju zajedničkih kriterija razvrstavanja osmišljenih u suradnji s Europskim institutom za ravnopravnost spolova i u skladu s metodologijom koju je razvio taj institut, u skladu sa stavkom 5. Države članice dostavljaju te podatke Europskom institutu za ravnopravnost spolova svake godine. Dostavljeni podaci ne smiju sadržavati osobne podatke.

5. Europski institut za ravnopravnost spolova podupire države članice u prikupljanju podataka iz stavka 2. točke (b), među ostalim uspostavom zajedničkih standarda za jedinice brojenja, pravila brojenja, kriterije razvrstavanja, formate za izvješćivanje i za klasifikaciju kaznenih djela.
6. Države članice prikupljene statističke podatke stavljaju na raspolaganje javnosti. Statistika ne smije sadržavati osobne podatke.
7. Države članice podupiru istraživanja temeljnih uzroka, učinaka, učestalosti i stopa osuda oblika nasilja koji su obuhvaćeni ovom Direktivom.

POGLAVLJE 7.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 45.

Izmjena Direktive 2011/93/EU

U članku 3. Direktive 2011/93/EU dodaju se sljedeći stavci:

- „7. Države članice osiguravaju da se sljedeće namjerno postupanje kažnjava maksimalnom kaznom zatvora od najmanje 12 godina:
- (a) upuštanje u bilo koji čin vaginalne, analne ili oralne penetracije seksualne naravi bilo kojim dijelom tijela ili predmetom s djetetom mlađim od dobi za pristanak na spolni odnos;
 - (b) navođenje djeteta mlađeg od dobi za pristanak na spolni odnos na upuštanje s drugom osobom u bilo koji čin vaginalne, analne ili oralne penetracije seksualne naravi bilo kojim dijelom tijela ili predmetom.
8. Ako je dijete starije od dobi za pristanak na spolni odnos i ne pristaje na radnju, države članice osiguravaju kažnjivost postupanja iz stavka 7. maksimalnom kaznom zatvora od najmanje 10 godina.
9. Za potrebe stavka 8. države članice osiguravaju da se radnjom bez pristanka smatra radnja koja se obavlja bez djetetova dobrovoljnog pristanka ili kad dijete ne može formirati slobodnu volju uslijed okolnosti iz stavka 5., uključujući djetetovo tjelesno ili duševno stanje kao što je stanje nesvijesti, intoksikacije, spavanja, bolesti ili tjelesne ozljede.
- Pristanak se može povući u svakom trenutku za vrijeme trajanja radnje. Nedostatak pristanka ne može se opovrgnuti isključivo djetetovom šutnjom, nepružanjem verbalnog ili tjelesnog otpora ili seksualnim ponašanjem u prošlosti.

Članak 46.

Razina zaštite

Ovom se Direktivom utvrđuju minimalna pravila. Države članice mogu uvesti ili zadržati odredbe s višim standardima, uključujući one kojima se pruža viša razina zaštite i potpore žrtvama.

Članak 47.
Izvješćivanje

1. Najkasnije do [*sedam godina nakon stupanja na snagu ove Direktive*] države članice dostavljaju Komisiji sve relevantne informacije o primjeni ove Direktive koje su Komisiji potrebne za sastavljanje izvješća o primjeni ove Direktive.
2. Na temelju informacija koje su države članice dostavile u skladu sa stavkom 1., Komisija podnosi Europskom parlamentu i Vijeću izvješće u kojem preispituje primjenu ove Direktive.

Članak 48.
Odnos prema drugim aktima Unije

1. Ova Direktiva ne utječe na primjenu sljedećih pravnih akata:
 - (a) Direktiva 2011/36/EU;
 - (b) Direktiva 2011/93/EU;
 - (c) Direktiva 2011/99/EU;
 - (d) Direktiva 2012/29/EU;
 - (e) Uredba (EU) br. 606/2013;
 - (f) [Uredba (EU) .../... o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga].
2. Posebne mjere sprečavanja, zaštite i potpore žrtvama na temelju ove Direktive primjenjuju se uz mjere utvrđene u direktivama 2011/36/EU, 2011/93/EU i 2012/29/EU.

Članak 49.
Klauzula o nesmanjivanju dostignute zaštite

Nijedna odredba ove Direktive ne tumači se kao snižavanje, ograničavanje ili odstupanje od bilo kojeg prava i postupovnih jamstava zajamčenih pravom bilo koje države članice koja pruža višu razinu zaštite. Države članice ne smiju sniziti tu višu razinu zaštite zajamčenu u trenutku stupanja na snagu ove Direktive.

Članak 50.
Prenošenje

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do [*dvije godine nakon stupanja na snagu*]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje pri njihovoj službenoj objavi. Države članice određuju načine tog upućivanja.
2. Države članice dostavljaju Komisiji tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donose u području koje uređuje ova Direktiva.

Članak 51.
Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 52.
Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Strasbourgu,

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

1.2. Predmetna područja politike

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

1.4.2. Posebni ciljevi

1.4.3. Očekivani rezultati i učinak

1.4.4. Pokazatelji uspješnosti

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

1.7. Predviđeni načini upravljanja

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

3.2.2. Procijenjeni rezultati financirani odobrenim sredstvima za poslovanje

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

3.2.5. Doprinos trećih strana

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

1.2. Predmetna područja politike

Područje politike: Pravosuđe i unutarnji poslovi

Aktivnost: Ravnopravnost

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

novo djelovanje

novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja⁵³

produženje postojećeg djelovanja

spajanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

Prijedlogom direktive sve će se države članice obvezati na prikupljanje administrativnih podataka o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji (godišnji broj žena koje su žrtve nasilja nad ženama, žrtava nasilja u obitelji, prijavljenih kaznenih djela, osoba protiv kojih se vodi kazneni progon i osoba osuđenih za sve oblike nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji) na temelju zajedničkog razvrstavanja prema spolu, dobi žrtve i počinitelja, odnosu između žrtve i počinitelja, vrsti kaznenog djela i drugim relevantnim varijablama.

Za zadaću prikupljanja podataka razvija se zajednička metodologija, a potporu pruža Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE), koji će prikupljati podatke na godišnjoj osnovi (vidjeti 1.4.2.). Zadaća prikupljanja administrativnih podataka proširit će aktivnosti prikupljanja podataka koje EIGE s nekim državama članicama već provodi na dobrovoljnoj osnovi (vidjeti 1.5.2.). Produženjem će se EU-u omogućiti da osigura usporedivost nacionalnih podataka, prati provedbu direktive i prikupi sveobuhvatne statističke informacije o raširenosti nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

1.4.2. Posebni ciljevi

Prijedlogom će se Europskom institutu za ravnopravnost spolova (EIGE) povjeriti zadaća:

1) da razvija zajednička razvrstavanja i metodologiju u suradnji s državama članicama kako bi se osigurala usporedivost administrativnih podataka u cijeloj Uniji;

2) da podupire države članice u prikupljanju podataka uspostavom zajedničkih standarda za jedinice brojenja, pravila brojenja, zajednička razvrstavanja, formate za

⁵³

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

izvješćivanje i klasifikaciju kaznenih djela. To može uključivati promicanje suradnje i razmjene praksi.

1.4.3. *Očekivani rezultati i učinak*

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljane korisnike/skupine.

Očekuje se da će se prijedlogom povećati učinkovitost prikupljanja usporedivih administrativnih podataka u cijeloj Uniji o svim oblicima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

EIGE od 2012. podupire države članice u jačanju postupaka prikupljanja administrativnih podataka i razvoju statistike o različitim oblicima nasilja nad ženama. Analizom podataka dostupnih u svakoj državi članici otkriveni su izazovi u prikupljanju podataka koji proizlaze iz pravnog konteksta, institucionalne prakse i akutnih tehničkih ograničenja.

Ne postoji sustavna i standardizirana metoda prikupljanja podataka o djelima nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u cijelom EU-u, posebno kad je riječ o vrstama obuhvaćenih kaznenih djela i odnosu žrtve i počinitelja. Među državama članicama postoje velike razlike u pogledu metoda koje se primjenjuju za prikupljanje podataka, kvalitete prikupljenih podataka i načina na koji su pohranjeni, kako se razmjenjuju među relevantnim tijelima (pravosudna tijela, pravosudne, zdravstvene i socijalne službe itd.) i na međunarodnoj razini te načina na koji se stavljaju na raspolaganje javnosti. Razlike u praksi i nedostatak načela obveznog bilježenja otežavaju sustavno bilježenje podataka o žrtvama i počiniteljima, posebno u pogledu njihova spola i odnosa među njima. Zbog toga dostupni podaci još nisu ni približno potpuni ni usporedivi, što ometa napore za analizu trendova kriminaliteta i procjenu učinkovitosti postojećih mjera.

Povećanje učinkovitosti postupaka prikupljanja usporedivih administrativnih podataka ima revolucionarni potencijal za rješavanje trenutačnog nedostatka dokaza o raširenosti nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Trenutačno se EU-u ne daje nikakva ocjena u području nasilja u Indeksu rodne ravnopravnosti (GEI) zbog nedostatka usporedivih podataka na razini EU-a. Zbog toga se nasilje nad ženama, jedan od glavnih oblika rodno uvjetovane diskriminacije, smatra samo dodatnim područjem u GEI-ju. Prikupljanje usporedivih administrativnih podataka iz svih dijelova EU-a može omogućiti sustavno mjerenje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te njihovih različitih učinaka na živote žrtava. Države članice moći će osmisliti potpuno učinkovite mjere za zaštitu i potporu žrtvama samo prikupljanjem kvantitativnih i kvalitativnih podataka o motivima, oblicima i učincima nasilja nad ženama. Stoga je u središtu tih napora bolja zaštita temeljnih prava žrtava nasilja, a najveću korist od tog velikog poboljšanja na razini EU-a imat će žrtve.

1.4.4. *Pokazatelji uspješnosti*

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća.

1. Razvoj/uvođenje zajedničkih razvrstavanja i metodologije kako bi se osigurala usporedivost administrativnih podataka u cijeloj Uniji, koje treba razviti u suradnji s državama članicama;

2. uspostava alata za prikupljanje podataka i njegovo uvođenje s popratnim smjernicama koje je izdao EIGE i koje su odobrile države članice u skladu s direktivom;

3. razvoj smjernica za usklađivanje i standardizaciju statističkih podataka o kaznenim djelima povezanim s nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji, u suradnji s relevantnim dionicima kao što su Eurostat i UNODC;
4. broj država članica kojima je pružena potpora u prikupljanju podataka uspostavom zajedničkih standarda za jedinice brojenja, pravila brojenja, zajedničkih razvrstavanja, formata za izvješćivanje i klasifikacije kaznenih djela;
5. broj država članica koje svake godine mogu dostavljati podatke o svim oblicima nasilja obuhvaćenima direktivom (dostupnost podataka);
6. broj država članica koje svake godine mogu dostavljati podatke koji su u cijelosti u skladu sa zahtjevima direktive u pogledu pružanja podataka (usporedivost podataka);
7. broj država članica koje svake godine poštuju standarde Europske unije za izvješćivanje o statističkim metapodacima;
8. broj posjeta podatkovnom portalu.

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. *Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative*

Nakon stupanja na snagu prijedloga glavni su zahtjevi sljedeći:

- uspostavljen kapacitet u EIGE-u (osigurani ljudski i financijski resursi), 2025./2026.⁵⁴,
- uspostavljen koordinacijski sustav za prikupljanje podataka na razini EU-a (EIGE kao koordinacijsko tijelo, mreža istraživača i pružatelja podataka na razini država članica), 2025./2026.,
- prikupljanje zahtjeva i pokretanje javne nabave EIGE-a, 2025./2026.,
- dogovoreni standardni operativni postupci (SOP-ovi) za upravljanje podacima, uključujući prikupljanje, unos i potvrđivanje podataka, potporu standardizaciji administrativnih podataka o nasilju nad ženama, 2025./2026.,
- alat za prikupljanje podataka koji je osmišljen, testiran i smješten na odgovarajućoj internetskoj platformi koju je uspostavio i kojom upravlja EIGE, 2026.,
- internetska platforma za podnošenje podataka sa sigurnim prijenosom podataka, 2027.,
- održavanje i rješavanje problema internetske platforme od 2027. nadalje,
- redovito objavljivanje i širenje prikupljenih statističkih podataka u bazi podataka EIGE-a o rodnoj statistici, redovito od 2027. nadalje.

1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije”*

⁵⁴ Pretpostavljena godina stupanja obveza na snagu. Ovisno o točnoj godini, možda će biti potrebno prilagoditi informacije navedene u anketi o radnoj snazi (LFS) koje se odnose na sljedeće godine.

vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

Obveza prikupljanja administrativnih podataka jedini je način da se omogući prikupljanje administrativnih podataka iz svih dijelova EU-a na standardiziranoj osnovi. Budući da države članice trenutačno primjenjuju različite metodologije za prikupljanje administrativnih podataka u tom području politike, dostupnost usporedivih podataka u Europi i dalje je ograničena.

Uključenost EIGE-a najlakše je izvediv način strukturiranja prikupljanja podataka jer se ta zadaća temelji na radu koji je EIGE već obavio na dobrovoljnoj osnovi s ograničenim brojem država članica i podataka. Njome se proširuje zadaća iz članka 3. stavka 1. točaka (a) i (b) Uredbe o osnivanju EIGE-a (br. 1922/2006) o prikupljanju, analizi i diseminaciji relevantnih objektivnih, usporedivih i pouzdanih informacija koje se odnose na ravnopravnost spolova, uključujući rezultate istraživanja i najbolju praksu o kojima ga obavijeste države članice i razvoju metoda za poboljšanje objektivnosti, usporedivosti i pouzdanosti podataka na europskoj razini utvrđivanjem kriterija koji će poboljšati dosljednost informacija i uzeti u obzir rodna pitanja prilikom prikupljanja podataka. Postojeće prikupljanje podataka time će postati obvezno i redovito te će se proširiti njegovo područje primjene kako bi se obuhvatile sve države članice.

Proširena zadaća bila bi u potpunosti usklađena s pravilima i politikama Eurostata: poboljšanje sustava prikupljanja administrativnih podataka u skladu je sa strategijom Europske unije za modernizaciju socijalne statistike, i to preoblikovanjem metode izrade u kojoj se statistika izrađuje kao dio integriranog modela.

Prikupljanje podataka ključno je za praćenje provedbe buduće direktive, koje bi se trebalo odvijati u redovitim vremenskim razmacima nakon njezina stupanja na snagu. Dionici aktivni u području prikupljanja podataka (Vijeće Europe, Agencija za temeljna prava (FRA) i Europski parlament) odlučno pozivaju Komisiju da tako omogući stvaranje pouzdanijih podataka o toj temi.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Iako je učinak na nacionalne sustave za bilježenje podataka dosad možda bio ograničen, rad koji je EIGE od 2017. dobrovoljno obavio zajedno s nekim državama članicama doveo je do znatnih poboljšanja. Konkretno, njihov rad na procjeni statističke sposobnosti država članica da dostave podatke o trima glavnim oblicima nasilja nad ženama (nasilje intimnih partnera, silovanje i femicid) služio je za:

— podizanje svijesti o važnosti prikupljanja i analize podataka o tim oblicima nasilja,

— poboljšanje prikupljanja podataka i analize podataka u nekim državama članicama (DE, EL),

— razvijanje novih baza podataka posvećenih prikupljanju posebnih podataka o nasilju u obitelji i integraciji različitih sustava (prikupljanje administrativnih podataka od državnih odvjetnika, sudova, policije) koji trenutačno pružaju fragmentiranu sliku. To je dovelo do uspostave integriranih sustava u nekim državama članicama (PT, EL).

Rad koji se trenutačno odvija na dobrovoljnoj osnovi naglasio je i sljedeće potrebe i ključna područja poboljšanja:

- potrebu za razmjenom dobre prakse i raspravom s nacionalnim pružateljima podataka kako bi se poboljšali njihovi sustavi za prikupljanje podataka,
- potrebu za suradnjom s drugim agencijama kako bi se uskladili zahtjevi u pogledu prikupljanja podataka, kao što su Eurostat, Vijeće Europe (GREVIO), UNODC,
- važnost jasnih definicija i koncepata, bez ikakve rodne pristranosti, kako bi se rasvijetlili oblici takvog nasilja koji su i dalje nevidljivi, nedovoljno prijavljivani i nedovoljno zabilježeni,
- potrebu za izgradnjom kapaciteta i osposobljavanjem nacionalnih pružatelja podataka,
- važnost prikupljanja podataka za točnu procjenu rizika od ponovne viktimizacije i za razvoj boljih preventivnih mjera.

1.5.4. *Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima*

Prikupljanje administrativnih podataka o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji ključan je dio stvaranja područja slobode, sigurnosti i pravde te ključan dio Strategije za rodnu ravnopravnost 2020.–2025. Njime se u cijeloj Uniji omogućava praćenje raširenosti kaznenih djela koja predstavljaju nasilje nad ženama ili nasilje u obitelji. Njime se stvaraju nova saznanja o ozbiljnosti problema i omogućava praćenje trendova i oblikovanje politika za učinkovito djelovanje protiv takvog nasilja.

Taj se cilj izričito spominje u Strategiji EU-a za rodnu ravnopravnost, Strategiji EU-a o pravima djeteta (2021.–2024.), Strategiji EU-a o pravima žrtava (2020.–2025.), Strategiji o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.–2025., Strategiji o pravima osoba s invaliditetom 2021.–2030. i Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava. U Akcijskom planu za rodnu ravnopravnost III borba protiv rodno uvjetovanog nasilja isto je tako jedan od prioriteta vanjskog djelovanja Unije. Taj je prijedlog uključen u program rada Komisije za 2021. i istaknut je u političkim smjernicama i govorima predsjednice o stanju Unije 2021. i 2022.

1.5.5. *Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele*

Troškovi razvoja zajedničkog okvira za prikupljanje administrativnih podataka trebali bi se snositi iz proračuna Unije i odražavati u proračunu predmetne agencije – EIGE-a. S obzirom na područje primjene ovog Prijedloga, povećanje doprinosa EU-a EIGE-u financirat će se iz programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti (CERV) za razdoblje 2025.–2027. Od 2028. nadalje (vidjeti odjeljak 1.6.) ti će troškovi postati sastavni dio doprinosa EU-a EIGE-u koji proračunsko tijelo donosi u okviru godišnjeg proračunskog postupka.

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

ograničeno trajanje

- na snazi od [DD.MM.]GGGG. do [DD.MM.]GGGG.
- financijski učinak od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za preuzete obveze i od GGGG. do GGGG. za odobrena sredstva za plaćanje

neograničeno trajanje

- Provedba s razdobljem uspostave od 2025./2026. do 2027.,
- nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Predviđeni načini upravljanja⁵⁵

Izravno upravljanje koje provodi Komisija

- putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije
- putem izvršnih agencija

Podijeljeno upravljanje s državama članicama

Neizravno upravljanje povjerenjem zadaća izvršenja proračuna:

- trećim zemljama ili tijelima koja su one odredile
- međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)
- EIB-u i Europskom investicijskom fondu
- tijelima iz članaka 70. i 71.
- tijelima javnog prava
- tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva
- tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva
- osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.

⁵⁵ Informacije o načinima upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BudgWeb:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

Praćenje i evaluacija razvoja i funkcioniranja prikupljanja podataka od ključne su važnosti i primjenjivat će se u skladu s načelima navedenima u zajedničkom pristupu decentraliziranim agencijama.

EIGE svake godine mora Komisiji, Europskom parlamentu i Vijeću poslati jedinstveni programski dokument koji sadržava višegodišnje i godišnje programe rada i programiranje resursa. U jedinstvenom programskom dokumentu utvrđuju se ciljevi, očekivani rezultati i pokazatelji uspješnosti za praćenje ostvarenja ciljeva i rezultata.

Nakon pokretanja proširenog prikupljanja administrativnih podataka EIGE bi Europskom parlamentu i Vijeću podnio izvješće u kojem objašnjava kako su ostvareni ciljevi, posebno oni koji se odnose na planiranje i troškove.

Dvije godine nakon početka rada i svake godine nakon toga EIGE bi Komisiji podnio izvješće o tehničkom funkcioniranju aktivnosti prikupljanja podataka.

Ta će se aktivnost redovito ocjenjivati u kontekstu kasnijih ocjenjivanja EIGE-a koja se provode u skladu s člankom 20. Uredbe (EZ) br. 1922/2006.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

Budući da prijedlog utječe na godišnji doprinos EU-a EIGE-u, proračun Unije izvršavat će se neizravnim upravljanjem.

Na temelju načela dobrog financijskog upravljanja, proračun agencije izvršava se u skladu s djelotvornom i učinkovitom unutarnjom kontrolom.

Kad je riječ o *ex post* provjerama, agencija podliježe:

- unutarnjoj reviziji koju provodi Služba za unutarnju reviziju Komisije,
- godišnjim izvješćima Europskog revizorskog suda, koji daje izjavu o jamstvu u pogledu pouzdanosti godišnjih financijskih izvještaja te zakonitosti i pravilnosti povezanih transakcija,
- godišnjoj razrješnici koju daje Europski parlament;
- mogućim istragama koje provodi OLAF, posebno kako bi se osigurala pravilna upotreba sredstava dodijeljenih agencijama.
- dodatnom sloju kontrole i odgovornosti za koje je zadužen Europski ombudsman.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

U ovoj fazi nisu utvrđeni posebni rizici.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Komisija izvješćuje o omjeru troškova kontrole i plaćanja sredstava kojima se upravlja. U godišnjem izvješću o radu Glavne uprave JUST za 2020. navodi se da taj omjer iznosi 0,74 % u odnosu na subjekte kojima je povjereno neizravno upravljanje i decentralizirane agencije, uključujući EIGE.

Europski revizorski sud potvrdio je zakonitost i pravilnost transakcija te pouzdanost godišnjih financijskih izvještaja EIGE-a za 2020., što upućuje na stopu pogreške manju od 2 %. Nema naznaka da će se stopa pogreške pogoršati u sljedećim godinama. Pouzdanost financijskih izvještaja za 2020. potvrđena je i na temelju provjere koju je proveo neovisni vanjski revizor.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevara.

Mjere povezane s borbom protiv prijevara i nepravilnosti navedene su, među ostalim, u EIGE-ovoj strategiji za borbu protiv prijevara za razdoblje 2021.–2023. EIGE sudjeluje u aktivnostima sprečavanja prijevara Europskog ureda za borbu protiv prijevara i dužan je bez odgode obavijestiti Komisiju o slučajevima sumnje na prijevaru i druge financijske nepravilnosti.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif. ⁵⁶	zemalja EFTA-e ⁵⁷	zemalja kandidatkinja ⁵⁸	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
Naslov 2	07.100500 Europski institut za ravnopravnost spolova	dif.	NE	NE	NE	NE
Naslov 2	07.0603 – Daphne	dif.	NE	Da	NE	NE

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
	[XX YY YY YY]		DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

⁵⁶ dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

⁵⁷ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁵⁸ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)
u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Broj	Naslov 2. Kohezija, otpornost i vrijednosti
---	------	---

Tijelo: EIGE			Godina N ⁵⁹	Godina N+1	Godina N+2		Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	UKUPNO
Glava 1.: Rashodi za osoblje ⁶⁰	Obveze	(1)	0,200	0,200	0,200			0,600
	Plaćanja	(2)	0,200	0,200	0,200			0,600
Glava 2.: Rashodi za infrastrukturu i operativni rashodi	Obveze	(1a)	0,050	0,250	0,050			0,350
	Plaćanja	(2a)	0,050	0,250	0,050			0,350
Glava 3.: Rashodi poslovanja	Obveze	(3a)	0,500⁶¹	0,500⁶²	0,500⁶³			1,500
	Plaćanja	(3b)	0,500	0,500	0,500			1,500

⁵⁹ Pretpostavlja se da će aktivnost započeti 2025./2026. (ovisno o datumu stupanja na snagu direktive) i nema datuma završetka. Procjena je ista za sljedeće godine, uzimajući u obzir koeficijent ispravka i povećanje plaća za glavu 1., inflaciju za glave 2. i 3.

⁶⁰ Rashodi za osoblje kako ih je izračunala Agencija (tj. očekivani stvarni troškovi/ne standardni prosječni trošak).

⁶¹ Procjena na temelju sličnih projekata; podložno tržišnim cijenama.

⁶² Procjena na temelju sličnih projekata; podložno tržišnim cijenama.

⁶³ Procjena na temelju sličnih projekata; podložno tržišnim cijenama.

UKUPNA odobrena sredstva za EIGE	Obveze	=1+1a +3a	0,750	0,950	0,750			2,450
	Plaćanja	=2+2a +3b	0,750	0,950	0,750			2,450

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	7	„Administrativni rashodi”
---	----------	---------------------------

u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	UKUPNO
Glavna uprava: <.....>							
• Ljudski resursi							
• Ostali administrativni rashodi							
GLAVNA UPRAVA <.....> UKUPNO	Odobrena sredstva						

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)							
---	--------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina N ⁶⁴	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–7. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze								
	Plaćanja								

3.2.2. Procijenjeni učinak na odobrena sredstva EIGE-a

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Navesti ciljeve i rezultate ↓	Vrsta ⁶⁵	Pr osj eč ni tro ša k	Godina N		Godina N+1		Godina N+2		Godina N+3		Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)						UKUPNO			
			REZULTATI																	
			Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak
POSEBNI CILJ br. 1 ⁶⁶ Razvijanje razvrstavanja i metodologija u suradnji s državama članicama kako bi se osigurala usporedivost administrativnih podataka u cijeloj Europskoj uniji																				

⁶⁴ Godina N jest godina početka provedbe prijedloga/inicijative. Umjesto „N” upisati predviđenu prvu godinu provedbe (na primjer: 2021.). Isto vrijedi i za ostale godine.

⁶⁵ Rezultati se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (npr.: broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica itd.).

⁶⁶ Kako je opisan u odjeljku 1.4.2. „Posebni ciljevi...”

— Rezultat	Razviti alat za razvrstavanje podataka			0,071		0,071		0,071										
— Rezultat	Razviti metodologiju za usporedivost podataka			0,071		0,071		0,071										
Međuzbroj za posebni cilj br. 1				0,142		0,142		0,142										
POSEBNI CILJ br. 2 Potpora državama članicama u prikupljanju podataka uspostavom zajedničkih standarda za jedinice brojenja, pravila brojenja, zajednička razvrstavanja, formate za izvješćivanje i klasifikaciju kaznenih djela																		
— Rezultat	Format za izvješćivanje koji je integriran u platformu i koji provode države članice			0,071		0,071		0,071										
	Operativni postupci koje su donijele sve države članice EU-a			0,071		0,071		0,071										
	Relevantni podaci koje su države članice dostavile EIGE-u na siguran način			0,071		0,071		0,071										

	Podaci koji se prenose na strukturiran i poluautomatiziran način			0,071		0,071		0,071										
	Podaci objavljeni na internetu uz osiguravanje usklađenosti s GDPR-om			0,074		0,074		0,074										
Međuzbroj za posebni cilj br. 2				0,358		0,358		0,358										
UKUPNI TROŠAK				0,500		0,500		0,500										

3.2.3. Procijenjeni utjecaj na ljudske resurse EIGE-a

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena administrativna sredstva.
- Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena administrativna sredstva:
- u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N ⁶⁷	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	UKUPN O
--	---------------------------	---------------	---------------	---------------	--	------------

–

Privremeno osoblje (razredi AD) ⁶⁸	0,070	0,070	0,070				
Privremeno osoblje (razredi AST)							
Ugovorno osoblje ⁶⁹	0,130	0,130	0,130				
Upućeni nacionalni stručnjaci							

–

UKUPNO							
---------------	--	--	--	--	--	--	--

–

- Potrebe za osobljem (EPRV):

	Godina N ⁷⁰	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	UKUPN O
--	---------------------------	---------------	---------------	---------------	--	------------

–

Privremeno osoblje (razredi AD)	1	1	1				
Privremeno osoblje (razredi AST)							
Ugovorno osoblje	2	2	2				

⁶⁷ Pretpostavlja se da će aktivnost započeti 2025./2026. (ovisno o datumu stupanja na snagu direktive) i nema datuma završetka.

⁶⁸ Rashodi za osoblje kako ih je izračunala Agencija (tj. očekivani stvarni troškovi/ne standardni prosječni trošak).

⁶⁹ Rashodi za osoblje kako ih je izračunala Agencija (tj. očekivani stvarni troškovi/ne standardni prosječni trošak).

⁷⁰ Pretpostavlja se da će aktivnost započeti 2025./2026. (ovisno o datumu stupanja na snagu direktive) i nema datuma završetka.

Upućeni nacionalni stručnjaci								
-------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

—

UKUPNO								
---------------	--	--	--	--	--	--	--	--

3.2.3.1. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

- Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.
- Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

	Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)		
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
20 01 02 01 (sjedište i predstavništva Komisije)							
20 01 02 03 (delegacije)							
01 01 01 01 (neizravno istraživanje)							
01 01 01 11 (izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)⁷¹							
20 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omotnice”)							
20 02 03 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)							
XX 01 xx yy zz ⁷²	— u sjedištima						
	— u delegacijama						
01 01 01 02 (UO, UNS; UsO – neizravno istraživanje)							
01 01 01 12 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
UKUPNO							

XX se odnosi na odgovarajuće područje politike ili glavu proračuna.

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem glavne uprave kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	
Vanjsko osoblje	

⁷¹ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

⁷² U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijasne linije „BA”).

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

- Prijedlog/inicijativa u skladu je s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom.
- Prijedlog/inicijativa podrazumijeva reprogramiranje relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira.

Zbog ovog će Prijedloga biti potrebno reprogramirati relevantni naslov višegodišnjeg financijskog okvira. Izvor za preraspodjelu jest program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti (CERV) – potprogram Daphne (07.0603) kako bi se povećala proračunska linija EIGE-a (07.1005) za razdoblje 2025.–2027.

- Za prijedlog/inicijativu potrebna je primjena instrumenta fleksibilnosti ili revizija višegodišnjeg financijskog okvira⁷³.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije te odgovarajuće iznose.

3.2.5. Doprinos trećih strana

U prijedlogu/inicijativi:

- ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju.
- predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N ⁷⁴	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			Ukupno
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

⁷³ Vidjeti članke 12. i 13. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) 2093/2020 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027.

⁷⁴ Godina N jest godina početka provedbe prijedloga/inicijative. Umjesto „N” upisati predviđenu prvu godinu provedbe (na primjer: 2021.). Isto vrijedi i za ostale godine.

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
 - na vlastita sredstva
 - na ostale prihode
 - navesti ako su prihodi dodijeljeni proračunskim linijama rashoda

u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska prihoda:	linija	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ⁷⁵					
			Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)	
Članak								

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

--

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije)

--

⁷⁵

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % na ime troškova naplate.